

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Čekovni račun: Ljubljana številka 10,650 in 10,349 za inzerate.

Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

Štiri dobe verskega preganjanja v Sovjetiji

Ruski izobraženec, čigar ime je po svetu zelo znano, je poročevalski službi ameriških katoličanov razložil štiri dobe verskega preganjanja v Sovjetski Rusiji.

Prva doba obsega l. 1918 do 1922. Znana je kot doba »bojevitega komunizma«. Za postopanje boljševizma v tem času je značilno uničenje sleherne teorije, ustanove ali filozofije, ki je imela kaj veljave predno so boljševiki prevzeli oblast. Res se je boljševikom posrečilo zatreti vse politične in gospodarske ustanove, toda ni se jim posrečilo uničiti tega, kar je neporušljivo, namreč vere. Leta bojevitega komunizma so omadeževana s krvjo nešteti duhovnikov in drugih božjih služabnikov. Ob koncu štiriletnega divjanja so res mnoge ustanove bile uničene, lahko rečemo vse, razen vere. Lenin je tako temeljito zatrl vse temelje, na katerih je človeška družba zgrajena, da je prišla v nevarnost celo njegova lastna komunistična stran, ki je vendar za komunistične mogotce bila življenjskega pomena.

Druga doba preganjanja obsega leta od 1922 do 1929. To je bila doba tako imenovanega NEP-a, to je nove ekonomske politike. Pet let gospodarjenja po komunističnih načelih je sovjetsko državo spravilo na rob propada. Vsega je pričelo primanjkovati in milijone ljudi je umiralo od lakote. V tej dobi se je končno odločil Lenin, da bi preprečil popola polom sovjetske vladavine, da popusti pri izvajanju gospodarskega komunizma. Da bi poživil gospodarsko delavnost, je znatno popustil teženju kmetov in srednjega stanu tako vtrgovski kakor v industrijski politiki. Velikih industrijcev in velikih posestnikov pa že tako davno več ni bilo v Sovjetiji, ker so ali zbežali z dežele, ali pa so jih boljševiki pomorili. Gospodarskemu popuščanju komunizma se je polagoma odzval srednji stan, vendar z velikim nezaupanjem, ker je slutil prevaro in se je bal, da hoče boljševizem spraviti v promet le še tiste vrednote, ki so jih ljudje v prvih tednih krvavega preganjanja poskrili. To se je tudi v resnici zgodilo l. 1929, ko se je sovjetsko gospodarstvo pod vplivom zasebne pobude in delavnosti zopet toliko opomoglo, da je Stalin znova lahko začel s komunističnimi gospodarskimi poskusi. Toda l. 1922 so se polagoma zopet začele odpirati trgovine in tovarne so znova pričele delati. Kmetje, ki so v prvih letih boljševizma polje zanemarili, so pod vplivom boljševiških obljub znova prišli za delo. Istočasno pa je tudi komunistična borba zoper vero začela z drugim načinom boja. Duhovnikov in vernikov niso več toliko pobijali in zapirali in marsikateri vasi so dovolili znova odpreti cerkev. V nekaterih krajih so celo razpadajoče cerkve popravili. Vera je bila postavljena na isto stopnjo kakor kakšna sveta podjetja. Duhovniki so bila s trgovci in industriji pomaknjeni v kategorijo »brezdelnih elementov«. Prišel se je nov način preganjanja vere. Sovjetsko časopisje je pričelo po dobro izdelanem načrtu smešiti duhovnike in jih blatiti. Na široko so vsi sovjetski listi prinašali zlagane zgodbe, ki naj bi prikazale pravoslavne duhovnike kot brezvestne in nemoralne propalce. Prav tako so tudi verniki bili označeni kot temni elementi, ki zasledujejo za družbo in državo škodljive cilje. S pomočjo celokupnega državnega aparata so pričeli na veliko organizirati mladino v brezbožnih skupinah. Kdor je javno prelomil z vero svojih očetov je bil pohvaljen in je hitreje napredoval v državni službi kakor drugi. Mladino so posebej učili in navajali, naj ne posluša več svojih vernih staršev. Otroke, ki so ovadili svoje starše zaradi božojastja, so posebej nagradili. Po celi deželi so vrtili brezbožne filme. Samostane in cerkve so »po želji ljudstva« spremenili v sovjetske čitalnice in brezbožne muzeje.

Okrog l. 1927 so morali sovjetski voditelji spoznati, da jih tudi ta način boja proti veri ne vodi k zaželenemu cilju. Pravega vzroka seveda niso hoteli priznati. Tretja doba preganjanja sovпада nekako s pričetkom prve gospodarske petletke. Prva gospodarska petletka naj bi dosegla, da bi Sovjetija postala v gospodarskem pogledu neodvisna od inozemstva. Bila so to leta trdega dela do izčrpanosti, notranjih trenj v stranki, železne discipline in krvave diktature. Sovjeti so se morali boriti na vseh frontah, na desno in levo, proti revolucionarjem in proti veri. Zopet je bilo na tisoče duhovnikov in neustrašnih vernikov zaprtih, ustreljenih ali odpeljanih na strašno prisilno delo v severne sibirske pokrajine, kjer jih je čakala počasna mučeniška smrt.

Druga petletka se je pričela 1935. leta in z njo četrta doba verskega preganjanja. V gospodarskem in političnem življenju so Sovjeti v dvajsetih letih čisto menjali sredstva v boju zoper »razrednega sovražnika«, kakor oni to imenujejo v svojem jeziku.

Tudi v protiverskem boju so boljševiki v tej zadnji dobi okrepili svoje orožje. Lahko opazujemo, da je sedaj posebno državni aparat vprežen v protiverski boj. Državne oblasti šolajo posebne inštruktorje in propagandiste, ki so nastavljeni z državnim denarjem kot boritelji zoper vero. Edina religija, ki bi jo sovjetski narodi smeli imeti, je brezbožen marksizem, kakor sta ga učila Lenin in Stalin. Moremo pa reči, da se tudi ta najnovejša brezbožna taktika ni obnesla in celo sami voditelji komu-

Nov zagon v letalski vojni

Nemška letala so zopet v stotinah ponoči in po dnevu napadala Anglijo - Angleška letala 5 ur nad Nemčijo - Živahno letalsko delovanje v Sredozemlju

Stalni nemški napadi

na Anglijo

Nemška poročila

Berlin, 8. oktobra. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča:

Močnejše eskadrile bojnih letal so o priliki včerajšnjih poletov uspele v Londonu bombardirati z bombami najtežjega kalibra naprave zahodno od pristanišča ob Temzi, kakor tudi doke »Comerciale« in »West India«. Opaziti je bilo mnogo požarov, ki so jih zanelile bombe. Pri tem so se odlikovali zlasti lahki bombniki iz oddelka, ki mu je poveljeval general Kesaring.

V južni Angliji so bile pri isti priliki bombardirane industrijske naprave, ki služijo oboroževanju, ter važni vojaški cilji. Tudi vso noč so stalno prihajali oddelki bojnih letal in metali bombe srednjega in težkega kalibra na prometne naprave in ustanove, na tovarne in skladišča z življenjskimi potrebščinami in na druge cilje v britanski prestolnici. V Londonu je izbruhnil velik požar. Nadaljevalo se je polaganje min pred britanskimi pristanišči.

Preteklo noč so angleška letala letela nad več kraji v Nemčiji. Njihov glavni cilj je bil Berlin. Po zaslugi obrambnih ukrepov se je posrečilo večino teh letal prisiliti, da so zapustila prejšnjo smer, medtem ko je del letal prispel tudi nad nemško prestolnico. Spet so padle bombe na več bolnišnic, stanovanjskih hiš, skladišč, železniških prog ter je bila prizadejana na nekaterih krajih stvarna škoda. Na žalost je tudi večje število mrtvih in ranjenih. Dve angleški letali sta bili sestreljeni v bližini Berlina. Zbila jih je na tla protiletalska artilerija.

Sovražnik je včeraj izgubil 32 letal, 13 nemških pa je izginilo.

Berlin, 8. oktobra. AA. DNB. Nemške letalske sile so izvedle ponoči napada na Manchester in Liverpool. Vrženih je bilo veliko število bomb, ki so povzročile veliko škodo na vojaško važnih ciljih. V Londonu je izbruhnilo šest novih požarov. — V srednji Angliji so nemški letalci z uspehom bombardirali neko železniško postajo. V severni Angliji pa prav tako z uspehom neko tovarno. — Razen tega so bile bombardirane tudi naprave za predelovanje boksita kakor tudi naprave, ki služijo letalstvu. Povzročena je bila zelo velika škoda.

Angleška poročila

London, 8. okt. t. Reuter. Pozno sinoči je letalsko ministrstvo objavilo uradno sporočilo, da se je včerajšnjega podnevnega napada na Anglijo, ki se je razvil v petih zaporednih valih, udeležilo 450 nemških letal, bombnikov in lovcev. Do polnoči je bilo v raznih bojih, ki so se razvili, sestreljenih 27 nemških letal, medtem ko so Angleži izgubili 16 letal, a so 10 pilotov rešili.

Uradno sporočilo o nočnem napadu v noči od ponedeljka na torek, ki je bilo objavljeno davi, pravi, da so imeli nemški napadi velik obseg. Čeprav je bil glavni napad namenjen Londonu, so bila napadena številna mesta v južni, zahodni in severni Angliji. Nad London se je posrečilo priti v visoki višini nekaj posameznim bombnim letalom, ki so spuščala bombe na slepo. V središču Londona je bila porušena neka trgovska hiša. V južni Angliji je ena bomba padla na neko industrijsko podjetje.

Pri zadnjih letalskih napadih je ena tempirana eksplozivna bomba padla v bližino westminstrske opatiije (velika, nekadaj katoliška, danes protestantska cerkev, ki je grobnica velikih angleških odličnikov ter stoji tik ob angleškem parlamentu; op. ur.). Ko je eksplodirala, je bila zadeta westminstrska palača ali parlament, nekolikšne praske je dobila tudi opatiija. Ena druga manjša bomba je padla na palačo Bambeth (ki stoji na južnem bregu Temze nasproti parlamentu in ki je londonsko bivališče canterburyjskih (protestantskih) nadškofov; op. ur.) in jo v manjšem obsegu poškodovala.

Današnji napadi so se začeli že rano zjutraj, in sicer s poskusom treh večjih skupin bombnikov, ki so prileteli od ujsta Temze navzgor proti Londonu. Nasproti so jim leteli angleški lovci in so se v zraku razvile hude bitke.

Vojna v Sredozemlju

Angleška poročila

Kairo, 8. okt. t. Reuter. Vrhovno vojno poveljstvo poroča podrobno o nedavni potopitvi dveh italijanskih podmornic v Sredozemskem in o potopitvi enega rušilca v Jonskem morju. Ena podmornica je bila potopljena s topovskimi strelji, druga z globlinskimi bombami, rušilec pa s topovskimi strelji. Posadke so bile večidel rešene. Od začetka vojne z Italijo pa do 5. oktobra je bilo vsega skupaj potopljenih že 22 italijanskih podmornic.

Maršal Graziani v zmagi

Tripolis, 8. oktobra. AA. Stefani: Včeraj je bil v Tripolisu velik shod, ki se ga je udeležil tud generalni guverner Libije maršal Graziani. Na tem shodu je libijsko prebivalstvo izjavilo, da

nističnega brezboštva prihajajo do prepričanja, da je vseh 22 let komunistične tiranije vsaj pod pepelom v ruskem narodu ostala vera živa.

Princesa Galicin ubita

London, 8. oktobra. t. Reuter. Danes so nemški bombniki dopoldne napadli samo enkrat z velike višine, kjer so jih zasledovali angleški lovci. Nekaj nemških letal je bilo sestreljenih. Ena bomba je padla na cesto v središču mesta in uničila dva avtobusa ter pri tem ubila mnogo ljudi, mnogo pa jih je ranila. Med ubitimi je tudi princesa Galicin. Prav tako je ena bomba zadela vlak in je bilo pri tem mnogo ubitih in ranjenih. Pri popoldanskem napadu je ena bomba zadela neko industrijsko zgradbo in napravila škodo. Nekaj bomb je padlo tudi na mesta v južni Angliji.

Topovsko streljanje čez Rokav

London, 8. oktobra. AA. Reuter: Davi ob zori so nemški daljnostrelni topovi, ki so postavljeni na francoski obali, bombardirali britansko obalo. Bombardiranje je trajalo približno eno uro. Angleški daljnostrelni topovi so na ta ogenj odgovorili z enakim ter namenili v prvi vrsti svoje granate v smeri proti Boulognu.

Tri diktatorske komisije v Londonu

London, 8. oktobra. Tri posebne komisije so bile od vlade nastavljene, katerih izključna naloga je, da rešijo vprašanja, ki nastajajo zaradi nočnih napadov nemškega letalstva na London. Prvič v zgodovini Anglije imajo te vladne komisije diktatorska pooblastila.

Admiral sir Edward Evans, ki se je proslavil v svetovni vojni, ima nalogo, da nadzira in preskrbi še nova zaklonišča. To vprašanje pa je zelo težko, ker je zima pred durmi in velikansko število londonskih hiš sploh ni podkletenih. Kakor je zna-

Angleški bombniki nad Nemčijo

Nemška poročila

Berlin, 8. oktobra. AA. DNB: O angleških napadih na Berlin v noči od ponedeljka na torek so se zvedele naslednje podrobnosti: Pri nocošnjem bombardiranju so bile uničene, oziroma težko poškodovane tri bolnišnice, ena porodnišnica, ena otroška bolnišnica, ena kapela na pokopališču in več zasebnih hiš. V neposredni bližini kirurškega oddelka bolnišnice Roberta Kocha je eksplodirala bomba in ubila več bolnikov, ki so bili malo prej operirani. Več bomb je padlo na porodnišnico »Vojske rešitve«. Pri tej priliki je bilo ranjenih sedem žensk in otrok, starih dve do šest dni. V neki otroški bolnišnici, ki so jo tudi zadele bombe, sta umrla dva štiriletna otroka zaradi dobljenih ran, medtem ko sta druga dva otroka laže ranjena. Ena sestra rdečega križa, ki je skušala rešiti nekega ogroženega otroka, je bila zadeta od kosa bombe ter je umrla na mestu. Iz več hiš so se morali ljudje izseliti, ker obstoj nevarnost, da se hiše podro. Spravili so jih v začasne domove. Berlinsko prebivalstvo je zlasti ogroženo zaradi nocojšnjega napada. Treba je poudariti, da ni bil zadet niti en važejši vojaški, niti industrijski objekt. Zaradi tega vlada opravičeno prepričanje, da je nocojšnji napad na človekoljubne civilne ustanove in na civilne domove bil izveden po posebnem načrtu.

Berlin, 8. okt. AA. NDB: Kakor je bilo že sporočeno, so angleška letala spet izkoristila vremenske razmere ter so po daljšem odmoru v noči od ponedeljka na torek ponovno letela nad nemško prestolnico. Onih nekaj letal, ki se jim je posrečilo preleteti obrambo protiletalske artilerije, je vrglo svoje bombe daleč od vojaških in industrijskih ciljev sredi berlinske delavske četrti. Niti ena bomba ni padla na kako tovarno ali na kak vojaški objekt. Zadeta je bila bolnišnica Roberta Kocha, znana po vsem svetu, dalje neka otroška bolnišnica in neka porodnišnica. Ti dve zgradbi stojita v severozahodnem delu Berlina. Prav tako je bila zadeta tudi velika bolnišnica v severnem delu mesta. Med bolniki, odraslimi in otroci, kakor tudi med hrabrim bolniškim osebjem je bilo nekaj mrtvih in ranjenih. Bolniške sestre so bile ranjene ali pa ubite pri svojem požrtvovalnem delu, ko so reševale bolnike. Bolniš-

no, imajo kleti le velike stavbe, le redko pa zasebna stanovanjska poslopja. Razen tega je treba rešiti vprašanje kurjave v kletih čez zimo.

Poslanec Willink ima nalogo, da spravi pod streho Londončane, ki so zgubili streho in stanovanje. Poskrbeti mora, da pride pol milijona ljudi pod varno streho.

Sir Warren Fisher, bivši državni podtajnik v finančnem ministrstvu, je dobil nalogo, da po moreh po vsakem bombardiranju čimprej zopet obnovi promet in prometne zveze. Skrbeti mora, da se razvaline čimprej odstranijo s cest in da se prometu zagotovi varnost.

Minister za prehrano Woolton je organiziral 58 ljudskih kuhinj v Londonu, kjer dobe prehrano tisti, ki so zaradi zračnih napadov izgubili vsako možnost lastne prehrane.

Vreme v Rokavu

London, 8. oktobra. AA. Reuter. Vremenske razmere na Rokavskem prelivu so bile davi naslednje: Vreme je bilo hladno, nebo oblačno in se je počasi jasnilo, pihal je močan jugozahodnik, morje pa je bilo precej mirno ter preglednost dobra. Pozneje je veter postajal močnejši in se je spremenil v vihar, ki je razgural oblake. Morje se je začelo peniti.

Angleške izgube na morju

London, 8. oktobra. AA. Reuter. Admiralteta je izdala poročilo o izgubah trgovskih ladij zaradi sovražnih dejanj v tednu do 19. septembra polnoči. Po tem poročilu je bilo 10 britanskih ladij s skupno tonažo 55.927 ton. 4 zavezniške ladje s skupno tonažo 12.119 ton in 1 nevtralna ladja s tonažo 4291 ton uničenih. Vsega skupaj je izgubljenih 15 ladij s skupno tonažo 72.337 ton.

nica Roberta Kocha je bila zadeta z več eksplozivnimi in vžigalnimi bombami. V velikih dvorah bolnišnice leže veliki kupi stekla in razvalin. Postelje so posute s kosi stekla in kamenja od zidov. Prav tako je videti tudi v operacijskih sobah in v laboratorijih sledove angleških bomb. Pred kirurškim oddelkom bolnišnice je bomba padla neposredno ob reševalnem vozu na tla. S tem vozom so pripeljali težko bolno ženo na operacijo. Tudi ta bolnica in neka bolničarska sestra sta bili ubiti. Druga bolničarka in dva nosača sta bila ranjena od drobecv bombe. Zdravniki in namestenci, ki delajo v službi letalske obrambe, so neizpodbitno ugotovili, da so angleški letalci metali bombe še ne dolgo potoma, ko so spustili svetilne rakete, torej po pazljivem ogledovanju.

Amsterdam, 8. oktobra. AA. NDB: Uradno poročajo, da je o priliki napada angleških letal na Rotterdam in druga nizozemska mesta izgubilo življenje osem ljudi in da jih je bilo večje število tudi ranjenih. Angleške letalske sile so izvedlo napad tudi na letovišče v severni Nizozemski. Ena zgradba je bila razdejana, nekaj hiš pa poškodovanih. Življenje sta izgubila dva civilista, ranjen pa je bil eden. O priliki napada na otok Texel je bil ubit en holandski mornar. Angleški letalci so skušali izvesti napad tudi na neko mesto v pokrajini Friesland. Poskus se ni posrečil, ker je šest bomb padlo na neko polje. Prav tako tudi ni uspel napad na Amsterdam. Angleške zažgalne bombe so padle le na odprto polje.

Angleška poročila

London, 8. oktobra. t. Reuter? Letalsko ministrstvo objavlja naslednje uradno sporočilo o nočnem napadu angleških bombnikov na sovražna ozemlja: Ponoči so angleški bombniki napadli razne vojaške cilje v Berlinu in okolici. Nadalje prometne ceste, skladišča, zbirališča v raznih mestih zahodne Nemčije, letališča v Belgiji, na Nizozemskem in v Franciji, ter zaporedno vsa sovražna pristanišča na obali Rokavskega preliva. Vsa angleška letala so se vrnila nepoškodovana s teh poletov.

London, 8. okt. t. Reuter: Letalsko ministrstvo poroča: Naši bombniki so dopoldne napadli in bombardirali nemška skladišča v francoskem pristanišču Lorient tšr ladje, ki so bile v pristanišču. Nastali so ogromni požari. Bombe so zadele. Bombardirana so bila skladišča in ladje v luki Rotterdam, kjer so nastali požari. Dve letali pogrešamo

Washington, 8. okt. t. Associated Press: Angleška letala so napadla Berlin v sedmerih zaporednih valih in je ves napad trajal skoraj 5 ur. Protiletalsko topništvo je srdito streljalo in so drobci šrapnelov padali po središču mesta. Angleška letala so večasih letala zelo nizko. Dve eksplozivni bombi sta padli v neposredno bližino letalskega ministrstva. V severnem delu Berlina pa je bilo videti pet požarov. Angleška letala so metala svetlobne rakete ki so mesto ponekod popolnoma razsvetlile. Potem pa so metala bombe. Do jutranjih ur ni bilo sporočila, da bi bilo sestreljeno kakšno angleško letalo.

Sofija, 8. okt. m. Na snočnji seji bolgarske vlade, ki je trajala čez polnoč, so bili sprejeti važni sklepi o uredbi proti Židom v Bolgariji ter o pobijanju javne in tajne propagande po raznih organizacijah v Bolgariji.

Zemunska vremenska napoved: Po večini oblačno, v severni polovici države, delno oblačno na jugu Temperatura bo padla.

Zagrebska vremenska napoved: Oblačno, deževno.

Pred tihomorsko burjo

Prvi resni incidenti med Anglijo in Japonsko — Daljnosežne priprave Amerike

Tokio, 8. okt. b. Association Press: Angleški poslanik v Tokiju je obiskal japonskega zunanjega ministra ter mu je sporočil, da je angleška vlada sklenila, da ne obnovi obstoječega japonsko-angleškega pogodbo o prevozu vojnega materiala skozi Birma na Kitajsko. V notni sporočila angleška vlada, da so minuli že trije meseci, ne da bi japonska vlada samo poskušala skleniti mir s kitajsko vlado, temveč je celo prodrla v francosko Indokino, japonska vlada pa je popolnoma prešla na stran osiženih vele-sil proti Angliji, kar daje angleški vladi razlog, da zopet odpre cesto skozi Birma.

Japonci oblegajo angleški otok

Singhaj, 8. okt. t. Reuter. Veliko število japonskih ladij je danes že obkolilo angleški otok Liukungtao. Položaj je zelo napet. Otok Liukungtao leži v zalivu pred pristaniščem Vej-hajvej in je bil vzlet v najem že l. 1898. Anglija ga je utrdila in izgradila kot oporišče za vojne ladje. Poročila pravijo, da so se Japonci že izkrcali in zahtevali od angleške posadke, naj zapusti otok. Angleška posadka šteje sedaj samo nekaj oseb, ker je angleška pomorska uprava otok izpraznila že pred meseci.

Ameriško-angleški posveti

Washington, 8. okt. b. Državni tajnik za zunanje zadeve Cordell Hull in angleški poslanik lord Lothian sta se včeraj dalje časa razgovarjala v zvezi z otvoritvijo poti čez Birma. Poleg tega se je tudi sovjetski poslanik Ulman-ski sestal z ameriškim državnim podtajnikom Sumner Wellesom, ki se je pred tem razgovarjal še z avstralskim poslanikom Caisejem. Istočasno je mornariški minister Fred Knox proučil z ameriškim admiralom Rickhardsonom strategičen položaj ameriškega tihomorskega brodograja. Poznavalci razmer trdijo, da gre za okrepitev ameriške diplomatske delavnosti, kar je v zvezi z najnovejšim razvojem položaja na Daljnem vzhodu ter da se bo v najkrajšem času ustvaril trikot Washington-Cungking-Moskva.

Amerika kliče svoje državljane s Tihomorja domov

Washington, 8. okt. t. Associated Press: Ameriška vlada je vsem svojim državljanom, ki prebivajo na Daljnem vzhodu, poslala nav-svet, naj nemudoma odpotujejo nazaj v Zdru-žene države. Navet velja v prvi vrsti za ženske in otroke. Vsi ameriški konzulati na Japonskem in Kitajskem ter drugod ob obalah Tihga morja so dobili navodila, kako naj pomagajo ameriškimi državljanom čimprej pri povratku v do-movino.

Ameriška pogajanja z Mehiko

Washington, 8. okt. b. Med Združenimi drža-vami in mehiško vlado so se pričela diplo-matska pogajanja za skupno obrambo na teme-lju sporazuma, ki je bil dosežen med Združe-nimi državami in Kanado. Ta pogajanja so od-visna od razvoja notranjih razmer v Mehiki, vsled česar je ameriška vlada tudi zavrnila uradno priznanje agenta generala Almasana, ki biva na področju unije in ki je imel doslej pravico svobodnega delovanja. Ameriška vlada nič več ne smatra, da bi bil general Almasan stvarno izvoljen za predsednika Mehike, kakor zatrjuje on sam.

Japonci v Indokini

Hajfong, 8. okt. b. Agencija Domei poroča, da so japonske motorizirane čete včeraj pri-spele v Hanoj potem, ko so prevozile pot med Hajfongom in Hanojem v dveh in pol urah. Ta pot je dolga 100 km. Pred tem pa so japonske letalske sile že zavzele letalska oporišča pri Hanoju ter v pozdrav japonski motorizirani diviziji krožile v zraku. Poveljnik japonskih

čet general Mišihara je obiskal glavnega gu-vernerja Indokine admirala Decoux.

Moskva se dela Angliji prijazno

Moskva, 8. okt. b. Prvič od sklenitve nem-ško-sovjetskega pakta o prijateljstvu je sovjetski tisk prinesel simpatičen članek za Anglijo. Tako jutranje moskovsko časopisje kakor tudi uradni listi so objavili članek v dveh stolpcih, ki je zelo naklonjen Veliki Britaniji. Dopisnik uradne agencije Tasse opisuje svoje vtise o angleški vojski, za katero pravi, da je izredno dobro oborožena in da je njena protiletalska obramba brezhibna. Govori o moči angleškega letalstva in disciplini angleškega prebivalstva ter odlični preskrbi armade s hrano.

Ogromen vpliv judov na hrvatsko gospodarstvo

Belgrajsko »Vreme« objavlja dolg članek svo-jega zagrebskega dopisnika, ki skuša pokazati na ogromni vpliv, ki ga imajo na hrvaško gospodarstvo življenje Judje.

V Zagrebu

Tako ugotavlja najprej, da živi v Zagrebu po statističnih podatkih nekaj nad 10.000 Judov in pri-stavlja, da to število samo po sebi glede na število prebivalstva v Zagrebu ni tako veliko. Neprimerno večji pa je vpliv, ki ga ima judovsko prebivalstvo na gospodarsko življenje. Začeni pri največjih gos-podarskih podjetjih pa do malih, navede neznat-nih združenj in športnih klubov imajo Judje povsod svoje predstavnike in posredno ali pa vsaj nepo-sredno nadzorstvo. Zato morejo Judje v večji ali manjši meri vplivati skoraj na prav vse panoge gos-podarstva. Lahko pa rečemo, da v vseh podjetjih z velikim obratom kapitalom odločajo prav Judje. Težko je sicer povedati, na kakšen način Judje to izpeljejo, ker so vsa večja podjetja v glavnem del-niške družbe. Je pa nepobito dejstvo, da imajo Judje pri zagrebskih delniških družbah odločilo besedo. To dokazuje že vloga, ki jo imajo Judje v zagrebskih bankah. Razen dveh večjih bank je tež-ko še najti v Zagrebu kakršno koli banko, v kateri ne bi bili glavni ravnatelji in prokuristi Judje. Isto velja tudi za industrijo, ki je takorekoč izključno v rokah Judov. Pa ne samo to: Judje so se polastili v Zagrebu tudi trgovine na drobno in tisti trgovci, ki se bavijo v glavnem le s prodajo življenjskih po-trebin.

Poleg tega pa so si zlasti Judje priborili tudi glavno besedo v nekaterih važnih poklicih. Po stari navadi so se vzgnezidili med odvetočniki in zdravniki. Tako na primer imajo zagrebski judovski advokati v svojih rokah vse najvažnejše posle, ki se tičejo gospodarstva. Med zagrebskimi zdravniki pa je naravnost presenetljiv visok odstotek Judov, ki so si zlasti priborili tudi večino tistih mest, ki nosijo zasebne prakse tudi takozvani faksus. To so na primer etalni dohodki, ki jih zdravniki mesečno prejemaajo za ordinacije na račun Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, na račun »Merkurja« itd. Prav zaradi tega je javnost že večkrat nastopila proti tem izrodkom.

Najlepše je pa razmerje med judovskim zdrav-ništvom pokazal primer zagrebskega zdravnika dr. Karpalija, ki je pred nedavnim še sedel na obtožni klopi zagrebskega okrožnega sodišča, ki je proti-zakonito izvedel veliko število splavov, od katerih so se mnogi končali s smrtjo. Ta zdravnik je pred sedmimi leti prišel v Zagreb, ter si v kratkem času pridobil milijonsko premoženje. Zagrebska zdrav-niška zbornica je temu zdravniku prepovedala za nekaj časa izvrševati zdravniško prakso, toda temu zdravniku se je posrečilo doseči, da je bila ta od-ločitev preklicana.

Konferenca zbornic TOI v Novem Sadu

Novi Sad, 8. oktobra. m. Danes se je v Novem Sadu končala konferenca trgovinskih, industrijskih in obrtnih zbornic, ki ji je predsedoval predsednik novosadske zbornice g. Jovan Culun. Seji so prisostvovali pomočnik trgovinskega ministra dr. Sava Obradović, ravnatelj ravnateljstva za zunanjo trgo-vino dr. Rudolf Bičanić ter skoraj vsi predstavniki in glavni tajniki predsedništev trgovinskih zbornic. Obradović in Bičanić sta na koncu podala izčrpno poročilo zlasti o vprašanju prisilnega odkupa pše-nice, o vprašanju preskrbe prebivalstva v pasivnih krajih z moko in pšenico, o preskrbi prebivalstva z gorivom, o preskrbi industrije s surovinami, bombažem, premogom, kokosom, maslo, volno, pa-rafinom, nafto in njenimi derivati itd. Konferenca se je pečala z vprašanjem cen v prodaji na drobno, predvsem v zvezi z izvajanjem predpisov, ki se nanašajo na reguliranje cen in pobijanje draginje. Pretresali so tudi vprašanje enakomerne razdelitve blaga na konsumente in ukrepov, ki jih je vlada podzela, da prepreči kopičenje blaga v spekula-

cijske namene v današnjem pomanjkanju. Razprav-ljali so o čim uspešnejših ukrepih v zvezi s pred-pisi o aprovizacijah, da bo preskrba mestnega pre-bivalstva izvršena čim hitreje in uspešneje. Po razpravljanju o teh vprašanjih so na konferenci pretresali načrt pravilnika o podpornem skladu zborniških pripadnikov, ki določa podpiranje ma-terialno šibkejših pripadnikov in njihovih družin z mesečnimi prispevki. O vseh teh vprašanjih bo zbornica po konferenci izdala posebno spomenico ter jo izročila merodajnim činiteljem.

Nove prevozne tarife za izvozno blago

Belgrad, 8. oktobra. AA. Za les, namenjen za izvoz v tujino od določenih postaj do uneje in pri-staniških postaj je z veljavnostjo od 31. oktobra določena nova tarifna postavka br. 244 v novi aneks od 1. septembra t. l. po katerih se izvaja dajatev št. 2 za najmanj 50.000 kg.

Prav tako je v jugoslovansko-italijan-ski zvezi uvrščena nova izjemna tarifa tar. št. 77 za les za izdelovanje celuloze od postaje Apatin, Bačka Palanka, Batina, Skela, Bogojevo, Brčko, Ja-senovac, Novi Sad, Dunav, Osijek, Pančevo, Sisek, Smederevo, Šabac, Vukovar in Zemun do omejenih prehodov Rakek in Reka z izvajanjem določb št. 121. Te tarife veljajo samo za pošiljke, ki pri-hajajo po vodni poti iz inozemstva in ki so na-menjene za Italijo.

Belgrad, 8. oktobra. AA. V jugoslovansko-nemški železniški zvezi je podaljšana veljavnost tar. 1. A za motorna vozila in šasije do 31. decem-bra 1940. Prav tako je podaljšana tudi tar. br. 5 za železo in jeklo ter za izdelke iz njih.

Belgrad, 8. oktobra. AA. V jugoslovansko-švicarski železniški zvezi se z 31. oktobrom t. l. razveljavljajo tar. br. 1 za jake, tar. br. 2 za pe-rutnino, tar. br. 3 za kromovo rudo in tar. br. 4 za vino. Z veljavnostjo od 1. novembra stopajo v ve-ljavno nove tarife, in sicer tar. br. 1 za jake, tar. br. 2 za perutnino, tar. br. 3 za kromovo rudo, tar. br. 4 za vino, tar. br. 5 za sveže ribe in tar. br. 6 za magnezit.

Iz banovine Hrvatske

Zagreb, 8. okt. b. Okrog 10. oktobra bodo v Zagrebu velike vojaške vaje na južni strani Za-grebske gore, pri katerih bodo sodelovale vse vrste orožja zagrebske garnizije. Vaje bo vo-dil namestnik poveljnika savske divizije, oblasti v Zagrebu. Ta vaja naj pokaže aktivnim in re-zervnim častnikom zagrebske garnizije skupno sodelovanje letalskih in motoriziranih oddel-kov, protitankovskih enot, pehote in topništva. Razen tega bodo vojaške vaje pokazale tudi zadnje izkušnje v borbah na evropskih boji-skih, prav tako pa vojne novosti. Pri vajah bo-dodo sodelovale poleg letalskih tudi padalske enote, konjenica in sploh vse ostale enote za-grebske garnizije. Vajam bo prisostvoval tudi poveljnik 4. armadne oblasti z vsemi aktivnimi častniki zagrebske garnizije, v kolikor ne so-delujejo pri samih vajah. Vojaska oblast je po-vabila tudi vse rezervne častnike, ki naj prisostvo-vujejo kot opazovalci. Opazovalci se bodo lahko pripeljali do opazovalnic z avtomobili iz vojašnice kralja Petra v Črnomercu. Rezervni častniki pa smejo priti na vaje tudi z zasebnimi avtomobili.

Zagreb, 8. okt. b. Banska uprava je prevzela upravo mestne policije na Sušaku.

Osebnosti

Belgrad, 8. okt. m. S kraljevim ukazom je po-stavljen za šefa mestne kontrole pri finančnem ra-vnatelstvu v Ljubljani Krešimir Korošak v 4. skup. 2. stopnje; za dopisnika Centralnega presbrija 5. skup. je postavljen Anton Zobeč; v odsek računovodstva pri pravosodnem ministru je postavljen za računovodskega inšpektorja 5. skup. Ivan Rus, do sedaj v kmetijskem ministru; po službeni po-trebi je premeščen za podgozdarja 7. skup. pri okrajnem načelnstvu v Logatcu Stanko Hribernik iz Boh. Bistrice.

Belgrad, 8. oktobra. m. Z odlokom poštnega mi-nistra sta premeščena v ptt. sekcijo v Ljubljano Ivan Kavčič iz 25. ptt. sekcije v Ljubljani ter v ra-vnatelstvo ptt. v Ljubljani inž. Andrej Stok, teh-nični pristav 8. skup. pri 3. ptt. sekciji v Ljubljani.

S kraljevim ukazom je imenovan za starešino okrožnega sodišča v Ljubljani Valentin Bidovec, do sedaj starešina okrajnega sodišča v Radovljici; po prošnji je premeščen za starešino okrajnega so-dišča v Radovljico dr. Ivan Močnik iz Višnje gore; za kasacijskega sodnika pri vrhovnem sodišču v Ljubljani dr. Munda Avgust in dr. Franc Pihler v 2. skup. 1. stop.

Belgrajske novice

Belgrad, 8. okt. m. Po daljšem študiju v Rimu je snoči uspešno nastopilo v belgrajski operi v »Tru-badurju« slovenska umetnica ga. Franja Golob-Bernotova. Občinstvo je odlično pevko nagradilo s ploskanjem in odobravanjem. Na odprti sceni je do-bila mnogo cvetja. Kritike se o njenem snočnem nastopu zelo pohvalno izražajo.

Belgrad, 8. okt. m. Z jutranjimi vlaki se je ve-čina članov kraljevske vlade vrnila v Belgrad. Da-nes dopoldne je bilo več sestankov, ki so jih imeli posamezni ministri o raznih gospodarskih vpraša-njih, katerih rešitev pripravlja kraljevska vlada. Finančni minister dr. Šutej je imel dopoldne daljši razgovor z ministrom brez listnice dr. Konstantino-vičem.

Belgrad, 8. okt. m. Telesne okrog severne Srbije, ki jo pripravlja delovni odbor v Belgradu, se bo ude-ležilo 15 slovenskih kolešarjev, to je kompletna ekipa, ki se je udeležila tekm okoli Srbije in še šest novih tekmovalcev. Slovenski kolešarji odpo-tujejo iz Ljubljane v četrtek zvečer v Belgrad.

Belgrad, 8. okt. m. Vodja Nemcev v banovini Hrvatski g. Altgeyer se je pred kratkim preselil v Zagreb. Po odloku voditelja Nemcev v kraljevini Jugoslaviji dr. Janka Seepa ostane g. Altgeyer še nadalje na sedanjem položaju v Osičku ter je po-oblaščen, da samo on zastopa Nemce v banovini Hrvatski pred vsemi oblastmi. Razen tega je gosp. Altgeyer imenovan tudi za častnega predsednika Kulturnega za banovino Hrvatsko.

Belgrad, 8. oktobra. m. Po vpisu novih slušateljev na belgrajsko univerzo so dekanji posa-seznih fakultet obvestili rektorat o vstopu sluša-teljev na posamezne fakultete. Iz vseh podatkov je razvidno, da se je na belgrajsko univerzo vpi-salo 3258 slušateljev, in sicer na filozofsko fakul-teto 390, na juridično 1100, na medicinsko 739, na tehnično 690 na kmetijsko-gozdarsko 209, na veterinarsko 154, v bogoslovje nad 80. Prijavilo se je za vpis še 118 židov, o katerih pa v zvezi z uredbo o vpisu židov na visoke in srednje šole še ni nič konkretnega sklenjeno.

Pismo zagrebske judovske verske občine

Obe uredbi sta povzročili med zagrebskimi Judi hudo zaskrbljenost in je to tudi opazilo za-grebsko prebivalstvo. To ni nazadnje nič čudnega, saj so Judje v neprestanem stiku s prebivalstvom, ki v večini kupuje vse življenjske potrebščine prav v judovskih trgovinah. Posledica te uredbe je najbrže tudi pismo, ki ga je zagrebska židovska verska občina te dni razposlala vsem Judom, ki žive v Zagrebu. Judovska občina ima točen seznam vseh židov, ki živijo v Zagrebu. Zato je razposlala pisma, v katerem poziva vsakega člana, naj ji ta-koj javi, če se želi izučiti kake obtri za primer, da svojega poklica ne bi mogel še v naprej izvr-ševati. Tak pismo so dobili bančni uradniki ter številni uslužbenici industrijskih in gospodarskih podjetij, pa tudi zdravniki in advokati.

V Osijeku

Prav nič boljše niso trgovske razmere v Osi-jeku. Konec prejšnjega stoletja je bilo skoraj vse trgovstvo v Osijeku vključno v narodnih in veči-noma v srbskih rokah. Z začetkom 20. stoletja pe-so začeli dobivati Judje v Osijeku vedno večji vpliv in je danes razen malih izjem vsa industrija in trgovina v judovskih rokah. Najmočnejši dotok Ju-dov je bil seveda iz Madžarske. Zanimiva je slika v trgovstvu v Osijeku sedaj, ko je stopila v veljavo uredba o omejitvi Judov v živezni industriji. Vele-trgovina z žitom Herman Schein in drug je judov-ska in jo vodi sedaj Jud Ali Hartman, medtem ko se je Herman Schein preselil v Belgrad. Največji žavonski mlin »Prvi osječki paromlin«, ki namelje na dan 10 vagonov, kakor tudi mlin Herman Maut-ner, ki namelje 5 vagonov na dan, sta popolnoma v judovskih rokah. Judovske so nadalje tudi tri naj-večje trgovine z življenjskimi potrebščinami in so njihovi lastniki Bernardo Klein, dalje David Taut-ner in drug in končno Geza Bosković, ki je last-nik trdnice Wilhelm in Bosković. V judovskih ro-kah je tudi tovarna čokolade in sladkorja Keiser in Stark. Ne samo največji mlini, tudi velika ve-čina manjših mlinov v okolici Osjeka in v Baranji so last Judov.

Tudi druge najnujnejše življenjske potrebščine so v Osijeku v rokah Judov. Vsa trgovina z lesom, ki je poleg žita najvažnejša gospodarska panoga v Slavoniji, je v rokah Judov. Z judovskim kapita-om je financirano največje tovrstno podjetje v Evropi, znana »Nasička« d. d. v Djurdjevcu, ka-tere afele gotovo še ni nihče pozabil. Drugo lesno veletrgovino ima v rokah S. H. Guttman v Beli-ču, medtem ko so veletrgovci z lesom v Osijeku Bernardo Kresić (preje Kohn), Emil Bosnić (preje Berger) in Mavro Abrahamsohn, ki je sedaj na pri-silnem bivanju v Udbini. V judovskih rokah je tudi velika usnjarna, last Žiga Deutchea, ki je sedaj na Irskem. Judje so lastniki livarne in skoraj vseh večjih trgovin. Prav tako so Judje zastopniki vseh zavarovalnih družb, razen Belgrajske zadruge. Ju-dje so tudi edini zastopniki raznih tovarn za stroje in tovarn za strojne dele. Najlepši dokaz, kako velikanski vpliv imajo Judje na vse gospodarsko življenje v Osijeku, pa daje Trgovska industrijska zbornica v Osijeku. Od kar je bila ustanovljena pa do pred kratkim, so bili vsi njeni predstavniki le Judje. V zadnjem času pa so začeli Judje v Osijeku z veliko naglico prestopati v pravoslavno in katoliško vero, ker pričakujejo, da bodo na ta način mogli obdržati svojo gospodarsko nadvlado in tako obiti zakone, ki jih vlada še namerava izdati.

Zagreb, 8. okt. Predsednik HSS dr. Maček se je davi zopet sestal s podpredsednikom HSS inž. Košutičem. Razen tega je sprejel dr. Maček tudi številne narodne poslance HSS.

Umrl nam je naš dragi stari očka, gospod

Adolf Hauptmann
posestnik

Pogreb bo v četrtek, dne 10. oktobra 1940 ob 4 popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra c. 39, na pokopališče k Sv. Križu

Ljubljana, dne 8. oktobra 1940

Dolfka Jovičević roj. Hauptmann, vnukinja in soprog Dušan Jovičević

Zdenka Race roj. Hauptmann, vnukinja in soprog Boris Race

Mitja, pravnik — in ostalo sorodstvo

Ob šesti obletnici marseilleske tragedije

9. oktober 1934

ko je padel
pod streli zločinske roke
naš kralj Aleksander.

Usodnega dneva pred 6 leti
se vsa Jugoslavija spominja
z globokim spoštovanjem.

Močna Jugoslavija naj bo
najlepši spomenik velikemu
pokojniku in dediščina
njegovemu nasledniku

kralju Petru II.

Kaj hočejo nemške čete v Romuniji

Berlin, 8. oktobra. b. »United Press«: O vkorakanju nemških čet v Romunijo berlinski uradni krogi molčijo. Uradni krogi pripisujejo temu, dogodu povsem normalni pomen, ki je nastal zaradi razvoja razmer v romunskem političnem življenju. Mnogo večji pomen pa pripisujejo samemu dogodku zaradi vzrokov in posledic. Bliznja bodočnost pa bo pokazala, v kakšnem obsegu bodo uporabljene nemške vojaške sile v Romuniji. Berlinski uradni krogi izjavljajo, da so nemške čete prišle v Romunijo, da prijateljsko sodelujejo z romunskim vojaštvom z namenom, da ohranijo mir in neodvisnost države. Nemčija je samo izpolnila svoja jamstva, ki jih je dala Romuniji po znani razsodbi.

Vprašanje o stališču Sovjetov

Glede opazk, da izpolnitev teh jamstev zadeva tudi neko tretje državo, trdijo v Berlinu, da so vsi ukrepi bili izvedeni v interesu romunskega naroda in da ni treba nikomur misliti, da bi ta korak Nemčije mogel poslabšati dobre odnose med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo, ker tudi sklenitev trojnega sporazuma med Nemčijo, Japonsko in Italijo ni naletelo v Sovjetski Rusiji na slab odziv. Vsi ti ukrepi so naperjeni edinole proti Angliji in njenim naporom, da razširi vojno tudi na Balkan. Nemški ukrepi ne pomenijo le jamstvo Romuniji za njen normalni razvoj v zgraditve boljše bodočnosti, temveč tudi jamstvo za uvedbo novega reda na vsem jugovzhodu. Nemčija in Italija pri vseh svojih ukrepih dokazujejo, da tako na vojaškem, kakor tudi na diplomatskem polju ščitita svoja interesna področja, zlasti pa področja, kjer imata tako važne gospodarske interese, kakor sta to na primer Romunija in jugovzhod.

Na vprašanje, če je smatrati sedanjí korak Nemčije kot sklep razgovorov na Brennerju, so merodajni berlinski krogi izjavili, da so na Brennerju nemški in italijanski državni razpravljali samo vprašanje, kako premagati Anglijo.

Za enkrat ena divizija

Bukarešta, 8. okt. b. »United Press« poroča, da je v Romunijo poslana nemška divizija, ki ima predvsem nalogo, da izvežba romunsko vojsko za vodstvo moderne vojne in da jo nauči metod, ki se jih je poslužila nemška vojska v zadnjih borbah. Prvi kontingent te divizije je že v Romuniji ter bodo čete nemške vojske razdeljene po raznih romunskih mestih.

V središču petrolejske industrije

Newyork, 8. okt. b. »Associated Press« poroča iz Bukarešte, da je večji del nemških čet, ki je prišel v Romunijo, zasedel področja pri Ploestiju, ki je središče petrolejske industrije. Manjši oddelki pa so bili odposlani v smeri Giurgiu in Usibiu pri Brašovi. Romunsko kopensko vojsko bodo vezbali nemški častniki, italijanski piloti pa bodo izvedli reorganizacijo romunskega letalstva.

Italijanske razlage

Rim, 8. oktobra. b. Včerajšnja poročila o prihodu nemških čet v Romunijo so povzročila v Rimu veliko zanimanje. V uradnih krogih niso hoteli ničesar povedati o nadaljnjih načrtih. Tudi včerajšnji italijanski radio ni povedal ničesar o dogodkih v Romuniji. Današnji italijanski listi pa prinašajo le kratko obvestilo o pošiljki nemških čet v Romunijo. V glavnem poudarjajo italijanski listi, da je bil med Nemčijo in Romunijo že prej dosežen sporazum, na katerem je bilo določeno, da bo Nemčija poslala v Romunijo nekaj častnikov in

Churchill o vojnem položaju

Pot skozi Burmo na Kitajsko se spet odpre

London, 8. okt. t. Reuter. Ministrski predsednik Churchill je imel danes v spodnjem domu govor o vojaškem položaju. V svojem govoru je med drugim dejal:

Letalska vojna

En mesec je minul, odkar je Nemčija obrnila svojo pozornost na nas in se je začelo bombardiranje naših velikih mest in našega civilnega prebivalstva. Takrat je bilo rečeno, da bodo naša mesta izbrisana od tal. Od takrat naprej je Nemčija skušala uresničiti ta svoj cilj. Prvo vprašanje, ki sedaj za nas nastaja, je, do kakšne izmere je Nemčija v teh bojih vporabila svojo letalsko silo. Najboljše informacije, ki sem jih mogel nabrati — seveda še vedno v okviru ugiibanj — pravijo, da so nemški strogolavci (Stuka) kratkih poletov katerih je več sto, potem, ko so bili dne 15. avgusta tako strogo kaznovani, ektrno izostali v nadaljnjih bojih. Morda jih Nemčija hrani v rezervi, da bodo spet imeli vlogu v splošnem nemškem načrtu vpada v Anglijo, ali pa zato, da jih bo vporabila na drugih bojiščih. Zato smo imeli pred seboj samo bombnike za daljne polete, ki ne napadajo strogolavo. Ako posnamemo dosedanje izkušnje, imamo vtis, da je bilo, odkar so se začeli nemški napadi na našo zemljo, vsakih 24 ur povprečno 400 nemških letal v poletu nad Anglijo. Skoraj ne moremo verjeti, da bi bilo mogoče takšen obseg neprestanega napadanja še povečati. Razume se, da bi nemško vojno poveljstvo lahko zbralo za napade, ki bi trajali samo nekaj dni in ki bi bili koncentrirani, še mnogo večje sile, toda to bi na splošno ne spremenilo mesečne povprečnosti, ki daje, kot rečeno, 400 letal ki so vsakih 24 ur bila v boju. V zadnjih 10 dneh so napadi precej pojenjali po obsegu in po moči. Tudi materijalna škoda in število žrtev se je proti koncu tega bojevitnega meseca vedno bolj zniževalo. Napor, ki ga morajo prenašati nemški bombni piloti, je zelo velik in imamo vtis, da večina med njimi sedaj ne zmora več, kakor da meče bombe na slepa. Tako imamo vtis, da je Nemčija v zadnjem mesecu svojih letalskih napadov vporabila velik del svojega napadalnega potenciala (napadalne moči) pri slepem bombardiranju lahkih ciljev, kot so naša velika naselja.

Churchill je na to govoril o organizaciji zaklonišč in dejal, da je angleška vlada v trenutku, ko se je začela vojna, računala s 3000 mrtvih in 12.000 ranjenih pri vsakem nočnem napadu. Toda odkar se je začela letalska vojna pa do pretekle sobote je bilo mrtvih človeških žrtev le 8.500, ranjenih pa 13.000. Od dne 7. septembra, ko se je začela najhuje bombardiranje pa je število žrtev padlo teden za tednom. Toda uničenje razne lastnine pa je seveda bilo izredno veliko, ki vendar pa

lahko rečem, da bi bilo treba 10 let, ako bi — ako bi — po dosedanjem vsakodnevnem razruševalnem ključu hoteli porušiti polovico londonskih stavb. Toda preden bo teh 10 let preteklo, se bo marsikaj zgodilo narodnosocialističnemu režimu v Nemčiji. Tudi Italijo še čakajo razne preizkušnje, na katere ni računala, ko je ob smrtnem polnu Francije vstopila v vojno.

Churchill je nato nadaljeval, naj se nikdo ne ustrašja z brezplodnim razmišljanjem, kaj so represalije (maščevanja) in kaj niso, marveč važno je, da nihče ne čaka, da bo prišel kakšen odhod v bombardiranih samo zaradi zimskega vremenja. Mogoče je, da se bodo našle kakšne nove metode, ki bodo slepa bombardiranja civilnega prebivalstva ponoči in v megli postala bolj razburljiva za nasproti, kakor je to dosedaj bilo. Toda o tem ne morem govoriti. Boljše bo, če bomo našim gostom dali priložnost, da jih sami odkrijejo.

Nato je Churchill dejal, da je vlada že storila vse ukrepe, da bo za vsako osebo v tistih krajih, ki bodo izpostavljeni neprestanim bombnim napadom, na razpolago zaklonišče, kjer bodo tudi spalne moči in kjer se bodo delile tople pižame tistim, ki v zakloniščih prebivajo. Sprejeti so bili tudi sklepi za zaščito tistih, ki so prišli ob svoje domove. S posebnim zakonom bo uvedeno obvezno zavarovanje vseh poslovi proti sovražnim dejanjem, in bo ta zakon veljal tudi za nazaj. Prav tako bodo objavljeni zakoni o zavarovanju proti požarom zaradi sovražnih dejanj. Tako bomo dokazali, da je nemški poskus, da bi strahovali angleško ljudstvo, propadel, kakor so propadle nemške maščevne mine, s katerimi so hoteli zadušiti našo svetovno morskoro plovbo.

»Nevarnost še ni mimo«

Nikar ne mislite, je nadaljeval Churchill, da je nevarnost nemškega vdora v Anglijo že mimo. Nasprotno, naša pazljivost, naša pripravljenost, naša volja, da zberemo vse svoje sile na suhem, v zraku in na morju, morajo ostati nedotaknjene. Nasprotnik ima brez dvoma resne namene z načrtom, da poskusi spraviti v eni ali v noči pol milijona svojih ljudi na slano vodo — ali v njo — kajti glavni vzrok, da poskus vdora v Anglijo dosedaj ni bil storjen, so blesteče zmage, ki so jih dosedaj odnesli angleški letalski lovci. Trije veliki dnevi, 15. avgust, 15. september in 27. september, so dokazali vsemu svetu, da imamo nadoblast nad zračnim prostorom nad našo domovino v rokah mi sami. To je velikansko dejstvo. Te zmage so dovolile naši vojni lornarici, ki je prav v sedanjem trenutku in brez tistih 50 ameriških rušilcev, vestranske okrepjena z novimi edinicami, da bo naša stopila svojo službo in pokazala svojo preizkušeno moč. V letalstvu smo v kolikor tiše lovcev in bombnikov, danes mnogo močnejši, kot pa smo bili v majniku. Tudi glede pilotov se položaj hitro zboljšuje. Nikdo ni pričakoval, da bi bili v enem letu mogli dohiti Nemčijo v njeni velikanski premoci. Imamo še mnogo, da popravimo in dohitimo. Toda dati ei moramo zato potrebni čas. Morda bo po enem letu že mogoče dati bolj zadovoljivo izjavo o tem vprašanju.

Sredozemlje

Ko je Churchill govoril o okrepitvi angleške oborožene sile v Sredozemlju je izjavil, da noče prerokovati, kaj se bo zgodilo, če in kadar bodo avstralske, novozelandske, indijske in egiptске čete prišle v tesnejše stike z nasprotnikom, ki sedaj prihaja v Egipt skozi puščave. Vse, kar more povedati je, da imamo najboljšo voljo in da se trudimo z vsemi močmi, da storimo največ in najboljšo. Tako tamkaj, kakor tukaj imamo občutek, da stojimo mnogo boljše, kakor pa pred meseci.

Dakar

Churchill je omenil tudi dogodke pred Dakarjem ter dejal, da je bila ta zadeva v glavnem francoska zadeva. Angleži so francoske sile pod poveljstvom generala de Gaullea samo podprli za primer, da bi bilo to postalo potrebno za končno odločitev. Toda tudi mi Angleži nismo bili navdušeni, kakor tudi de Gaulle ne, da bi se spustili v dolgo krvavo obračunavanje s francosko vlado v Vichiju. Angleška vlada nikakor nima namena pustiti generala de Gaullea past v njegovega gibanja, dokler se ne bo zloilo v veliko skupno francosko gibanje za rešitev cele Francije. Ves položaj pred Dakarjem se je neugodno razvil, ko so tja prišle tri francoske križarke in trije rušilci, ki so pripeljali seboj nekaj pristavev vlade v Vichiju, očitno najbolj srdito razpoloženih pristavev, ki so navlili na prebivalstvo, da je šlo na okope. Angleško vojno brodovje je imelo nalogo, da se s francoskimi ladjami ne spuša v nobene borbe in se ne vtiika v njihova gibanja, razen v primeru, ako bi hotela v sovražnikova pristanišča. Zaradi nekih napak, o katerih teče sedaj preiskava, niti prvi lord admiralitete niti poveljnik brodovja niti vojni kabinet niso bili poučeni o tem, da se francoske ladje že približujejo Gibraltarju, predno je bilo prepozno, da bi jih bili zaustavili. Nato je bilo dano povelje, da jih je treba ustaviti pred Casablancem, ali jim vsaj onemogočiti, da priplujejo v dakarsko pristanišče. Ti naporu so se izjalovili, toda francoskemu brodovju je bilo onemogočeno, da bi bilo napadlo Dualo, kjer so že Gaulleovi pristali. Od 4 francoskih ladij se je dvema posrečilo, da sta zbežali nazaj v Dakar, med tem ko so angleške vojne ladje dve drugi prestregli in jih lepo pospremlili v Casablancu, brez da bi jim bili prizadejali kakšna nasilja. Boj, ki se je v Dakariju razvil med angleškimi vojnimi ladjami in francoskimi obalnimi baterijami, ki so jih podprli še 32 cm topovi francoske pohabljene oklopnice »Richelieu«, so bili precej hudi. Dve francoski podmornici smo morali

Važno je, da zobe temeljito

očistimo ne samo zjutraj,

ampak tudi vsak večer,

predno gremo spal.

Chlorodont
zobna pasta

potopiti, dva rušilca smo s streli zažgali, eno križarko nevarno zadeli in oklopnico »Richelieu« še bolj poškodovali. Na naši strani sta ena oklopnica in ena velika križarka dobili zelo hude zadetke, ki sicer niso bili takšne narave, da bi jima bili onemogočili nadaljevanje plovbe in borbe, toda za katere bo treba mnogo časa, da na njih popravimo storjeno škodo.

Pot skozi Burmo

Churchill je govoril tudi o cesti, ki pelje skozi Burmo (Birmanijo) na Kitajsko in ki je bila sporazumno z Japonsko ter na željo japonske vlade za dobo 3 mesecev zaprta, da ne bi kitajski maršal Čangkašek po tej poti mogel dobivati orožje za svojo vojsko. Rok pogodbe sedaj poteče. Pred tremi meseci smo pristali na japonsko željo, da to cesto zapremo za vsak promet na Kitajsko, ker smo hoteli dati Japonski in Kitajski ča tno možnost, da vendar enkrat med seboj poravnata tako dolgo trajajoči krvavi prepri. Toda tega uspeha nismo dosegli. Nasprotno. Japonska nadaljuje svoj boj proti Kitajski z namenom, da si podredi kitajsko ljudstvo. Angleška vlada skrajno obžaluje, da je ta lepa priložnost šla neizrabljena mimo. Za to danes angleška vlada tudi ne najd nobenih razlogov več, da bi po preteku trimesečne dobe dne 17. oktobra, ko je ta pogodba veljala, cesta skozi Burmo ostala še naprej zaprta. Vlada ne vidi nobene možnosti, da bi pogodbo spet podaljšala.

Trozveza Rim—Berlin—Tokio

Govorec o trozvezni pogodbi med Nemčijo, Italijo in Japonsko je Churchill dejal, da je ta trojni pakt za Japonsko tako neugoden, da se on čudi, kako je mogla Japonska pristopiti, razen seveda, ako ne obstojajo še neke tajne klavzule v njej. Ni prav lahko uvideti, na kakšen način naj Nemčija in Italija prideta Japonski na pomoč ako bi se pripetilo, da pride Japonska v spor z ameriškim in angleškim vojnim brodovjem. Trozvezna pogodba je jasno naperjena proti Združenim državam severne Amerike, na drugem mestu pa je naperjena tudi proti Sovjetski Rusiji. Anglosaksonsko pleme, pa naj prebiva v angleškem imperiju ali v Ameriki, ni navajeno, da bi se na grožnjo potuhnulo in se pustilo podjarmiti. Sprejem, ki ga je trozvezna pogodba kakor tudi razne izjave, ki so jo spremljevale, doživela pri ameriških državljanih je bil jaseen. Sprejem, ki ga je trozveza našla v Ameriki, ne more dati mnogo navdušenja tistim, ki so jo sklenili.

Španija

Na koncu svojega govora je Churchill mimgrede omenil še Španijo, ki jo sedaj vabijo, da naj pomaga Nemčiji in Italiji Španija je s stoletja starimi vezmi prijateljstva, sodelovanja in kulture povezana z angleškim narodom. Naj sedaj ne postane kanal, skozi katerega se bodo zalagali njegovi smrtni sovražniki. Za enkrat lahko reče, da ga ni vprašanja v zvezi z blokado, ki bi se na Anglijo ne hotela na prijateljski način in ugodno za Španijo rešiti. Svoj govor je zaključil s besedami:

»Dolgi, temni meseci noh preizkušeni ležijo pred nami. Odlike našega plemena in naša dejanja pa morajo žareti v sormaku Evrope, dokler ne bodo postala prave baklje, ki bodo oznanjale njeno osvobodjenje.«

Lord Halifax

V lordski zbornici je imel daljši govor zunanji minister lord Halifax, ki je na podoben način razlagal vojaški in politični položaj Anglije. Novo je, kar je dodal v zvezi z vprašanjem ceste skozi Burmo. Angleška vlada je sprejela sklep, da cesto spet odpre, je dejal, v popolnem sporazumu z ameriško vlado in potem, ko je sovjetsko vlado o vsem informirala. Angleški poslanik je japonski vladi že izročil noto o tem sklepu.

Himmler v Španiji

Madrid, 8. okt. AA. Havas: Voditelj nemške policije Himmler bo prisel v kratkem v Madrid, kjer se bo kot posebni odposlanec narodno socialistične stranke seznanil z organizacijo španske falange.

Zakon o varnosti države v Bolgariji

Sofija, 8. okt. AA. Bolgarska brzojavna agencija objavlja: Ministrski svet je svoji snočnji seji sprejel zakonski predlog o varnosti države. Ta zakonski predlog bodo kmalu predložili sobranju. Zakon določa razpust združenj, ki imajo mednarodni značaj, prav tako pa tudi razpust tajnih društev. Prav tako določa zakonski predlog nekatere omejitve za državljane Židovskega rodu, prav tako pa tudi odredbe proti podtalni propagandi.

Madžarski »Puščičasti križi« se pripravljajo za prevzem oblasti

Budimpešta, 8. okt. AA. DNB: Voditelj zedinjene stranke puščičastih križev, major Ferenc Salaszy, je objavil večerj strankin program.

Program govori o »veliki karpatski-donavski domovini«. Salaszy poudarja, da se bo boril za oblast, kakršno ima v svojih rokah duce, Desnárdska radikalna stranka, ki je pod njegovim vodstvom, je sposobna prevzeti oblast in vlado. Stranka teži za tem, da Madžarom ustvari domovino, ki jo bodo navdajale ideje nacionalizma in socializma. Takšen program mora v veliki meri omogočiti dostop madžarske domovine v okvir nove Evrope. Madžarska je — pravi Salaszy dalje v svoji programatični izjavi — poljedelska država in je zaradi tega čedalje bolj nujna in važna potreba, da se reši vprašanje agrarne reforme. De-

lavnost na vseh področjih proizvodnje ni stvar zasebnega, pač pa javnega prava. Program dalje pravi, da mora Madžarska biti popolnoma osvobodjena judovskega vpliva. Verska vzgoja mora prenehati tam, kjer se začne vzgoja naroda. Na drugi strani je treba potegniti jasne meje med narodno in versko vzgojo.

Stranka puščičastih križev bi zelo obžalovala, če bi krščanske veroizpovedi zavzele sovražno stališče proti njej, morala pa bi zvrtni nanje vso odgovornost za posledice, ki bi iz tega izvirale.

Končno je v programu poudarjeno, da mora stopiti Madžarska v okvir novega življenjskega reda evropskih narodov, reda, ki ga narekujejo državni oči. Stranka puščičastih križev je v polni meri dorasla, da izvede to nalogo.

Izmišljena poročila o nekem novem balkanskem paktu

Rim, 8. okt. AA. Stefani: Nekateri listi so objavili, da sta državi osi sklenili ustanoviti novo balkansko zvezo, ki bi obsegala Bolgarijo, Romunijo, Jugoslavijo, Grčijo in Albanijo, in v kateri ne bi bilo Turčije. Rimski pooblaščenih krog izjavljajo, da je novica o omenjenih namERAH držav osi čisto izmišljena in brez podlage.

Bukarešta, 8. okt. AA. Stefani: Pouk italijanske je postal obvezni predmet v vseh romunskih trgovskih šolah, in sicer se poučuje italijanska od večerj naprej.

Bukarešta, 8. okt. AA. Stefani: Na vladni ukaz je bilo razveljavljeno povelje o internaciji bivšega predsednika vlade Tataresca.

Gospodarstvo

Letina v Sloveniji

Preobilna vlaga in hladno vreme je zadržalo razvoj vseh kultur za 15—20 dni. To se bo posebno občutilo pri jesenski setvi. Največkrat sledi namreč pri nas pšenica koruzi, ki bo pa dozorela v malo višjih legah šele v drugi polovici oktobra. Nevarnost je, da bo deževno vreme takrat že zelo oviralo setev.

Druga polovica septembra je bila sončna in topla, kar je zelo pospešilo zorenje prosa, ajde, koruze in vinske trte. To lepo vreme je omogočilo tudi žetev prosa, spravljanje kromperja, v nižjih legah tudi setev ječmena in rži. Deževno vreme koncem septembra je pa zopet zelo oviralo žetev ajde, jesensko setev, obiranje sadja in druga sezonska dela. V malo višjih krajih dravogradskega, radovljanskega in logaškega sreza je 28. septembra snežilo, vendar sneg ni napravil večje škode.

Krompir v lahkih, peščenih zemljah dal dober pridelek, v težjih zemljah ga je pa mnogo že v zemlji zgnilo. Zelo je podvržen endogonskemu gnitju in je nevarnost, da bo v shrambah zelo močno gnil. V splošnem je dal manjši pridelek kot se je pričakovalo (35—100 q na ha).

Koruzi kaže prav dobro. V nižjih legah (M. Sobota, Lendava, Ljutomer, Ptuj) je žetev v polnem teku. Vendar zadnje deževje zopet zelo ovira pospravljanje, kakor tudi zorenje koruze. V višjih legah je nevarnost, da koruza ne bo dozorela. Pričakuje se pridelek 14—24 q na ha.

Proso je požeto in je dalo prav dober pridelek (9—15 q na ha).

Ajda je radi deževja zelo polegla. Počasi zori. V nižjih legah je žetev v teku. Pridelek bo 5—9 q na ha.

Ustanovitev mestnih aprovizacij

Pretekli teden so merodajni faktorji naznanili, da se bodo v svrhu preskrbe mestnega prebivalstva osnovele ne samo aprovizacije občin, temveč tudi aprovizacije posameznih industrijskih podjetij. Sedaj se doznava po belgrajskih informacijah tele podrobnosti o mestnih aprovizacijah:

Delo na ustanovitvi mestnih aprovizacij je že skoro pri koncu. Sestavljen je že tudi načrt tozadevne uredbe in se po načrtu te uredbe mestne aprovizacije ne bodo pečale samo z nabavo živil, temveč tudi z nabavo kuriva za mestno prebivalstvo. Seznam predmetov, ki jih bodo aprovizacije nabavljale, ne bo vseboval v uredbi, temveč bo to prepuščeno mestnim občinam samim. Ravnateljstvo za prehrano bo lahko seznam predmetov lahko razširilo na druge predmete, n. pr. na premog, lignit itd. Nadzorstvo nad mestnimi aprovizacijami bo imelo ravnateljstvo za proučevanje in organizacijo prehrane. To ravnateljstvo bo tudi dajalo posojila aprovizacijam na osnovi doklad in dohodkov in sicer brez navadnih administrativnih procedur. Financiranje aprovizacij bo samostojno izven občinskih proračuna. Potrebna sredstva bodo nove ustanove dobile od občin in ravnateljstva, a organizacijo samo bo uredila predpisovala samo osnove, po katerih bo treba delati, podrobno organizacijo pa naj izvedejo občine s posebnimi pravilniki. V isti uredbi bo tudi določeno obvezno osnove industrijskih aprovizacij za vsa podjetja z nad 50 delavci.

V Sloveniji bodo morale imeti obvezne aprovizacije naslednje občine: Ljubljana, Jesenice, Kranj, Maribor, Trbovlje, Celje in Škofja Loka.

Razdolžitev srednjih dolžnikov na Hrvaškem

Nedavno je bila na Hrvaškem osnovana Zveza dolžnikov srednjega stanu, ki je že nastopila s svojimi zahtevami, ki gredo za razdolžitvijo dolžnikov srednjega stanu. Vprašanje je postalo tako aktualno, da ga je začela proučevati banska oblast v Zagrebu. V zvezi s tem je zanimivo, kaj piše »Hrvaški dnevnik« z dne 8. t. m.

List pravi, da rešitve ni iskati v kakšnem odpisu ali erpanju dolgov, ker bi to izredno škodovalo vlagatelje. V prvi vrsti je treba delati na to, da se dolžniki materialno ne upragotijo. Dela se torej na tem, da se dolžnikom gotov rok za regulacijo svojih obveznosti.

Drugo vprašanje je, katere dolgove naj zajame ta razdolžitev. Kaže, da bo to izvedeno samo za stare dolgove pred letom 1932. Nadalje kaže, da bo razdolžitev obsegala vsote med 10.000 do 300.000 din. Pri tem bodo upoštevani tudi interesi denarnih zavodov. Končno pravi list, da je težko izvesti razdolžitev samo v banovini Hrvaški, če se istočasno ne izvede tudi na ostalem področju državne skupnosti, ker bi to dalo povod, da bi posamezni denarni zavodi prenesli svoje sedeže v druge kraje, da bi se izognili posledicam uredbe, s čimer bi nastala samo škoda našemu narodnemu gospodarstvu, ki bi zopet trpelo zaradi pomanjkanja kredita.

Bučne peške in olje

Pretekli teden je bila v Belgradu konferenca, kateri so prisostvovali poleg uradnih predstavnikov tudi predstavniki tovarn, ki predelujejo bučne peške iz Slovenije. Tendence je, da se letos zbere čim več bučnih pešk ter je odkupna cena bila v ta namen znatno povečana. Letos znaša za kg 4 din franko skladišče zbiralec, dočim je znašala lanska cena 2,80 din. Razen povečanja odkupne cene bodo organizirane še druge akcije za čim večje zbiranje pešk. Računa se s količino najmanj 1000 vagonov, dočim je lani bilo na razpolgo 700 do 800 vagonov.

Zaradi letošnjih visokih cen surovin bo tudi cena olja narasla. Razlika bo med ceno navadnega in bučnega olja še ostala. Lani je znašala cena nerafiniranega bučnega olja 23 do 24 din za kg.

Bučno olje se v glavnem trži v severnih krajih Slovenije, letos pa kaže, da bodo bučne peške predelovale tudi druge tovarne olja v državi, če bi količina surovin prekašala kapaciteto slovenskih tovarn bučnega olja.

Letos hočejo posebno pažnjo posvetiti zbiranju bučnih pešk v Vojvodini in posebno v Južni Srbiji, kjer je kakovost pešk odlična.

Uvoz žita in moke

Med belgrajskimi vestmi smo poročali že večkrat, da je objavljena v »Službenih novinah« z dne 5. oktobra uredba ministrstva sveta, s katero se oprošča Priv. izvozna družba plačila uvozne carine za 10.000 vag. pšenice, 5000 vag. ovsu, 3000 vag. ječmena in 3000 vag. pšenične moke.

Nizki fižol je pobran. Pridelek je dal dober, ponekod prav dober (5—12 q na ha). Visoki fižol počasi zori. Zaradi mnogega deževja tudi gnije.

Pesa, repa in korenje je zelo bujno, vendar je šlo večinoma samo v listje, podzemni deli so radi pomanjkanja toplote in sonca drobni. Če bo oktobra kolikor toliko toplo in sončno vreme, bodo dale te kulture prav dober pridelek.

Vinogradi so zelo slabi. Grozdje gnije in odpada. Relativno se je še dobro obnesel rizling, šipon in burgundec. Grozdje še ni zrelo, vendar ljudje že berejo. Letos bo vino itak kislo, če se pa spreže še zeleno grozdje, pa še toliko bolj. Letošnji pridelek bo dosegel komaj 20—30 odstotkov od lanskega.

Zelje je prav dobro kazalo, vendar so ga mnogo uničile gosenice kapusovega belina.

Radi stalnega deževja so bile mnoge povodnji, ki so naredile ogromno škodo. Največje povodnje so bile 15.—17. septembra in 28.—30. septembra.

Škoda po okrajih znaša: Konjice, poplavljenih 500 ha, škoda 200.000 din, Lendava 700 ha nji v 1500 ha travnikov, škoda 2.600.000 din. Litija 20 ha, škoda 8000 din, Ljubljana (poplavljeni Polhovgradec, Vrhnika, Borovnica, Horjul, Ig, Račna, Zelimlje): škoda 1.000.000 din. Ljutomer 30 ha nji v 90 ha travnikov, škoda 450.000 din. Logatec (poplavljeni Cerkniško jezero in Planinsko polje) 500 ha travnikov in 300 ha nji, škoda 250 tisoč din, Ptuj 500 ha nji in travnikov, škoda 500 tisoč din. Brežice 265 ha nji in travnikov, škoda 250.000 din. Skupno je bilo v mesecu septembru poplavljenih okrog 500 ha nji in travnikov, skupna škoda znaša 4.250.000 din. R. M.

Podobna pooblastila so bila dana že v prejšnjih letih, vendar niso bila izkoriščana. Letos pa imajo pooblastila praktičnejši pomen zaradi deficitnosti naše žetve in je uvoz žita prav konkretno prišel na dnevni red. Iz komentarjev belgrajskih listov posnemamo, da želi družba nabaviti onfenjene količine žitaric in moke zaradi zadovoljitve vseh domačih potreb. Vsekakor ima glede tega tudi izvesten delež namen, da se omogoči vzdrževanje pristojnih cen tem proizvođačom v državi. Nadalje doznava belgrajska »Politika«, da je Priv. izvozna družba že stopila v pogajanja za nabave teh količin žitaric.

Naš žitni trg

Ljubljana, 8. oktobra 1940.

Na domačem trgu s pšenico je položaj normalen. Odkup gre dalje, toda količin je premalo na razpolgo. Kaže, da so producenti zopet začeli zadrževati blago, ker so imeli doslej s tem dobre izkušnje posebno pri koruzi. Merodajni faktorji naglašajo, da ni govora o zvišanju odkupnih cen, nasprotno listi so začeli celo kampanjo za znižanje žitnih cen pri producentu. Vsekakor lahko pričakujemo v pospešitev prisilnega odkupa, da bodo tozadevni ukrepi poostreni.

Ponudba moke je zadostna, zlasti ničle, toda blago gre zelo težko v denar, ker je cena očitno previsoka in je konzum ne zmora. Zaradi tega so začeli tudi mlinci forsirati prodajo ničle poleg krušne moke. Tako n. pr. zahtevajo za vagon krušne moke še nakup 12,5% ničle. Mlini tudi še nadalje tožijo o pomanjkanju vreč, katerih cena je danes od 35—36 din. Slovenski mlini imajo zelo malo dela in številni mlini delajo samo po nekaj dni v tednu.

V stari koruzi ni skoraj nobene kupčije več. Zato pa je večje zanimanje za novo koruzo, katero že obirajo. Vse kaže, da bo dala letina odlične rezultate, le zadnje deževje nekoliko to moti. Kavovost letošnje koruze ni najboljša. Poslovanja s sušeno koruzo je malo. Cena je za konec oktobra 255 din za 100 kg. Tudi povpraševanja ni dosti.

Cene drugih vrst žita so nadalje evrste ter so v Vojvodini naslednje: pivovarski ječmen 420 nakladalna postaja, ječmen slabše kakovosti 355 do 360 din, oves 310 in fižol 415 din.

Pridelek fižola je pri nas dober, cene pa so zelo visoke, danes se na deželi že kupuje fižol po 5 din, kar pomeni, da bo cena nad 5 din, dočim je vojvodinska cena 4,15 din. Ker je pridelek obilen in ni izvoza, je pričakovati, da bo tudi cena našega domačega fižola nekoliko popustila.

Najboljše oglasno sredstvo!

„SLOVENEČEV KOLEDAR“

Pohitite z naročili oglasov!

Vinogradniki pozor!

Ze več let izdaja Vinarsko društvo za dravsko banovino v Mariboru strokovno glasilo »Naše gorice«. Pri listu »Naše gorice« sodelujejo priznani vinarski strokovnjaki, praktiki in drugi odlični sodelniki. V oktobrski številki prinašajo »Naše gorice« zelo aktualne članke iz vinarstva in kletarstva. Med drugimi je zlasti pomemben članek pisca F. V., ki obravnava o slajenju in razkisanju letošnjih mostov. Kakor je znano, je izdala Kr. banska uprava dovoljenje za splošno slajenje vinskih mostov. Tudi je ministrski svet predpisal uredbo o osvoboditvi državne, banovinske in občinske trošarine na sladkor, namenjen za sladkanje vinskega mošta. Zaradi tega bodo strokovno podane smernice v »Naših goriceh« zelo dobrodošle kašipoti za one vinogradnike, ki bodo izboljševali mošte z dodajanjem sladkorja. Poleg sestavka »Duh po žveplovi vodikovi v vinu« in »Kaj nas uči letošnja trsna rez« je zlasti zanimiv in poučen prispevek ravnatelja Kosija. V kratkih in jedrnatih odlomkih je pisec nanašal celo vrsto prekršitnih in praktičnih nauk iz vinarstva in kletarstva, ki morajo zanimati vsakega vinarja. Končno je omembe vreden tudi sestavek: Vinograd in klet v oktobru in v začetku novembra, kjer neimenovani pisec v pregledni in po časovnem redu zvršeni obliki našteva vsa opravila, ki jih skrben vinogradnik čez leto ne sme zanemarjati.

List »Naše gorice« izide vsakega 15. v mesecu. Oktobrska številka je izjemoma izšla nekaj dni prej. Naročnina za »Naše gorice« je zelo nizka ter znaša komaj 20 din letno. Zato pišite takoj dopisnico na naslov: Vinarsko društvo v Mariboru, Vinarska šola, da vam pošlje »Naše gorice«. Dostavljene vam bodo vse dosedanje letošnje številke

lista. Za poravnavo naročnine prejmete po pošti tudi čekovno položnico.

Kdor ljubi toliko opevano vinsko trto in njen zlahtni sok in kdor hoče sodobno in dobičkonosno vinariti, ne bo okleval in odlašal z naročilom »Naših gorice«.

Posestne izpremembe v Ljubljani in okolici

V nadaljnjem se nekatere posestne izpremembe v mestu in okolici. Tako so prodali odposno kupili:

Ladič Ana - Marija, posestnica v Ljubljani, Tržaška cesta št. 79 je prodala Angeli Mrakovici, posestnici in soprogu soboslikarskega mojstra v Rožni dolini XXI-18 a parcelo št. 190-2 k. o. Vič v izmeri 557 m² za 17.000 din.

Kačar Jožefina, posestnica, Sv. Jakoba trg št. 7 je prodala Danijeli Kirinčičevi, zasebnici Ljubljana, Jernejeva cesta št. 3 parcelo št. 779 in 442 k. o. Trnovo predmestje v izmeri 2159 m² za 15.000 din.

Krušič Ivan, mesarski mojster Ljubljana-Moste, Bezenškova ulica št. 10 je prodal Anici Petrovičičevi, soprogu krojaškega mojstra, Ljubljana, Tabor št. 4 parcelo št. 758-7, 758-18, 757-1 in 757-5 k. o. Moste v skupni izmeri 1330 m² za 46.000 din. Kvadratni meter po 35 din.

Silar Ana, posestnica št. Vid nad Ljubljano je prodala Bernardu Ogriču, natakarju, Ljubljana-Moste, Zadruga ulica št. 14, parcelo št. 225-3, travnik k. o. Vižmarje v izmeri 944 m² za 13.216 dinarjev. Dalje Faniči Garbajsovi, soprog mehanika intendantkega skladišča v Ljubljani-Moste, Zadruga ulica št. 14, parcelo št. 225-3 iste k. o. v izmeri 1034 m² za 12.408 din in Francetu Kirnu, čevlarskemu pomočniku, Vižmarje, in ženi Kristini parcelo št. 225-4 iste k. o. v izmeri 1038 m² za 6228 din. Kvadratni meter po 6 din.

Strukelj Ana, posestnica, Ljubljana, Zapuška ulica št. 8 in Jenko Valentin, posestnik, Dravljice št. 50 sta prodala Angeli Krese, Ljubljana, Vošnjakova ulica št. 4 parcelo št. 251-6 k. o. Dravljice za 23.800 din.

Cunder Marija, posestnica, Stožice št. 1 je prodala parcele v k. o. Brinje, in sicer: Franu Grafenauerju, profesorju in soprogu Lidiji, Ljubljana, Marmonova ulica parcelo št. 255-3 v izmeri 682 kv. metrov za 34.100 din. Kvadratni meter po 50 dinarjev. Dalje Viktorju Lapajnetu, uradniku Mestne hranilnice ljubljanske in soprogu Beti roj. Kačič, Ljubljana, Kalanova ulica št. 16 parcelo 255-2 v izmeri 757 m² za 37.850 din.

Anton bron Codelli je prodal več parcel v k. o. Udmat, in sicer: Silvestru Klunu, zasebniku, Ljubljana, Lipičeva ulica št. 2 parc. št. 179-94 v izmeri 511 m² za 30.000 din, Leopoldu Bričlju, stavbeniku, Ljubljana, Povšetova ulica št. 48 parcelo št. 179-114 za 50.000 din in Andreju Vovku, Ljubljana, Privoz št. 11 parc. št. 179-112 v izmeri 625 m² za 43.750 din.

Premru Franciška, posestnica, Ljubljana, Gasilkova cesta št. 3, je prodala nedl. Pavli Mertlovi, zastopani po očetu Franu Mertlu, Ljubljana, Masarykova cesta št. 14 nepremičnino vl. št. 411 k. o. Crnuče (hiša št. 102 v Crnučah, vrt in travnik) za 90.000 din.

Konvent misijonske družbe v Ljubljani, Tabor št. 12 je prodal Gjura Franciški, posestnici, Ljubljana, Svetosavska ulica št. 24 parcelo št. 457-35 k. o. Petersko predmestje I. del v izmeri 160 m za 16.000 din.

Pogodba z Nemčijo za izenačenje obdavčitve. Dne 5. januarja letos je bila podpisana med našo državo in Nemčijo pogodba za izenačenje obdavčitve v tuzemstvu, posebno za izenačenje dvojne obdavčitve na področju neposrednih davkov. Ta pogodba je že ratificirana in je sedaj objavljena v »Službenih novinah« z dne 5. oktobra. Obenem je objavljen tudi zaključni protokol k tej pogodbi.

Pogodba z Nemčijo o pravni zaščiti in pravni pomoči v davčnih zadevah. V »Službenih novinah« z dne 5. oktobra letos je objavljena pogodba med našo državo in Nemčijo o pravni zaščiti in pravni pomoči v davčnih zadevah. Obenem je objavljen tudi zaključni protokol k tej pogodbi.

Trgovinska pogajanja s Finsko. Pričakovati je, da bo v najkrajšem času prišla v Belgrad posebna finska trgovinska delegacija, da začne s trgovinskimi pogajanjmi z našo državo.

Pravilnik o nadzorstvu nad odpadnimi vodami naselij in ter obtnih podjetij je podpisal minister socialne politike in ljudskega zdravja ter je objavljen v »Službenih novinah« z dne 5. oktobra.

Prijava blokirane blaga v italijanskih pristaniščih. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je že nekolikokrat pozvalo vse jugoslovanske uvoznike, katerih blago se nahaja v tranzitu zadržano v posameznih italijanskih lukah, da se obrnejo na

Izpremembe pri Montani v Belgradu. V upravni odbor družbe so bili izvoljeni: dr. Juraj Tamišić, dr. Maks Henhold, dr. Danilo Gregorić, Carl Müller, dr. L. F. Meyer, Henrik Wieselmann, Hans Herman von Scotti, v nadzorstvo pa Fritz Weiher, Maksimilian Frenk in Josip Glaser.

Redno jesensko licencovanje bikov in mrjascev bo v lendaravskem okraju po naslednjem vrstnem redu: — V soboto dne 12. oktobra ob 10 dopoldne v Bogojini za občino Bogojno, istega dne ob 14 popoldne v Dobrovniku za občino Dobrovnik. — V ponedeljek dne 14. oktobra ob 9 dopoldne v Turnišču za občino Turnišče; istega dne ob 14 popoldne v Genterovcih za občino Genterovci. — V sredo dne 16. oktobra ob 10 dopoldne v Beltinčih za občino Beltinci; istega dne ob 14 popoldne v Odrančih za občino Odranci. — V četrtek dne 17. oktobra ob 9 dopoldne v Črensovcih za občino Črensovc; istega dne ob 12 popoldne v Vel. Polani za občino Polana; istega dne ob 15 popoldne v Kapci za občino Gaberje. — V petek dne 18. oktobra ob 9 dopoldne v Oresju za občino Oresja; istega dne ob 15 popoldne v Lendavi za občino Lendava.

Redno jesensko licencovanje bikov in mrjascev bo v okraju Šmarje pr Jelšah po naslednjem vrstnem redu: — V sredo 9. oktobra ob 8 jutraj na sejmišču v Dobju za Dobje obč. Planina pri Sevnici; istega dne ob 9 dopoldne na sejmišču na Planini; istega dne ob 13 popoldne pri Kolarju v Seničnem za občino Piletanj; istega dne ob 15 popoldne v Kozjem za obč. Kozje; istega dne ob 17 v St. Petru pod Sv. Gorami (pri Gabronu) za občino Sv. Peter pod Sv. Gorami. — V četrtek dne 10. oktobra ob 8 jutraj pri Dobravcu v Polju za občino Polje ob Sotli; istega dne ob 10 dopoldne pri Prahu v Imenod; istega dne ob 11 v Podčetrku (pri Staroveškem) za obč. Podčetrtek; istega dne ob 14 na sejmišču v Pristavi za obč. Pristava; istega dne ob 15 v Zibiki (pred gostilno Založnik) za obč. Zibika. — V petek dne 11. oktobra ob 8 jutraj v Loki pri Zusmu (pred gostilno Gajšek) za obč. Zusem in Sv. Stefan; istega dne ob 10 dopoldne pri Sv. Petru na Medvedjem selu (ob banovinski cesti pri Kovaču) za občino Sv. Peter na Medvedjem selu; istega dne ob 13 popoldne na sejmišču v Rogatcu za občino Rogatec; istega dne ob 15 popoldne v Stopevcih za obč. Stopevce; istega dne ob 17 v Zetalah (pred gostilno Sveneš) za občino Zetale. — V soboto dne 12. oktobra ob 8 jutraj pri Sv. Križu (pred gostilno Ogrizek) za občino Rogaska Slatina; istega dne ob 10 dopoldne na sejtišču v Kostrivnici za občino Kostrivnica; istega dne ob 13 na sejmišču v Šmarju pri Jelšah za občino Šmarje pri Jelšah; istega dne ob 15 na sejmišču v St. Vidu pri Grobelnem za obino Sv. Vid pri Grobelnem; istega dne ob 17 popoldne na Ponikvi (pri Zličarju) za občino Ponikva.

Borze

Dne 8. oktobra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizna promet je znašal na zagrebški borzi 6,811.921 din, na belgrajski 1.355.000 din. V efektih je bilo prometa na belgrajski borzi 840.000 din.

Ljubljana — uradni tečaj:

London, 1 funt	177.27—180.47
Newyork, 100 dolarjev	4425.00—4485.00
Zeneva, 100 frankov	1025.44—1035.44

Ljubljana — svobodno tržišče:

London, 1 funt	219.46—222.66
Newyork, 100 dolarjev	5480.00—5520.00
Zeneva, 100 frankov	1267.15—1277.15

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin, 100 mark	1772.00—1792.00
------------------	-----------------

Zagreb — zasebni kliring:

Solun, 100 drahem	63.—denar
-------------------	-----------

Belgrad — zasebni kliring:

Solun, 100 drahem	62.65—63.35
Sofija, 100 dinarjev	91.—blago

Curih. Belgrad 10, Pariz 9.95, London 17, Newyork 432, Milan 21.825, Madrid 40, Berlin 173.50, Stockholm 103.25, Budimpešta 85.625, Atene 3, Carigrad 2.80, Bukareta 2.25, Helsingfors 8.90, Buenos-Aires 101.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 438 —442

v Zagrebu 441.50—443

v Belgradu 440 —441

Ljubljana. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99 denar, agrarji 52—53, vojna škoda promptna 432—442, begluške obvez. 76—77, dalm. agrarji 69—70, 8% Blerovo posojilo 99—100, 7% Blerovo posojilo 95 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 94.50 denar. — Delnice: Trboveljska 330 denar, Kranjska industrijska družba 148 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 97 denar, agrarji 51.50 denar, vojna škoda promptna 441.50—443, begluške obveznice 78 blago, dalm. agrarji 71 blago, 6% šumske obveznice 70 blago, 4% severni agrarji 51.50 denar, 8% Blerovo posojilo 99.50 blago, 7% Blerovo posojilo 94.50 denar, 7% posojilo Drž. hip. banke 100 denar, 7% stab. posojilo 92 denar. — Delnice: Priv. agrarna banka 192 denar, Trboveljska 340—345, Gutman 45—51 (45), Sladk. tov. Bečkerek 600 den., Slodk. tov. Osijek 225—300 (300), Osj. livarna 165 denar, Isis 60 blago, Oceania 650 denar, Jad. plovba 280 denar.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicijsko posojilo 99 denar, vojna škoda 440—441 (440), begluške obveznice 76.75 denar (77), dalm. agrarji 69.25 do 69.75 (69.50), 6% šumske obveznice 69 denar, 4% severni agrarji (53), 8% Blerovo posojilo 99.50 denar, 7% Blerovo posojilo 95.50 denar. — Delnice: Narodna banka (6.600, 6.500), Priv. agrarna banka 192.50—194 (193 drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Rž: bačka 327.50—330, ban. 325—327.50, ječmen bač., srem. 350—352.50, bački, sremški spomladanski 412.50—417.50. Fižol: bač., srem. beli brez vreče, 2% kasa duplikat 405—407.50. — Tendence neizpremenjena. Promet srednji.

Sombor. Oves: bač., srem., srem. 305—310, rž: bač. 332.50—335, ječmen: bač. okolica Sombor 350—355, srem. 350—355, bač. spomlad. 415—417.50, koruza: bač. 315—320, fižol: bač. beli 2% 407.50—412.50. Tendence neizpremenjena. Promet majhen.

Življenje v nezasedeni Franciji

Iz vtisov izseljenskega duhovnika č. g. T. Švelca

V petkovi in nedeljski številki je »Slovenec« prinesel daljši poročilo o doživljanju slovenskega izseljenskega duhovnika g. Toneta Švelca, ki je živel polnih 8 let med slovenskimi izseljenci v severni Franciji. Ob začetku nemškega napada na zahodno fronto je bil g. Švelc prijet od francoskih oblasti, ker je padel nanj sum, da je tudi član pete kolone. Prepeljan je bil zato v južno Francijo, kjer je preživel dva in pol meseca v nekem taborišču za internirance, 60 km južno od Toulousea. Na posredovanje našega konzulata je bil v začetku septembra izpuščen in je nato 14 dni čakal v Marseillu na ladjo, ki ga je konec septembra pripeljala v domovino.

O življenju v nezasedeni Franciji nam je g. Švelc pripovedoval:

»Kako je bilo po francoskem porazu v nezasedeni Franciji, mi vsi, ki smo živeli v taborišču, nismo mnogo izvedeli. Čutili smo le posledice francoskega poraza in sicer največ na prehrani. Po sklenitvi premirja se je začela hrana, ki smo jo dobivali v taborišču, hitro slabšati, tako da so vsi, ki si niso mogli kupovati v kantini priboljškov, skoraj stradali. Mnogim so pomagali tovariši interniranci, ki so radevolje lačnim odstopali nekaj zase nakupljenih priboljškov.

Pomanjkanje

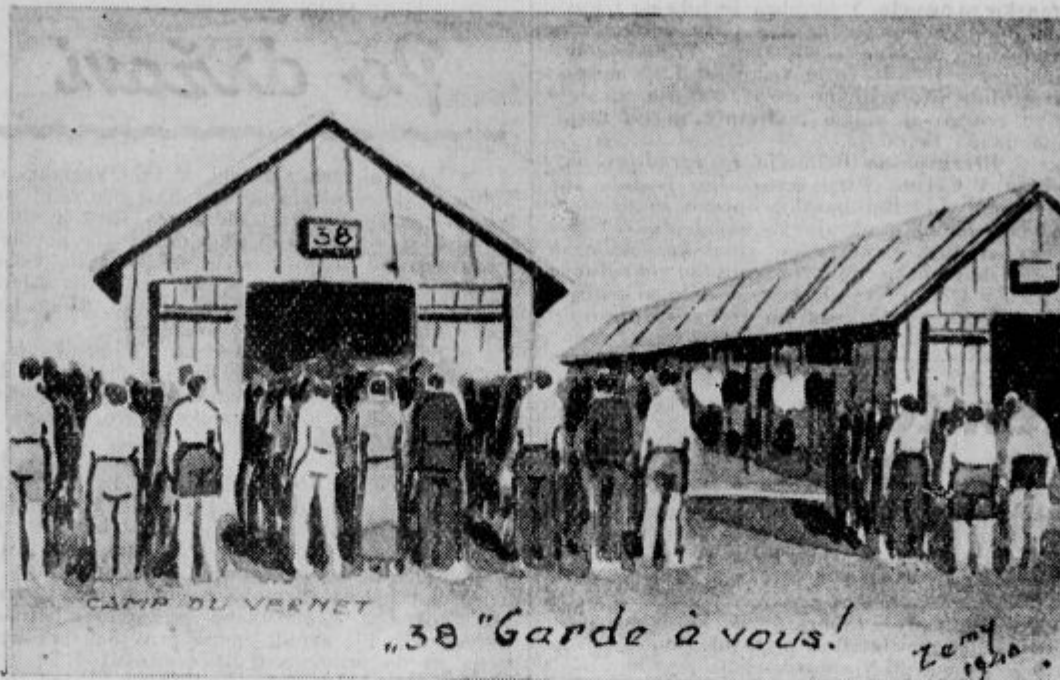
Prav vesel sem bil, ko sem 3. septembra lahko zapustil taborišče. Prva misel, ki sem jo imel, je bila: Spet se bom pošteno najedel in sicer tega, kar bom sam izbral. Pa sem vendar takoj ob začetku doživel nemajhno razočaranje. Odpotovali smo vsi skupaj, bilo nas je osem Jugoslovancev, ki smo istočasno odšli iz taborišča, naprej v Toulouse. Tam smo prvič videli razmere v nezasedeni Franciji. Videli smo, da so v Franciji začeli zelo varčevati in da gre vsem trda za živila. Zato tudi s pojedino, katere emu se vsi veselili v Toulouse, ni bilo nič. V restavracijah tako bolj, kakor tudi srednjih, so bili jedilni listi že popolnoma prazni. Gost je lahko dobil res poceni pijačo, nekaj sadja, največ grozdja, pa tudi kruha. Kaj drugega pa nismo dobili, čeprav mi lahko verjamete, da smo presneto pazili, da bi iztaknili zopet en pošten obed. Pravili so nam, da je skoraj v vseh mestih v nezasedeni Franciji podobno, in da so si vsi morali precej zategniti pas. V drugih mestih se nismo ustavili, razen v Marseillu. Tam pa je bilo nekoliko boljše, saj je še vedno pripeljala v pristanišče kakšna ladja, natovorjena z živila.

Imel sem dovolj časa, da sem si ogledal življenje v Marseillu, ki je bil vedno znan kot največje in najbolj prometno francosko pristanišče. Ogromno pristanišče s svojimi napravami je bilo popolnoma mrtvo. Nekaj ladij je počivalo zasidranih ob pomolih, živahnega pristaniškega vrvenja pa ni bilo. Videl sem tudi pristaniški pomol, ki so ga popolnoma razbile težke bombe, ki so jih zmetali nanj nemški strogolavci. Nemci so bombardirali ta pomol še pred sklenitvijo premirja in povedali so mi, da so Nemci sijajno merili in bili še bolj sijajno obveščeni. Dan pred napadom je namreč pripeljala v pristanišče ladja vojske tovrne avtomobile. Začeli so jih razkladati in ko je bilo na pomolu postavljenih nad 100 tovrnih avtomobilov, so približno strogolavci in razbili vse pomol. Od vseh avtomobilov sta uporabna ostala samo dva. Drugih znatnih sledov bombardiranja in sicer velikem mestu nisem opazil.

Življenje v Marseillu

Življenje v Marseillu samem je postalo neprijetno bolj resno, kakor pa bi človek mogel pričakovati glede na govorice o Marseillu. Vsa zabavišča so bila zaprta. Številni varieteti so prav tako prenehali delovati, po javnih lokalih pa je bil ples prepovedan. Samo v enem gledališču so igrali opero, bila je to neka dovedjanka; druga gledališča pa so bila prav tako zaprta. V javnih lokalih tudi razne godbe niso smele igrati in edina zabava, ki je ostala prebivalstvu so bili kinematografi. Seveda so v teh kinematografih vrtili že same stare znane francoske filme. Poleg vsega tega je policija v Marseillu ostro pazila na tučce in v prvih jutranjih urah so bile redne velikanske racije. Pri teh racijah so preresetali vse pešce na cestah. Francozi in domačini se teh racij niso bali. Hude pa so bile za vse tučce. Pri nekaterih takih lovih so nabrali v eni sami noči po cestah po 700 demobiliziranih tučcev. Tako prijeti tučci so romali takoj v taborišča. Tudi nas so na našem konzulatu opozorili, naj ne hodimo posamič po ulicah, ampak vedno v skupinah. To pa zato, če bi nas slučajno prijeli, bi se verjetno vsaj nekomu posrečilo, da bi ušel in sporočil to na konzulat. Vedeli so namreč, da je mnogo lažje rešiti človeka v Marseillu, kakor ga pa izveči nazaj iz kakšnega taborišča za internirance.

V Marseillu samem je v začetku septembra bilo napredaj še marsikaj dobrot. Med živili, ki so bila redno na prodaj, je bil sir, razne klobase in kruh. Pred mojim odhodom, pa ni bilo več dobiti niti sira, niti klobas. Seveda pa olja, sladkorja in mila nikjer niso več prodajali. Tega je že davno zmanjkalo, prav tako riža. Pred trgovinami so stale dolge kače kupcev in policija je večkrat morala

Iz taborišča internirancev v Franciji. Štirikrat na dan so se morali stanovalci ene barake zbrati pred barako, kjer so jih klicali po imenu.

delati red na cesti, toliko kupcev je oblegalo trgovino. Posebno, če so v njih morda začeli prodajati novo poslikavo kave, ali kakih drugih dobrot. V kavarnah in gostilnah je bila kava skoraj iz samih nadomestkov. Sladkali pa so jo s salarinom. V vsakem pa je za preprosto prehrano dobil lahko vsak kar je potreboval.

Najbolj zanimivo pa je kako so v Marseillu preganjali draginjo. Nadzorstvo nad cenami je bilo

zelo strogo. Oblasti enostavno cen niso pustile zvišati, pa naj si je tudi kako blago začelo primanjkovati. Tudi zadnjo zalogo je moral trgovec prodati po nespremenjenih cenah. Ko sem bil v Marseillu so prav tedaj prisilili restavracije, da so morale znižati cene obedu. Zato je bilo mogoče, da sem na primer v preprosti restavraciji dobil celotno kosilo za devet frankov (okrog 9 din). Prosim, pa ne mislite, da je bila to samo kakšna malica.

Velike slovesnosti na Brezjah

Ob 40 letnici brezjanske cerkve je bilo ogromno ljudstva

Naše verno slovensko ljudstvo se je zopet zbralo okoli oltarja svoje Gospe, da počasti spomin 40 letnice posvetitve Njenega svetišča. Ni bilo treba velike reklame in bučnih agitacij. Kakor vedno, se je tudi sedaj zbrala velika množica romarjev. Naše ljudstvo dobro ve, kam se mora zateči po tolažbo, ki smo je tako potrebni vsi, posebno danes, ko divja skoraj po vsem svetu krvava vojna vihra. Velika udeležba pri večeršnjih in današnjih slovesnostih je pač najboljši dokaz, da smo hoteli Slovenci dostojno praznovati 40 letnico posvetitve Marijinega svetišča.

Ze v soboto so se pričeli zgrinjati številni romarji okoli Marijinega svetišča. Prihajali so iz najbolj oddaljenih krajev naše domovine. Večerni vlak, ki so bili zelo napolnjeni, mnogo jih je prišlo z vozovi, bližnji pa peš. Slovesnost se je pričela v soboto večer. Ob osmih je pristopil k oltarju ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman ob številni asistenci kanonikov in duhovščine. Nato se je razvstila veličastna rimska procesija, ki jo je vodil sam prevzvišen. Procesija je bila nenavadno dolga in ni hotelo biti ne konca ne kraja številnih pobožnih romarjev.

Glavne današnje svečanosti, ki so bile namenjene proslavi 40 letnice, odkar je bila na Brezjah posvečena cerkev Marije Pomagaj, so se začele dopoldne ob desetih, ko je bil slovesen vstop ljubljanskega škofa v romarsko cerkev. Škof je imel nato krasen govor, v katerem je poudaril velik in globok smisel današnjega praznika, med drugim je tudi omenil, kako potrebna bi bila zgraditev novega oltarja v Marijini kapelici. Po njegovem go-

Razširitev ameriške letalske industrije

V Zedinjenih državah pripravljajo obsežno razširitev obstoječih tovarn za izdelovanje letal in letalskih motorjev. Najvažnejša tovarna letal »Wright Aeronautical Corporation« bo znatno razširila svoje obrate. V tej tovarni izdelujejo najmočnejše letalske motorje na svetu, ki bodo močnejši od motorja na novem superbombniku »Douglas«. Ta novi motor bo 18 cilindrski in se bo hladil s pomočjo zraka. Razvijal bo moč 2200 konjskih sil. Uporabljali bodo te motorje na novih bombnikih »Douglas« KP 19. Težak bo 70 ton in bo lahko preletel 9600 kilometrov. Lahko bo nesel 18 ton bomb in 12 članov posadke.

Za ta denar sem dobil h koslu pol litra vina, kruha pa toliko kolikor sem ga hotel, vzeti. Obed sam pa je imel juho, ki je bila ali zelenjadna ali pa ribja, nato sem dobil majhen kosček mesa, bilo je ali goveje, zajčje, pa tudi z ribjo so radi postregli. K temu je bilo še dodane precej prikuhe, paradižniki, ali krompir. Na koncu so dali tudi še nekoliko sadja. Če se je pa kdo mest odpovedal in vzel samo prikuhe, pa je na koncu dobil lahko mesto mesa — sir. Pa ne samo v restavracijah, tudi v drugih trgovinah so oblasti strogo nastopale, in navijale cen neusmiljeno kaznovala. Navijalec cen so namreč zaloge zaplenili in trgovine zaprli. Zato tudi drugim izdelkom cen niso mnogo povišali, zlasti so pazili na cene obutvi in obleki. Dobro čevlje ste mogli dobiti za 250 frankov, pri čemer so bili ti čevlji že res lep, fin izdelek. Navadne solidne čevlje pa so prodajali od 150 frankov. Sešite obleke so prodajali od 400 frankov dalje. Za 1200 frankov pa ste dobili že obleko iz dobrega blaga po meri. Kljub temu, da je začelo že obutve primanjkovati, se cene niso dvignile. Tudi oblek je že primanjkovalo in sem celo slišal govorice, da bodo uvedli zaradi varčevanja enotne obleke za moške, kljub temu pa cene niso smele kvišku.

Proti židom

Med drugim je morda najbolj zanimivo to, da so v Marseillu, v katerem je bilo silno mnogo židov, začeli proti židom ostro nastopati. Časopisje je ostro napadalo žide in odkrivalo kako že sedaj špijonirajo za Anglijo in kako kot pijače vse na vsem francoskem gospodarskem življenju. Očistili so židov razne zbornice, kakor odvetniško in zdravniško in iz vsega sem razbral, da se židom v Franciji ne obetajo dobri časi. To je nazadnje razumljivo, saj je po francoskih podatkih bilo na vodilnih mestih v vseh ministrstvih nekdanje francoske vlade 52% židov. Kar zopet morda pokaže na en vzrok, ki je pomagal pripeljati Francijo do propada.

Fotografski snimek o pravem času

V neki neapeljski cerkvi sta se poročila gospod Angelo Caprio in gospodična Amelia Avolio. Po končanih cerkvenih obredih je prišel nevestin oče ves žalosten in razburjen naznanit na policijo, da mu je med poročnimi obredi zgignila denarnica iz žepa. Neki policaj je slučajno videl, kako je blizu cerkve neki fotograf slikal sprevid. Naročil je, naj fotograf slike takoj razvije in jih prinese na policijo. Glej čudo, ta poskus se je sijajno obnesel. Na sliki se je lepo videlo, kako je poleg okradenega stal neki gospod, se naslonil z eno roko nanj, z drugo pa tičal v njegovem žepu. Še več. Ta gospod je bil na policiji dobro znan kot prijatelj tujih žepov. Bil je neki znani žepar po imenu Vern. Policija ga je takoj zaprla, nevestin oče pa je dobil še svežo denarnico nazaj.

Z Zadružno zvezo v Slovenske gorice

Uprava Zadružne zveze v Ljubljani in ravnateljstvo sta povabila letos svoje uradnike na izlet v Slovenske gorice in Haloze, da se od blizu seznanijo podrobneje z oddaljenimi slovenskimi kraji ter stopijo tudi osebno v stik z zadrugami v teh krajih. Pred leti je odbor Zadružne zveze popeljal svoje uslužbence centrale v Gorico in Trst, zdaj pa v prelepe Slovenske gorice, kjer mnogi izmed njih še niso bili. Hvalevredno je tako dejanje slovenskih zadrugnikov, ki v tovariški družbi s svojimi uradniki hočejo preživeti vsaj lep izlet v lepi slovenski pokrajini ter tako združevati tovarištvo, odhiti in poznavanje domačih lepot.

Pod vodstvom podpredsednika Zadružne zveze ravnatelja Bogomila Remca so se člani izvršilnega odbora, ravnateljstvo in uradništvo s svojimi soprogami podali v soboto, 5. t. m. v Maribor, kjer so si ogledali nova dela v stolnici in mesto, na kar so imeli večerjo v hotelu Orel, kjer so jih med drugimi obiskali in pozdravili senator dr. Schaubach in podžupan F. Zebot, pridružili pa so se jim še mariborski tovi, ki so organizirali nadaljni izlet.

V nedeljo po sveti maši pri frančiškanih so vstopili v velik avtobus mariborske prometne zveze, ki jih je popeljal izredno lepemu dnevu nasproti in lepi pokrajini proti Slovenskim goricam. Ze takoj na ono stran *Se. Petra za Gorco* so se začele megle dvigati in na prvi vzpetini nasproti Gorci smo že občudovali lep razgled proti Pohorju in Kozjeku ter proti stražarju *Se. gorie Sv. Urbanu*. Ko smo se ustavili pri *Se. Trojici*, da pozdravimo staro častljivo božjepotno cerkev, je bil že visok dan in sončen, pravo nedeljsko razpoloženje pa so bile vrste vernikov, ki so se vračali po veličastnih stopnicah od svete maše. P. Ladislav, gvardijan, je izletnikom razložil zgodovino cerkve in njeno usodo v slabih časih meniških preganjanj ter še posebej kapelico črne Marije, kopijo Loretske kaple. Z dvorišča samostana se je odprl lep pogled nazaj proti Sv. Lovrencu, ki smo ga pustili za seboj v Pesniški dolini ter smo zavili proti severu in skozi Apaško dolino prispeli ob Muri v *Radgono*, na samo severno mejo Slovenije in države. Ob meji je brzel avtomobil proti prekmurskemu velikemu mostu v Petanjcih, ki so ga oblasti odprle za promet šele pred mesecem ter so zopet mnogi izmed izletnikov prvič stopili na prekmurska tla, ki so sedaj za vedno in tako tesno povezana z močnim mostom. Preko *Radencev*, kjer so lastniki in uprava razkazali gostom zdravilišče, je šla pot na najlepšo razgledno točko Slovenskih gor, na Kapelo, kamor nas je pripeljala lepa vrsta trt v banovinski trtnici, sprejel pa razgled, kakor ga nismo pričakovali. Sredi gorice stojš in ves obzor te vklepa s sanjami goricami, klanci, hribčki in cerkvicami od Pohorja do pljuškega polja in na vzhod daleč v Prekmurje in nižine, ki se izgubljajo za Dravo in Muro. Klopotei pojo svoje pesmi in trtam grozdje zori v goricih, da že čutiš žlahten sok v ustih, ko ni šel še niti skozi prešo.

Ne storili bi prav slovenski zadrugniki, ko bi ne šli s Kapele naravnost v rojstno vas svojega predsednika ministra dr. A. Korošca v *St. Jurij* in obiskali hišo v *Biserjanih*, kjer se je rodil. Ministrova sestra je z veseljem pozdravila sodelavce svojega velikega brata na zadrugnem polju, izletniki pa so se podpisali v knjigo obiskov in tako počastili na najlepši način zadržanega predsednika Zadružne zveze, ki pa je prav ta dan tudi obiskal svoj rojstni dom, pa ga je dolžnost že prej klicala drugam.

Veliki avtobus s tridesetimi osebami je pre-

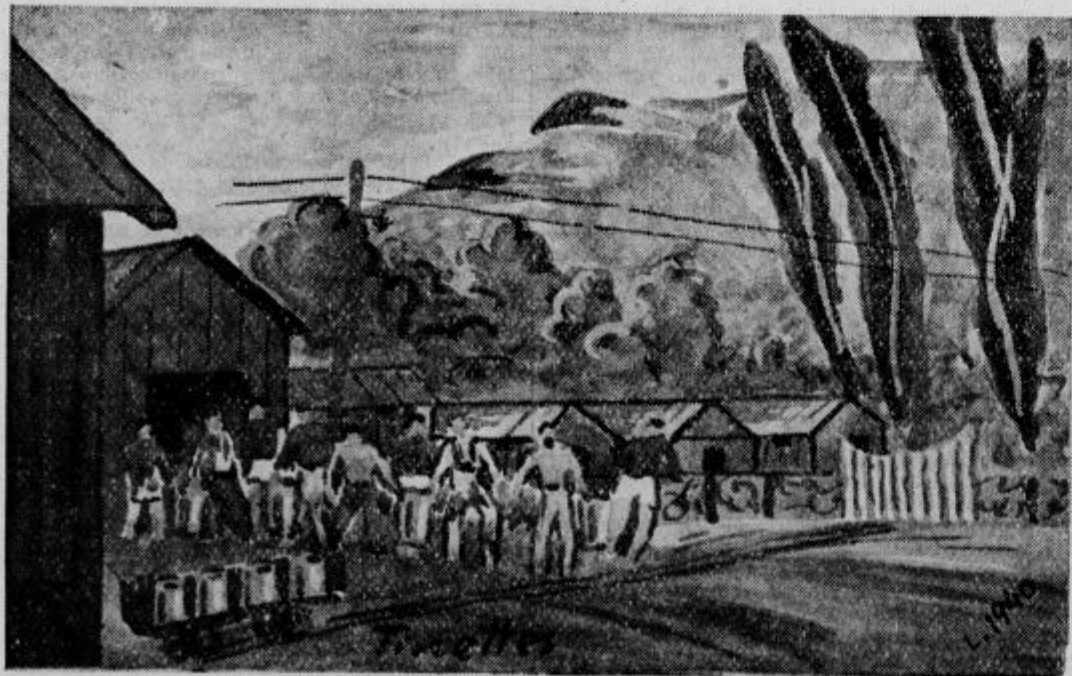
vozil Ščavnjsko dolino, se ustavil za hip pri *Mali Nedelji*, v fari rodoljuba Kremplja, opisovalca dogodivščin štajerske dežele in Razlaga. Od *Male Nedelje* je ob lepem pogledu proti Veržeju, Križevcem in Murskemu polju vodila pot v *Ljutomer*, kjer so ljubljanske zadrugarje čakali ljutomerski tovariši, pozdravili pa jih je na kosilu župan g. Slavič, zabaval pa s pristnim prieliki gučem uslužbenec domače poštne uprave. Posebno ta je prinesel tisto pravo Prekijo, ki je ne vidi in občuti vsak, kdor samo z avtom drvi skozi Slovenske gorice, ne sliši pa te lepe, mehke in duhovite govorice, ki je vsa ena sama nepretrgana pesem.

Iz Ljutomera smo preko Murskega polja pohiteli v Ormož in obiskali tankajšno vinarsko zadrugo z mogočnimi kletmi in žlahtnimi vini, kamor bi napotili vse tiste krmarje, ki hočejo imeti pristna in dobra štajerska vina. Iz Ormoža smo takoj preko Drave skočili na hrvaško stran in od tam v Haloze in se po njihovih klancih in pobočjih, med že slabšimi goricami in ubožnejšimi domi spustili na Pljuško polje, da smo se kot v zagonu pognali še na romarsko pot k *Pljuški gori*, središče in za točišče pljuške okolice.

P. Konstantin, ta zvesti in navdušeni varuh umetniški lepot te najlepše slovenske cerkve, kakor jo je krstil dr. Stele, nas je sprejel ter nam razložil vse velike zgodovinske zanimivosti in umetniške vrednote tega veličastnega hrama božjega, posebno pa zgodovinsko pomembnost Milostne podohe. Zdej se cerkev vsaj po zunanji strani popravlja, da se reši pred notranjo poškodbo, ki ji je že grozila. Toda za končno ureditev bo treba še mnogo in mnogo žrtvovanja in prispevkov vsega naroda, kajti ta cerkev je eden največjih umetniških zakladov Slovenije in svetlišče posebne milosti Marijine kot njena božja pot.

Iz Črne gore, kakor domačini pravijo Pljuški gori, smo se spustili v *Pluj*, kjer nas je v novi vinarski zadrugi za Haloze in pljuško okolico sprejel predsednik zadruga, banski svetnik g. Prelog ter župan dr. Remec in pozdravila zadrugno misel ter predvsem pomen te nove vinarske zadruga, ki naj dvigne haloško vino in z njim gmošno stanje haloškega vinjarstva. Saj ima ta zadruga predvsem ta namen, da reši Haloze v neki meri in jim pomaga pri vnovčevanju in umnem gojenju plemenitih trt in žlahtne kapljice.

In ob njej je minil lep večer in lep izlet, o katerem poročamo zato, da se vidi, kako tovariško je razmerje med vodstvom naše Zadružne zveze in njenimi uradniki, da je to zares tovarištvo, kjer delajo vsi za enega in eden za vse, za dobro mallega človeka, ki se je združil, da se reši pred izžemanjem veljakov, pa tudi zato pišemo, da opozorimo naše izletnike na prelepo krožno pot po Slovenskih goricah v Haloze (170 km), ki jo naši avtoizletniki tako slabo poznajo, ki pa nudi toliko neizbrisnih lepot in izletniškega razpoloženja. Prijatelj Slovenških goric imajo prav, da nas vabijo v svoje lepe kraje in gorice, in če je šla Zadružna zveza s svojimi uslužbenci tja, je storila to nameno: da pokaže svojim sodelavcem zopet kos slovenskega ozemlja, novo lepoto Slovenskih gor in jih tako še bolj združi z njimi, ki so delavci zadruga misli »na terenu« in predstavljajo smisel slovenskega zadrugnega gibanja. Ob vsakem kraju, kjer je vodila pot, smo pozdravili zadrugne ustanove — in izraz zadrugne misli je bil že sam izlet ter vse razpoloženje. Z njim je Zadružna zveza na najlepši način dala priznanje svojim uslužbencem in zadrugno misel povezala z lepim izletom.

Najbolj neprijeten posel v taborišču internirancev v Franciji. Vsaka baraka je morala vsak dan postaviti skupino, ki je poskrbela, da so bile posode iz zasilnih stranišč prenešene na vozičke in odpeljane do reke Garone, kjer so jih izpraznili in očistili.

Drobne novice

Koledar

Sreda, 9. oktobra: Posvečenje cerkva. Dionizij, škof.

Četrtek, 10. oktobra: Francišek Borgia; Daniel in tovariši, mučenci.

Župani delavskih občin pri g. banu

Ljubljana, 8. oktobra 1940.

Danes dopoldne je bila pri g. banu sprejeta večja deputacija županov raznih delavskih občin. Glede na vedno težavnejše prehranjevalne razmere so se dne 17. septembra zbrali župani delavskih občin v Trbovljah na posvet. Tega posvetovanja so se udeležili župani občin Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Senovo in Sv. Krištof. Poleg županov so se sestanku udeležili tudi zastopniki krajevnih bratovskih skladnic, druge rudarske skupine, delavskih organizacij ter upokojencev. Na tem posvetovanju je bilo sklenjeno poslati do g. bana odposlanstvo, ki naj bi g. banu predložilo svoje predloge.

Te predloge naj bi v obliki spomenice sporočili g. banu župani občin Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Senovo in Sv. Krištof, dalje banski svetnik g. Križnik Filip iz Trbovlj ter upokojenec Domšek Ivan iz Hrastnika.

To odposlanstvo je s svojo spomenico bilo sprejeto pri g. banu, kateremu so predlagali: z zvišanjem cen živežu naj se zvišujejo tudi plače delavstvu in nameščenstvu, kakor naj se avtomatično tudi zvišujejo pokojnine starih upokojencev, vdov, sirot in rentnikov, kakor tudi podpre svojem vojaških obveznikov. Cene živežu naj se maksimirajo, in sicer prav tako trgovcem na debelo kakor tudi prodajalcem na drobno, pri čemer naj bo upoštevani maksimalni trgovčev zaslužek. Živež naj se racionalizira, da se s tem prepreči kopičenje živeža pri posameznikih, kar tudi pospešuje draginjo. Iz državnih sredstev naj bi se preskrbele zadostne zaloge živeža v tistih občinah, kjer delujejo rudarske ali drugačne industrije. Poleg tega so predložili g. banu tudi spomenico upokojenih rudarjev in nameščenecv.

Posvetovanje z g. banom, ki se je zanimal za vsa ta pereča vprašanja, so trajala dolgo časa. G. ban bo predložene predloge poslal ministrstvu za socialno politiko v Belgrad.

Tribarvno reprodukcijo v bakrotisku »Goriške Madone« slikarja Rika Debenjaka boste dobili v »Slovenčevem koledarju«

Pohitite z naročili na koledar! — Naročila sprejemamo le do 1. novembra 1940. Naročniki »Slovenca« dobe koledar po 10 din — nenaročniki pa po 28 din.

»Slovenčev koledar« - Kopitarjeva 6 - Ljubljana

— Sreda ni brezmesni dan. Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani sporoča vsem članom, da je v današnjem »Slovenčevem koledarju« objavljena uredba, s katero se določata samo četrti in petek kot brezmesna dneva, vsled česar postane sreda zopet mesni dan. Zato je na današnji dan dovoljeno serviranje vseh mesnih jedil v gostinskih obratih.

— Bolgarskim državljanom. Bolgarsko poslaništvo v Belgradu sporoča vsem zainteresiranim bolgarskim državljanom, ki žive v Jugoslaviji in ki so podvrženi vojaški dolžnosti ali pa plačevanju vojnice, da bo zasedala komisija v prostorih poslaništva dne 13. oktobra t. l. od 9 do 12 dopoldne. — Iz lisarne bolgarskega poslaništva v Belgradu.

— Graditev vodovoda v Rajhenburgu. Te dni je bila na tehničnem oddelku banske uprave v Ljubljani komisijsko oddana vgraditev vodovodnih cevi za prvo etapo vodovoda v Rajhenburgu. Delo je bilo oddano Adolfu Okrožku, instalaterju iz Celja za nekaj nad 51.000 din. Z vgraditvijo cevi bo instalater v najkrajšem času začel.

— Nova kapnica bo zgrajena v Vel. Banu. V Velikem Banu, nedaleč od St. Jerneja na Dolinskem, bodo v kratkem začeli s pomočjo banovine graditi tako potrebno kapnico. Zidarska dela, potrebna za zgraditev kapnice, so bila že oddana zidarskemu mojstru Francu Kraglju iz Brežic za okrog 89.000 din. Podjetnik bo še to jesen skušal dokončati najvažnejša zidarska dela.

Kaj pravite?

Velesenjeni gospod urednik! Poslušal sem v petek v oddaji ljubljanskega radia Gerbičevu uro. Naš radio se je spomnil stoletnice rojstva rojaka, ki je s požrtvovalnim in nesebičnim delom polagal temelje slovenski glasbeni kulturi in naši domaći operi. Nisem glasbenik, zato sem slišal prvič, da je ta pozabljeni mož poleg drugega komponiral simfonije in da se je ena njegovih oper, ki je bila enkrat uprizorjena, — izgubila — v naši domaći operi. Kako in zakaj se more izgubiti opera, gospod urednik?

Mislil sem, da bom o vsem tem itak lahko bral v naših časopisih, ki se redno spominjajo kulturnih in drugih pomembnih in manj pomembnih obletnic in se bodo gotovo spomnili tudi stoletnice rojstva enega naših preth pionirjev na glasbenem polju. V svoje presenečenje nisem, razen članka v »Slovenecu«, v naših listih našel niti najskromnejše notice o tej obletnici. Spomnil sem se med drugim na članek s sliko jubilara, ki je pred leti najemnik znan ljubljanske gostilne praznoval življenjski jubilej. Kaj je zakrivil ta Gerbič, da molči ob njegovi stoletnici časopisje, da se ga ne sme spomniti Glasbena Matica niti slovenska opera kot svojega ustalovitelja? Ali nam je kot kulturnemu narodu v east, da z ignoriranjem in molkom preidemo preko spomina onih, ki so gradili temelje naši kulturi in ali je to tako tudi pri drugih narodih? Kaj pravite, gospod urednik?

Lepo Vas pozdravlja

čitatelj.

— Licitacija za modernizacijo ceste skozi Vransko ni uspela. 5. oktobra je bila na tehničnem oddelku banske uprave prva licitacija za tlakovanje državne ceste skozi Vransko. Modernizirana je bila cesta v dolžini 1250 metrov, kar je bilo preračunano na 934.000 din. Za delo se ni potegoval noben podjetnik in bo razpisana druga licitacija.

— Brezuspešna licitacija za zgraditev okr. sodišča v Celju. Predvčerajšnjim je bila na tehničnem oddelku banske uprave in pri tehničnem oddelku okrajnega načelstva v Celju prva licitacija za težaška, zidarska, betonska in železobetonska dela za zgradbo okrožnega sodišča v Celju. Na žalost se za delo ni potegoval noben podjetnik in bo treba razpisati še drugo licitacijo.

Cenitev posestev

in kakršnekoli škode na rastlinah, posevkih i. t. d. vrši sodno zapriženi cenitelj in kmet. Izvedenec poobl. agr. ing. Prezelj, Ljubljana, Wolfova ulica 3. Telefon 34-73.

— »Delo proti tuberkulozi.« V rokah imamo peto številko glasila »Delo proti tuberkulozi«, ki izhaja že šesto leto. Njegova vsebina je zanimiva in informativna, da ga priporočamo, ker je to edini slovenski list, ki obravnava v poljudni besedi vsa vprašanja, ki so v zvezi s protituberkulnim pokretom. V tej številki razpravlja Vilko Musek o petletnem delu protituberkulnega dispanzerja v Ptuj, do čim prikazuje isti pisec v posebnem članku protituberkulno gibanje naše mladine. Urednik glasila g. dr. Tomaž Furlan poroča o velikih praktičnih uspehih v borbi s tuberkulozo. g. dr. Ivo Klemenčič pa se v posebnem članku spominja izumitelja Viljama K. Röntgena. Gospod dr. T. F. objavlja glede nedograjene banovinske zdravilniške stavbe na Golniku članek, ki pa je »Slovenec« nanj že odgovoril in dokazal neopravičenost pisčevih trditve. V listu slede še od g. dr. M. Karlina zbrani izpiski iz stare poljudno zdravstvene literature, zaključujejo ga pa »Najboljša pravila za življenje« in poročila o delovanju posameznih krajevnih protituberkuloznih lig.

da tudi vi prestopite prag »VRELC SREČE«, v Ljubljani, Beethovnova ul. 14. Vaša pot do sreče ni dolga in tudi ni strma, kje je vaš »VRELEC SREČE« to vsakdo ve. Čas je sedaj res zlato. Ogrómen je to znesek 65.000.000 din ali mali je vaš vložek 50 din. Priporoča se vam glavna kolektura državne razredne loterije »VRELEC SREČE«, Alojz Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ul. 14.

— Opozorjam vas na priložnostni nakup pisalnih strojev Continental. Glej »Male oglase«.

Po državi

* Novorojenček z zobmi. V vasi Vrgorac pri Splitu se je te dni kmetu Anti Klaričiču rodil sinček, ki ima že docela zlaste zobe. Otrok je zdrav in lepo razvit. Dva sprednja zoba sta popolna, medtem ko je drugo zobovje nekako tako, kakršno dobivajo otroci, ko so eno leto stari. Zdravniki, ki so si ogledali to čudo, pravijo, da bo lan- tek v kratkem dobil popolno zobovje.

* Smrt slovenskega dekleta. V Šibeniku je v nedeljo zvečer popila stekleničko lizola 17 let stara Slovenka Silvija Pavko, doma iz ptujske okolice. Prepeljali so jo sicer v bolnišnico, kjer pa je v ponedeljek zjutraj umrla.

* Obročanje ptic na Hrvaškem. V Zagrebu že 40 let deluje ornitološki zavod ter že 30 let obročajo ptice v znanstvene namene. Po poročilu tamkajšnje ornitološke postaje so od leta 1919 do danes obročali že 30.000 ptic. Ornitološki zavod vodi prof. Anton Maštrovič.

* Kasacijska razprava o umoru prof. Suflaja bo 30. oktobra. Kakor znano je zagrebško okrožno sodišče obsodilo zaradi umora prof. Suflaja Zwergera na dosmrtno ječo, Beloševiča na 5 let ječe, Večerina pa je opustilo. Zdjaj bo pred kasacijskim sodiščem padla končna odločitev.

* Vpisovanje na zagrebško univerzo je letos zelo živahno. Listi pri tej priliki poročajo, koliko se jih je lani vpisalo na zagrebško univerzo. Iz teh številk posnemamo: Iz banovine Hrvatske jih je bilo 4182, iz Slovenije 405, iz vrbanske banovine 144, iz dranske 227, iz vardarske 54, iz Belgrade 21, skupaj naših državljanov 5556. Iz drugih slovenskih dežel jih je bilo lani 599, iz neslovenskih pa 65. Vsega skupaj je lani študiralo na zagrebški univerzi 6220 dijakov, med njimi 4788 moških in 1432 žensk.

* Preiskave o umorih v vasi Vezvišče. Svoj čas smo obširno poročali o sodni obravnavi zoper 14 kmetov iz vasi Vezvišče, ki so bili obtoženi, češ, da so ubili osem drugih kmetov. Bješovarsko sodišče pa je vseh 14 obtožencev oprostil zaradi pomanjkanja zanesljivih dokazov. Komaj pa so obtoženci prišli prosti domov, je bil takoj ubit 20 let stari Stjepan Kovač, ki je bil glavna priča zoper obtožence. Hrvatski ban je takoj nato dal pozapreti vseh 14 kmetov ter jih privedi v Zagreb, ker bo poslej zagrebška policija preiskovala dogodek v okraju Cazam. Preiskavo vodi pristav dr. Janko Vuković, ki je na podlagi dosedanjih izjav zaprtih kmetov dal prijeti še nekaj drugih prebivalcev vasi Vezvišče. Zdjaj se je odpravil sam na lice mesta, kjer pričakuje še novih aretacij.

* Sitnosti s pobiranjem nočnega davka v Zagrebu. Kakor poročajo zagrebški listi, je prvi dan pobiranja nočnega davka po gostilnah mirno potekel. Da pa so ljudje nevoljni zaradi tega davka, priča dogodek v neki gostilni, kjer je gostilničar občinskega kontrolorja, ki je prišel nadzorovat pobiranje nočnega davka, kar pograbil za vrat in ga vrgel skozi vrata. Šele policijski stražnik je umiril gostilničarja ter ga vzel s seboj.

* Hrvatski zasebni nameščenici so pokrenili gibanje, da bi bili višjih prejemkov deležni tudi zasebni nameščenici na deželi. Banska oblast bo v kratkem izdala odločbo za draginjsko doklado zasebnim nameščenecem v podeželju. Obenem je hrvatsko nameščenstvo sklenilo pokreniti pri finančnem ministru, da bi draginjska doklada bila prosta davčnega bremena.

* Obtožen, češ da je kradel sodne akte. Dne 7. t. m. se je pred sodiščem v Kruševcu začela sodna obravnava zoper odvetnika dr. Branka Dimitrijeviča, ki je bil obtožen, češ da je kradel

Ljubljana, 9. oktobra

Gledališče

Drama: Sreda, 9. oktobra: »Romeo in Julija«. Red Sreda. — Četrtek, 10. oktobra: »Razvalina življenja«. Red Četrtek. — Petek, 11. oktobra: »Revizor«. Red Premierski. — Sobota, 12. oktobra: »Romeo in Julija«. Izven. — Nedelja, 13. oktobra: »Revizor«. Izven.

Opera: Sreda, 9. oktobra: »Lok«. Plesni večer. Gostovanje Pie in Pina Mlakarja. Izven. — Četrtek, 10. oktobra: »Fidelio«. Red A. — Petek, 11. oktobra: zaprto. (Generalna). — Sobota, 12. oktobra: »Jenufa«. Red Premierski. Gostovanje Josipa Gostića in Elze Karlovičeve — Nedelja, 13. oktobra: »Grof Luksemburški«. Izven.

Ravnateljstvo Opere obvešča p. n. abonente reda A, da bodo imeli v četrtek predstavo Beethovneve opere »Fidelio«, ki jim je v torek zaradi Franclove obolenosti odpadla. Abonenti reda Četrtek pa bodo imeli v četrtek v Drami uprizoritev Finžgarjeve ljudske drame »Razvalina življenja«.

Radio Ljubljana

Sreda, 9. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Pisan venček (plošče) do 7.45. — 12 Ob mračnih urah (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Junačku v spomin (plošče). — 14 Poročila — 18 Mladinska ura: (Obisk v knjigovodnici (reportaža). — 18.40 Gibanje slovenskega prebivalstva (g. Rudolf Smers). — 19 Napovedi, poročila, objave. — 19.25 Nac. ura. — 19.40 Plošče (pisan epored). — 19.50 Uvod v prenos. — 20 Prenos iz ljubljanske opere. V 1. odmoru: Glasbeno predavanje g. V. Ukmar. V 2. odmoru: Napovedi, poročila. — Konec ob 23.

Drugi programi

Sreda, 9. oktobra: Belgrad: 20 Nastasijevčeva opera »Juraj Branković«. — Zagreb: 21 Orkest. i koncert. — Sofija: 19.50 Verdijeva opera »Falstaff«. — Budimpešta: 19.30 Verdijeva opera »Otel«. — Rim-Turin-Florence: 20.30 Simfonični koncert. — Praga: 18.25 Johann Straussove skladbe — Bero-münster: 19.45 Švicarske narodne pesmi in plesi — Sottens: 20.30 Simfonični koncert — Atene: 21 Dvodelna opera.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18 m): 19.40 Poročila v slovensčini; YUF, YUG (19.96 m): 2.30 in 3.30 Poročila v slovensčini.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska c. 6; mr. Hočvar, Celovska c. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška cesta.

Poizvedovanja

Nalivno pero sem našel v nedeljo. Kje ga dobite, izveste v upravi.

vega povedati iz tistih časov. Vsi so ga radi imeli. Z njim je najbrž umrl zadnji bojevnik iz bitke pri Visu.

Cudna nesreča

Redka nesreča je zadela pred kratkim mladega zdravnika na milanski kliniki. Z nekim prijateljem je bil na deželi pri sorodnikih. Pozno zvečer sta se vračala domov. Ko se prijatelj obrne k njemu, hoteč ga nekaj vprašati, mu mladi zdravnik ničesar ne odgovori, ampak ga krepko udari po rami. Prijatelj stopi z voza in vidi, kako se mladi zdravnik nuč; krč mu je spail obraz, oči so grozno zavite. Premikal je ustnice, ne da bi mogel kako besedo spraviti iz sebe. Prijatelj mu je dal kosček papirja in svinčnik. S tresočo roko je mladi zdravnik ob brljenju žepne svetilke napisal, naj ga spravi čim prej domov. Ko so doma takoj poklicali zdravnika na pomoč, prav tako ni mogel spregovoriti nobene besede. Le nazaj je zopet, da je videl v temnem grmu belo postat, prijateljev glas pa ga je iznenada predramil. Potem ni mogel več govoriti. Mladi zdravnik ni zgubil samo govora, ampak je tudi popolnoma osivel. Zdravniki upajo, da se nju bo sčasoma dar govora zopet povrnil.

Zanimivosti koledarja

Nobeno stoletje se ne more začeti s sredo, petkom in nedeljo. O tem se lahko prepričate, če pregledate razdobje dveh tisočev let. Mesec oktober se prične z istim dnevom v tednu kot januar, april z istim kot julij, december z istim kot september. Ne velja pa to za prestopna leta. Februar, marec in november se začnejo z istim dnevom v tednu. Junij in avgust pa se pričnejo z različnimi dnevi tedna. Tudi to se ne nanaša na prestopno leto. Navadno leto (torej zopet ne prestopno) se začne in konča na isti dan v tednu.

Gomilsko

Na Gomilskem se že dolgo veselimo nove ceste na Polzele. Veselijo se je kmetje nekaterih vasi, ki so ob času povodnji po cele dneve odrezani od sveta; veselijo se je delavci, vozniki in obrtniki, ki bi v času sedanje krize vsaj nekaj zaslužili. Za novo cesto je že vse pripravljeno: načrti, denar in dovoljenje oblasti. Samo začeti je treba! Ne razumemo torej, čemu še čakati? Ali mar tisti, ki so se prej potegovali za to cesto, sedaj ceste nočejo? Ali nismo potrebni, da bi prišlo nekaj denarja v naš kraj? Ako bomo še nekaj časa čakali, se nam lahko zgodi, da se bo pripravljene denar obrnil drugam, kjer bodo znali bolje zagrabiti za ponujeno roko. Pri nas pa se bodo še pozni rodovi čudili, kako je bilo nekoč že vse pripravljeno za novo cestno zvezo, pa ni bilo tistega, ki bi začel. Torej na delo, dokler je še čas!

Pomanjkanje bencina

Nov avtomobil gospoda generalnega ravnatelja

Film mladosti

in ljubezni

Predstave danes ob 16, 19 in 21. uri

Zbogom, Mister Chips

KINO UNION, telefon 22-21

Dve uri razvedrila zdravega humorja in gromkega smeha Vam nudi zabavna kriminalna komedija

TUNIS

Kino Sloga, tel. 27 30

Neodoljiva komika debelušastega Huszar Puffy-ja Vas bode nasmejala do solz! V ostalih vlogah: Theo Schall in E. Richter.

Prekrasni posnetki iz okolice Nice, Monte Carla in Geneve avtentični posnetki Sahara in njene predovorja Tunisa z njegovim peštrm orientalizmi življenjem polnim čarobne romantike.

Premiera danes ob 16, 19 in 21. uri

Danes nepreklicno zadnjikrat!

Ne zamudite! Še danes si ogledajte prekrasni film

Umirajoča pomlad

KINO MATICA

tel. 22-41

ob 16, 19 in 21

— Koledarček Kmečke zveze za leto 1941 je dotiskan. Čeprav so se od lani vse cene, posebno pa še tiskarske, občutno zvišale in vkljub dejstvu, da je letošnji koledarček ohranil ne le vse dosedanje bogato vsebino, temveč je celo izpopolnjen z novimi poglavji in podatki, je založništvo določilo tudi za letos zvišano prodajno ceno, to je 10 din pri skupnem naročilu potom KKZ, oziroma 12 din pri naročilu posameznih izvodov in v knjigarnah. Naročila naslavljajte na Kmečko zvezo v Ljubljani, Tyrševa cesta 38.

— Ljudje, ki poleg trde stolice trpe tudi na zapeki, lahko jemljejo za čiščenje zjutraj in zvečer četrt kozarca naravnega »Franz-Josefove« grenke vode.

Reg. S. br. 15483/33.

— Za 20 din — tri mesece strogega zapora. Lojze iz okolice Murske Sobotne je čevljarški pomočnik brez stalnega bivališča. Natakariel v gostilni Franceta Mežka v Zirovnici je 4. septembra letos iz zaklenjenega predala izmaknil kovance za 20 din. Pred malim senatom je pripovedoval, da je res odprl predal s ključem, ki ga je našel v drugi sobi, toda denarja ni vzel. Poskusil je samo, ali ključ predal odpira. Pozneje, kadar bi bil v denarni stiski, pa bi odprl s ključem predal in po malem jemal kovanice. Pri tatvini ga je zalotil gostilničar. Lojze, ki doslej še ni bil kaznovan, je bil od ljubljanskega sodišča obsojen zaradi tatvine 20 din na 3 mesece strogega zapora, pogojno za dve leti.

— Ni prepozno še tudi na dan žrebanja prvega razreda 11. oktobra lahko kupite srečko državne razredne loterije za novo 41. kolo. Vaš je interes, ako želite kdaj dobiti večjo vsoto, denarja,

LJUBLJANA

I Sloveški requiem za dr. J. Ev. Krekom bo v četrtek dne 10. oktobra ob sedmih zjutraj v franciskanski cerkvi. K udeležbi uljudno vabi Prosvetna zveza v Ljubljani.

I Jezuitski red praznuje letos štiristoletnico ustanovitve. Teža praznika se bomo spomnili na drugem prosvetnem večeru v petek 11. oktobra ob 8 zvečer v franciskanski dvorani. Velike so zasluge, ki jih ima ta red za versko in svetlo izobrazbo Slovencev, saj je vodil naše šolstvo skozi stoletja. Zato je primerno, da se tega jubileja spomni tudi Prosvetna zveza in ostala prosvetna društva. Na sporedu je predavanje p. Bogumila Remca o štiristoletnici jezuitskega reda. Predavanje bodo ponazorile etnografske slike. Cenjeno ljubljansko mešanico vlijudo vabimo na skupno proslavo tega jubileja.

I Razstava Rika Debenjaka se danes nepreklicno zaključuje. Nato opozarjamo občinstvo, kakor tudi šole, ki bi si jo hotelo še ogledati.

I Umetnostno-zgodovinsko društvo v Ljubljani priredi v četrtek ob treh popoldne ogled škof. dvorca, stolnice in semeniške knjižnice. Sestane na dvorišču škof. dvorca.

I Elizabetna konferenca pri sv. Petru se lepo zahvaljuje gospod. Anici in Milici Lukič ter g. ing. Mačku za dar 650 din, ki so ga darovali bednim namesto venca na grob pokojne sorodnice gđ. Špenko. Bog plačaji!

I Danes ob 20 bo pod okriljem prirodoslovnega društva Ljudske univerze predavanje v Filharmoniji o »Lastnostih, ki se podedujejo«. Predava prof. dr. Boris Zarnik.

I Davčna uprava za mesto v Ljubljani objavlja, da dospe v smislu čl. 148 zak. o neposrednih davkih v IV. četrtletju 1939 v plačilo: A) dne 1. oktobra 1940 IV. četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznečene osebe, davka na poslovni promet in vojnice. B) dne 15. novembra 1940 II. polletni obrok zemljarine. Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov. Nabiti na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in Mestnem poglavarstvu.

I Priglasite vsa vozila zaradi takse. Davčna uprava Ljubljana - mesto, Vodnikov trg 5, poziva vse lastnike vozov na vzmeti ali brez vzmeti ter dvokolnice, da v smislu uredbe, ki je objavljena v Službenem listu z dne 9. julija 1938, kos 53, čl. 10 vložijo takoj prijave za odmero vozninske takse za cestni sklad.

I Stavka čevljarstvih pomočnikov končana. Kakor smo poročali, so čevljarstvih pomočniki v Ljubljani stopili v četrtek 3. oktobra v stavko. Stavka je trajala vsega skupaj 4 dni, ker je ogromno večina čevljarstvih mojstrov, ki zaposlujejo delavstvo, s podpisni izjavila, da pristane še na spornih 5% povška. Zaradi tega je potem tudi vodstvo zadruga čevljarstvih mojstrov pristalo na povišanje. S tem so se plače čevljarstvih pomočnikov v Ljubljani ponovno zvišale za 20% tako, da znaša skupen povšek v tej dražnji 35%. Res je, da je dražnja narasla za mnogo več, vendar je delavstvo upoštevalo tudi težki socialni položaj čevljarstvega obrtnika in ni vztrajalo na višjih zahtevah. S tem je medzno gibanje čevljarstvih pomočnikov končano. Da bodo ostali tudi v bodoče dobri odnosi med čevljarstvi pomočniki in njihovimi delodajalci, naj se delavci pri svojem delu potrudijo in izvrše v polni meri svojo dolžnost z vestnim in solidnim delom. Tako zaključuje svoje poročilo organizacija čevljarstvih pomočnikov.

I Pri saprtju, močnejši v prebavi — vzemite zjutraj na prazen želodec en kozarec naravnega »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Pri nakupu drv so se doslej rade dogajale različne nerednosti, zato je mestno poglavarstvo odredilo, kakor smo pred časom že poročali, da morajo organi mestnega tržnega nadzorstva kontrolirati mestne ulice in ponuditi svojo pomoč prebivalstvu, ki kupuje drva. Mestno poglavarstvo hoče s tem doseči, da bodo kupci dobili pravilno in pošteno mero drv, ko morajo zanje plačati že itak zelo visoko ceno. Zaradi tega ponovno opozarjamo občinstvo, da pri nakupu drv, zlasti pa, če prodajalec noče polen zložiti tako, da bi bilo z merjenjem mogoče ugotoviti točno prostorninsko mero, naj nemudoma telefonično zaprosi mestno tržno nadzorstvo za enega izmed organov, ki bo kupcu pomagal pri ugotavljanju prostorninske mere, oziroma bo v primeru, da prodajalec tudi tedaj ne bo hotel zložiti drv kakor treba, ovadil nepoštenega prodajalca pristojnim oblastem, kjer bo prejel zaslužen kaznen. Telefonske številke mestnega poglavarstva so od 40-21 do 40-30.

I Brezusporna licitacija za dovršitev zatvornice. Te dni je bila prva licitacija za dovršitev gradbenih del pri stari zatvornici na Ljubljani pri stari cukrarni. Zatvornica naj bi bila tudi na zunanjo lep zgradba in je zato njena dograditev proračunana na 1.113.000 din. Na žalost se za to gradbeno delo ni zanimal noben podjetnik tako, da bo treba licitacijo ponoviti. Sicer se pa za to gradbeno delo ne mudi še posebno, ker ni še tlakovano dno Ljubljanske pri stari cukrarni. Gradbeno podjetje M. Cukr, ki je prevzelo zgraditev temeljev za zatvornico, zgradi- tev obrežnih zidov in tlakovanje dna struge, je imelo v letošnjem letu silno slabo vreme in zato dela ni moglo dokončati. V vsem letošnjem letu je bilo le 30 takih dni, v katerih je bil vodostaj na Ljubljani tako ugoden, da so se mogla opravljati tlakovalna dela brez vsakih neprimlik. Vsega skupaj pa

je bilo kolikor toliko uporabnih delovnih dni nekaj nad 100. Sedanje slabo vreme, združeno s hitrim naraščanjem Ljubljanske, je v septembru preprečilo skoraj sleherno delo in tudi sedaj ni upanja, da bi voda pred zimo še kdaj toliko upadla, da bi se moglo delo dokončati. Preden namreč voda toliko odteče, pride že drug dež in voda zopet naraste.

I Vsesvetska dobrodelna akcija bo tudi letos skušala nabrati čimveč prispevkov za občinske socialne in mestne reveže. Da bi akcija čimbolj uspela, je akciji odbor vrhovnega socialnega sveta ljubljanske mestne občine sklical posebno sejo, ki bo 10. oktobra ob 5 popoldne v mestni sejni dvorani. Na seji bodo zastopniki društvenih ustanov stavili predloge, kako naj se akcija izpelje, hkrati pa bo rešeno vprašanje sodelovanja društev v akciji.

I Stanovanjske odpovedi in rubežni. V prvem polletju so stanovanjske odpovedi bile na ljubljanskem okrajnem sodišču izredno pogoste. Njih število je od meseca do meseca močno naraščalo. V tretjem četrtletju je nasprotno opaziti, da so vloge za odpovedi vedno redkeje. Vzrok tiči v sedanjih socialnih, gospodarskih in gmočnih razmerah, ki so posledica bojne vihr. Mnogo hišnih gospodarjev ne more odpovedati stanovanja onim najemnikom, ki so vpoklicani na orožne vaje. Okrajno sodišče je do 5. oktobra zaznamovalo v devetih mesecih letos 1554 stanovanjskih odpovedi, lani 1216, tako da so se letos zvišale odpovedi za 338. Zanimiva je splošna statistika o izvršilnih zadevah (o rubežnih, dražbah, prisilnih upravah itd.). Lani do tega časa je bilo na okrajnem sodišču zaznamovanih na vseh izvršilnih oddelkih do 8800 izvršilnih zadev, letos doslej 6800 zadev, torej za 2000 manj ko lani. Tudi zgovoren odraz viharne časa! Izvršilne zadeve morajo posebno počivati proti vsem na orožne vaje poklicanim. Ko so vojaški obvezniki na orožnih vajah, jih upniki ne morejo ves čas vaj rubiti, niti ne po končanih vajah en mesec.

Še je čas, da kupite srečko državne razr. loterije

I Tudi hrvaško grozdje na trgu. Ta teden so se pridružile brhkim Belokranjcem, ki prodajajo na živilskem trgu grozdje, tudi Hrvatice. Večina hrvaških prodajalk prihaja iz okolice Ozlja. Te prodajalke imajo res dolgo pot do ljubljanskega trga in zato ne prihajajo vsak dan. Navadno ostanejo kar dalj časa v Ljubljani, med tem ko njihovi domači, navadno mladeži, sproti dovajajo druge košare grozdja na ljubljansko postajo. Zaradi tega se je sedaj grozdje še dokaj pocenilo in ga Belokranjce, kakor tudi Hrvatice prodajajo po 6 do 7 din za kg. Če se pa kdo odloči, da kupi kar celo košaro, se pa pri ceni tudi še kaj zmesetari.

I Deset kostanjev za dinar. Kakor da bi kostanjevci vedeli, da bomo dobili mrzle dni, tako ob pravem času so začeli prodajati pečen kostanj. Zato jim tudi kupcija dobro gre. Pa ne samo mraz, še posebej cena je tako solidna v današnjih dragih časih, da si marsikdo rad privoščiti pečen kostanj. Deset pečenih kostanjev za dinar sicer ni mnogo, vendar še gre, če pomislimo, da za dinar danes ne dobimo ničesar več za pod zob. So pa kostanjevci organizirani in imajo vsi iste cene.

I Dva drzna vroma. Vsi večji vlomi v letošnjem letu imajo skupno značilnost, da namreč tatovi prav posebno iščejo zlatino in druge dragocenosti. Ne samo v Ljubljani, ampak tudi na Bledu smo letos doživeli vrom v zlatarski prodajalno, v Ljubljani pa so vedno bolj pogosti vlomi skozi okna, v prilična stanovanja premožnejših strank. Tatovi večinoma izbirajo vile in predvečerniški zvečer sta bila izvršena dva drzna vroma, pri katerih so tatovi odnesli skupaj za 45.000 din zlatnine. Okrog 8 zvečer je obiskal tat vilo v

Levstikovi ulici. Splazil se je v stanovanje skozi okno in nato kljub temu, da so bili domači doma, prebrskal predale v spalnici. V roke mu je padla zlata zapetna ura, zlat prstan z velikim rozastim kamnom, tri zlate zapetnice in nekaj drugih cenejših malenkosti, ki so bile vse spravljene v brusen stekleni posodici. Dragocenosti, ki jih je tat odnesel, so vredne 5000 din. Domači so bili v sedni sobi, vendar niso slišali spočetka ničesar. Šele, ko je tat odhajal, je zadel v stl. Takoj za tem se je že pognal skozi okno in domači so mogli le ugotoviti, kaj je odnesel. — Okrog pol 10. zvečer je na prav podoben način bila izvršena še bolj drzna tatvina v priličnem stanovanju ing. F. B. v Škrabčevi ulici. Tudi tam je tat prišel skozi prilično okno v stanovanje in prebrskal po spalnici vse kotičke, v katerih je upal najti kako vrednost. Tatu je padla v roke lepa zbirka zlatnine. Odnesel je par zlatih uhanov, ki sta imela vsak po en velik briljant in še po devet malih. Samo uhani so bili vredni 20.000 din. Poleg tega je odnesel še štiri zlate prstane z briljanti in drugimi dragimi kamni, dalje dve zlate zapetnici, zlato brošo z briljanti, zapetno uro in nekaj drugih malenkosti. Staknil je tudi listino, v kateri je bilo 100 din gotovine. Celotna škoda znaša nad 40.000 din. Tat je iz spalnice odšel še v jedilnico, kjer se je hotel lotiti dragocenega jedilnega pribora. Vendar so ga tu prestrašili, naker je seveda skočil skozi okno in jo pobrisal v noč. Vse kaže, da smo dobili v Ljubljano posebne strokovnjake, ki so bili doslej kje drugje na »počitnicah«. Nikakor ne bo več varno puščati na večer pri priličnih stanovanjih okna odprta.

I Aranžerski tečaj. Društvo aranžerjev sporoča, da se sprejemajo prijave za tečaj, ki se prične 14. t. m. ob 8 zvečer pod vodstvom aranžerja g. Ivo Derška tvrde L. C. Mayer, zaradi prevelike udeležbe samo do petka 11. t. m. do 8 zvečer. Informacije, prijave od danes dalje! Blagajničarka društva Praprotnik Regina, tvrd. Goričar, Sv. Petra cesta.

I »TUNIS«, zabavna kriminalna komedija v kinu »Sloga«. Neptol vsebino tega kriminalnega filma povzija nedolžna komika debelustega in spretnega Huszarja Puffija, ki Vam nudi dve uri

Žrebanje 11. oktobra v Jugoslavenski banki d.d., podr. Ljubljana, Gajeva 3, poleg nebotičnika V preteklem kolu izplačanih dobitkov nad din 600.000—

razvedrila in zdravega humorja. Videli boste, kako je možu, ki živi že celo večnost pod copato in ki mu končno ta tiranija že preseda ter se odloči na pobeg. To je prava dirka na življenje in smrt, ki se odigrava na ceatah azurne obale na ladji, v Tunisu in končno v puštnji. Ta film izredno pester vsebine je od danes naprej na sporedu v kinu Sloga.

Jugoslovanski atleti prišli v Carigrad

Carigrad, 4. oktobra. Včeraj je bil v Bolgariji narodni praznik — obhajali so 22letnico kronanja carja Borisa. Vse postaje so bile okrašene, posebno pa še sofijska, ki si je nadela še posebno slavnostno lice. Ni bilo dovolj časa, da bi si ogledali mesto natančneje, zato smo le iz oken vlada gledali lepoto te prestolnice. V soncu so se bleščale pozlačene kupole cerkve Aleksandra Nevskega, v ozadju pa je zelenela priljubljena izletniška točka Sofijčanov — Vitoša.

Do Svilengrada je čas hitro mineval, ker smo se pogovarjali z nekim bolgarskim profesorjem o vse mogočih stvareh, ki so nas zanimala. Tudi pokrajina nam je ugajala, ki je vsa obdelana. Ravno kar zori grozdje in tobak, jagode pa celo že v drugi. Srečevali smo tudi riževa polja in priprave za umetno namakanje teh polj.

V Svilengradu smo menjali že sedmič vagon in to število je bilo prav nesrečno, kajti odlej je noč minila v znamenju »Kufre gor! Kufre dol!»

Uboj na Jesenicah pred sodiščem

Kdo je zaklal Antona Pintarja, je ostala uganka

Ljubljana, 8. oktobra.

Po Jesenicah se je že zgodaj zjutraj v nedeljo, 14. julija razširila novica, da je nekdo ponoči zaklal tovarniškega predelavca KID A. Pintarja, ko se je okoli 1 vračal z večjo družbo proti domu na Javorniku. Jeseniška policija je poizvedovala za ubijalcem in zadeva se je tako zaokrenila, da je bil uboja naposled osumljen 46letni družinski oče, doslej nekaznovani France Dolenc, livar KID na Javorniku. Bil je aretiran in proti njemu se je vodila obširna preiskava, katere rezultat je bil, da je državno tožilstvo obtožilo Franceta Dolence zločina uboja.

In danes ob 10 dopoldne je stal livar France Dolenc, ki vse svoje življenje nikdar ni imel opravka s sodnijo, pred malim kazenskim senatom, da se zagovarja zaradi uboja. Malemu kazenskemu senatu je predsedoval s. o. s. Ivan Brelih, sosodnika sta bila gg. Rajko Lederhas in dr. Leon

Pompe. Javno obtožbo je zastopal drž. tožilec dr. Hinko Lupovnik, obtoženca je branil odvetnik dr. Josip Ceudern. Obtoženca kratko navaja, da naj bi France Dolenc omenjeno noč dvakrat sunil Antona Pintarja z nožem, ranil ga enkrat lahko, drugi pa mu nož porinil zadaj pod levo lopatico in je bila ta rana smrtonosna. Pintar, prepeljan v bolnišnico KID na Jesenice, je kmalu izkrmavel in umrl.

Pred dogodkom zvečer 13. julija je sedela večja družba v tovarniški kazini na Jesenicah, med drugimi obtoženec, Iskra in njegova žena Marija ter pokojni Pintar. Po policijski uri okoli enih se je družba mirno vračala proti domu na Javornik. Tam pri trgovini Kaša na glavni cesti pri kostanjih, ko je Pintar stopil na stran, pa je kmalu bila končana žaloigra. Nekdo je Pintarja z nožem (bil je kuhinjski nož) zaklal. Zaklalec je ranjenec samo: »Nož delat Gospa, pomagajte! Nekateri nebestvene okoliščnosti so kazale na obtoženca kot storilca.

Obtoženi France Dolenc je danes na razpravi podal nad eno uro trajajoč zagovor. Zanikal je dejanje in krivdo. Mirno je pojasnjeval vse okoliščnosti, bil je vinjen in kritični trenutek je bil sam napaden. Nekdo se je v njega zaletel z vso močjo, tako da je odletel 3 m daleč in padel. Sodnikom je v vseh podrobnostih navajal, kaj je delal po tem dogodku. Svoj zagovor je končal: »Vem, da imam mirno vest.« V dokaznem postopku je bilo zaslišanih več prič, ki so bile navzočne pri dogodku. Mnogo so povedale, da je Pintarja zaklal neki visok, vitez neznane, da je Pintarja zaklal dan igral karte in nekega človeka močno obral. Današnja razprava ni mogla dokazati obtoženca krivdo. Zato je senat po kratkem posveto- vanju izrekel oprostitelno sodbo zaradi pomanjkanja dokazov. France Dolenc, ki je bil v preiskovalnem zaporu, je bil takoj puščen na svobodo.

Razprava je trajala dobre štiri ure. Res bi bilo čudno, da bi mogel iskren prijatelj brez vsakega poudarka in motiva zaklati svojega dobrega prijatelja. Sodišče je bilo nazirano, da ni pri obtožencu najti absolutno nobenega motiva za tako kaznivo dejanje in tudi ni nikakih trdnih in prijemljivih indicij, da bi bil obtoženec storilec. Kdo je bil zaklal Antona Pintarja, bo pač ostala uganka in bo ta uboj ostal za vedno nepojasnjen. Edino, ko bi začela ubijalca vest peči in bi se sam ovadil sodišču.

Za razpravo je vladalo med Jeseničani veliko zanimanje, kar je bilo tudi očitno, ko so Jeseničani v prav velikem številu zasedli klopi velike dvorane št. 79.

Kadar kupite sredstvo proti bolečinam, prehladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-ta-bleta označena z »Bayer«-jevim križem.

Opisna rep. pod št. 17. 7237 od 23. marta 1940

Sv. Lovrenc na Pohorju

Fantovski odsek in dekliški krožek pri Sv. Lovrencu na Pohorju priredita dne 13. okt. 1940 ob 3 popoldne v Društvenem domu svojo IV. telovadno akademijo s sledečim sporedom. 1. Državna himna; 2. gimnastične proste vaje za leto 1940-41 — mladi; 3. Jaz pa vrtec bom kopala — simb. nastop — članice; 4. Mladi Slovenci, igrica — naraščaj; 5. Vera, upanje, ljubezen — mladenke; 6. Proste vaje — članice; 7. Bradlja — člani. — Govor. 8. Oj Doberdob — simb. nastop — mladenke; 9. Konj — člani; 10. Za materjo — simb. nastop — članice; 11. Drog — člani; 12. Mazurka — članice. Mladina Vas iskreno vabi! — Vstopnina 8, 6, 4 in 3 dinarje.

Drago zemljišče

Na daljnih kokosovih otokih ima angleško kabalno društvo svojo podružnico. Nahaja se na pustem koralnem grebenu. Rodovitne zemlje ni dobiti. Osebe tega društva, ki živi na teh otokih, je moglo dobiti zelenjavo in hrano sploh le v konzervah. Večkrat so skušali narediti vsaj malo vrta za zelenjavo, pa je bilo vse zaman. Ljudje so čutili vse bolj potrebo po vitaminih. Keč so se ponesrečili vsi poskusi, dobiti vsaj malo rodovitne zemlje za vrt na skalnatih otokih, se je društvo odločilo, privržati rodovitno zemljo z 800 kilometrov oddaljenega otoka. Zemljo so res navozili in nameščenci so se kmalu razveselili drugega zelenega vrtička.

Kakor hitro smo se namreč v kakem kupeju udobno namestiti in malo zadremati, že je kdo zahteval, da prestopimo ali zamenjamo vagon.

Malo pred polnočjo smo prestopili najprej grško, ne dolgo za tem pa še turško mejo. Tu se nam je pridružil delegat turške liahkoatletske zveze in nam preskrbel vagon, ki smo ga, hvala Bogu, obdržali do cilja.

Zjutraj so nas zbudili žarki vročega sonca, ki so vroče pripekali. Turčija na nas ni napravila ugodnega vtisa. Zemlja je neobdelana, zapuščena, kjer pa je kaj življenja, je velika revščina in čisto smo videli, da ljudje stanujejo v lesenih barakah, spletenih in z glino zamazanih kočah in v petlahar. Dobro, da smo kmalu zapazili vojaštvo, ki je tabarilo, da smo pozabili na vso to zanemarjenost in bedo. Vojštva je ogromno in gradi turški odsek ceste Calais—Istanbul.

Zaman pa smo se ozirali po fesih in po zakritih ženskah, kar bi dalo pokrajino še bolj sturški izraz. Pokrajino pa je kmalu z južne strani zajelo v jutranjem soncu bleščeče se sinje Marmarsko morje. Vlak drvi ob obali naprej proti predmestju. Na hribih v bližini so povsod protilatalski topovi, malo naprej, pred vhodom v mesto pa je kot »nekdanje in sedaj ogromno, na več krajih že razpadajoče obzidje, polno tesnih strelskih lin, pod njimi pa so jarki, ki so bili, seveda še pred stoletji, napolnjeni z vodo. Hiše v predmestju so lesene, rekel bi lahko kup podrtij, kajti tej ali oni manjka streha ali pa kar celo nadstropje. Toda čim bolj se bližamo kolodvoru, tem lepše palače in stavbe se nam odkrivajo. Zagledamo tudi mnoge minarete, o katerih smo le čitali in slišali — sedaj pa jih vidimo pred seboj — sv. Sofijo, Ahmedove džamije itd.

Na postaji je bil oficijelni sprejem kot po navadi: govor, dobrodošlica in slikanje. Odšli smo nato peš k obali. Tu nas je čakal poseben parnik in nas odpeljal skozi Zlati rog v Marmarsko morje. Pol ure smo se vozili, nato pa se ustavili pred krasnim novim hotelom s plažo, imenovan »Snadiye Plat Oteli«. To je naš dom. Izstopimo in se po pomolu napotimo proti vходу. Na plaži je polno ljudi, ki se nastavljajo žgočemu južnemu soncu in namakajo svoje telo v topli morski vodi.

V hotelu smo se že udomačili. V prijaznih, k morju obrnjenih sobah spimo po dva. Imamo na razpolago tople tuše, lep park in pa lep razgled. Čeprav smo trudni, smo zadovoljni, ker oddaja zvočnik, katerega glasovi so namenjeni nam, »mille vičez«.

Popoldne smo se malo odpočili, skopali, nato pa odšli k našemu parniku, ki nas je odpeljal v mesto. Po stranskih, slabih in zanemarnjenih ulicah smo prispeli na trg Republike, kjer stoji spomenik predsednika moderne turške republike Ata-Türka, ki je bil kot velik in uspešen reformator do smrti njih vodja. Na spomeniku je vklesan preprost kmet, kako stoji poleg generala, ta poleg vojaka in ministra; to predstavlja novi turški narod, kakršnega je zreformiral Kemal. Z molkom smo počastili spomin Nezanega junaka, vseh vojnih žrtel ter položili vence z našo trobojnico.

Po formalnosti smo odšli nekateri na trening, drugi pa domov, da se za jutri dobro pripravimo. Košir Zmago.

Za dobro voljo

»No,« pravi Vinko prijatelju Jožetu, ki tudi jaha Pegaza, »ti je urednik že odgovoril? Lahko čestitam?«

»Veekakor! Poslal sem mu dvanajst lirčnih peem, čez nekaj dni mi jih je vrnil trinajst.«

K filozofu je prihitelo nekaj ljudi povedati, naj se hitro reši, ker hiša gori. »Recite to moji ženi,« jim odvrne filozof, »jaz nimam hišnih opravil na skrbi.«

Pastor von Bodelschwingh razkazuje tujim časnikarjem učinek angleških bomb, ki so padle na spalnice za epileptične otroke

KULTURNI OBZORNIK

Hrvatska ocena slovenskih slikarjev v Zagrebu

Ob razstavi Neodvisnih slov. umetnikov obširno in z velikim priznanjem poročajo zagrebški listi in prinašajo mnogo reprodukcij (med drugim tudi »Hrvatska Revija« in »Hrvatski dnevnik«). Dne 26. septembra smo prinesli prehodno oceno, ki je izšla v »Novostih«, danes pa prinašamo oceno umetnostnega kritika V. Mainxnerja ki je izšla 23. sept. v »Obzoru«. »Obzor« ima najbolje urejen feljton in tudi priložna ocena bo gotovo zanimala naše bralce, ki jih interesira vsak uspeh naših umetnikov.

»Klub 12 Neodvisnih slovenskih slikarjev in kiparjev razstavlja po 4 letih svojega obstoja rezultate dela svojih članov tudi zunaj Slovenije. Dvanajst mladih išče s čopičem in diletom likovni izraz svojega naroda in kraja, ozirajoč se na jug in sever, na vzhod in zahod, kako se veliki narodi trudijo, da predstavijo svojo zemljo« (iz predgovora kataloga). Konkretnejše na temelju likovne kulture Pariza, Praga in Zagreba ustvarjajo mladi Slovenci poti, ki vodijo le narodni umetnosti. V uvodu kataloga beremo: »Sto obrazov in sto izrazov ima naša zemlja, od impresionistov čim se trudijo vsi naši slikarji — tudi najmanjši in najmlajši — da bi v polnem razumu barv in linij obsegli tudi vse te obraze in izraze.« V iskanju teh »stoterih obrazov« so Slovenci po lastnem priznanju »porabili francosko gledanje«; mi pa bi to določene imenovali »francosko gledanje«, nekoliko transponirano v delavnice zagrebške Akademije. Razen Praga je namreč prav Zagreb zelo pomemben v razvoju sodobne slov. umetnosti; saj je skoraj ves mlajši rod doživljal svoje šolanje na zagrebški Akademiji. Marsikatero platno je sorodno pastoznim slikam Becičevim, marsikatero tonaka harmonija na od daleč spominja Tartaglie nekatere krajine pa Babiča ali Hegedušica. Nas zama, kako Slovenci iščejo poti svoji narodni umetnosti, ker se tudi pred našimi umetniki pojavljajo ista vprašanja. Čas pa bo pokazal, kako in kdaj bodo ta vprašanja rešena in koliko se je sploh vredno z njimi baviti.

Med 12 umetniki je razstavilo 9 slikarjev. Zoran Didek je Becičev dijak in je od svojega učitelja (kakor skoraj vsi njegovi dijaki) sprejel ono pastozno maniro in široko svobodno zamah s čopičem, ki daje sliko neki ritem in dinamiko. Siroko polaganje barve je včasih motno in nejasno, zato je tudi motiv nejasen. V krajini, ki jo želi izraziti, Didek včasih bolj včasih manj posreduje rešiti čisto slikarske probleme. Stane Kregar, ki se posvaja od nadrealizma, je nekoč v Pragi najbrž korakal s Františkom, Muzikom, Šimom, Foyenovom in Styrskym pod zastavo, katero je krasilo ime nadrealističnega prava pariskega krožka Katalona Salvadora Dalija. Kregarjeva »Saloma« in »Fantazija na terasi« iz leta 1936, sta deli nadrealističnih tendenc, dekorativni v barvi in kompoziciji. Na teh slikah je nekoliko kaligrafije in malo slikarstva; tu se srečujejo realnost in fikcija, vsebina motiva je razdrobljena v detajlih in fragmentih. Kregarjeva novejša dela pa kažejo, da je to bil samo kratkotrajni poskus in majhen izlet avtorjevo podzavest. Tonska dela novejša dobe, kjer prevladuje slikarski moment, so tehnično in slikarsko dovršena (Počivajoča deklica, Dema s klobukom, Deklica s knjigo) in nam »govore« o tem, kako je Kregar popolnoma obračunal s svojo nadrealistično pretelostjo. Kregar kaže »čistot« in dekorativnemu slikarstvu, n. pr. »Romarije«. Dekorativna kompozicija je tudi »Sonata«, kjer je poleg dobro razporejenih barv tudi prijetna lirčna ubranost. Intimno slikarsko vplivajo njegova tihožitja in ženski portreti s prijetno harmoničnostjo in dobro tonsko izdelavo. Kregarjeva osebnost kaže med vsemi slikarji na tej razstavi najjasnejše oblike.

Ob delih Franceta Miheliča se pomembno slikarskega izraza Krste Hegedušica. Toda ne samo izraza, temveč tudi izbranih motivov, ker je hotel Mihelič v slike zajeti kmečko življenje slovenskega Podravja. Tudi on si prizadeva, kako bi napravil v sklad družabno zgodbo in slikarske kvalitete. Na »Mrtvem kurentu« in »Pljuški gorci« so barve dramatično mračne in tonsko obdelane, na platnu »Pred gostilno« pa so glave in kot majhni akcenti izpopolnjujejo riebo. Zivo nasprotje tem delom pa so njegovi motivi z Jelce, ki kažejo umirjeno, skoraj preveč racionalno zamisel, kakor da so dela drugega slikarskega temperamenta.

Najdbe v starih gomilah v Retečah pri Škofji Loki

Najdbe iz gomil: Kosi zapestnic, koščice in deli žar.
Fotografiral Fr. Planina.

Nova publikacija slovenske Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani

Pravni razred Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je izdal svojo prvo publikacijo v zbirki »Pravni spomeniki slovenskega naroda« in sicer monografijo univ. prof. Metoda Dolence o »Gorskih bukvah« v izvirniku, prevodih in priredbah. Je to delo rezultat dvestoletnega dela pri raziskavanju te pravne osnove slovenskega prava, n-mreč vinogorskega prava. Razprava, ki obsega 261 strani, ima štiri oddelke, in sicer najprej o stop, v katerem govori prof. Dolence o vrstni slovenskega prava in o vinogorskem pravu kot podlagi narodni pravni zavesti, na kar pride k razpravi sami, kjer v drugem oddelku podaja zgodovino vinogorskega prava, v tretjem oddelku primerjavo tekstov gorskih bukv, v četrtem pa sestavi očit slovenskega vinogorskega prava. Tako je knjiga gotovo nad vse važna za poznavanje najstarejše slovenske pravne zavesti ter predstavlja pravi temelj, iz katerega naj raste poznanje slovenskega

Zorana Mušiča smo spoznali že lani, ko je razstavljal z Babičev skupino hrvatskih umetnikov, zato spoznamo na tej razstavi tudi nekatera lanska dela. Mušič je slikar zaradi barve. Njegova dela so nežno ubrane, drgetajoče vizije likov in predmetov v interieuru ali krajini. To je trepetajoča pisana megla barv, ki drhtijo skozi ozračje (Motivi s kolodvora), kjer je vse predmetno in konstruktivno izgubilo svojo vrednost: svet je kaleidoskop pisanih madežev. Na Mušičevih podobah je mnogo slikarskih vrednot in na njegovi paleti je polno barvnega soglasja!

Nikolaj Omerza ima vse pogoje, da postane dober slikar. O slikarski naderjenosti govorijo njegova, četudi slikarsko še ne popolna in neclotna dela, ki kažejo v različne smeri, po katerih želi avtor priti do končnega cilja. Verujemo, da bo do cilja tudi prišel, pri tem pa nas potrjujejo zelo dobre riebe s tušem.

France Pavlovac išče v motivih preveč ugaanja in efektov. Na njegovih delih opazimo neko neekladje, kot bi lirski pastorela 18. stol. obdelal z dinamiko Becičevega čopiča (Motiv iz Gamelina). Njegova tihožitja imajo dobele in goste plasti barv, kjer prevladuje sivi akademski ton. (Tihožitje, Kruh) njegove krajine pa so preveč direktno sladkobne. — Marij Pregelj se bavi največ s problemom kompoziranja figur v prostor in kombinira tihožitja. V tem delu je morda mnogo več hotenja kot slikarske neposrednosti, več razumstva kot slikarstva. Kadar pa se oddalji od preveč iskane kompozicije, tedaj so njegova dela slikarsko in vsebinsko popolnejša (Pred zrcalom, Cvetje). — Evgen Sajovic išče svojega izraza v krajini. Mnogo ubranosti in dobrih tonskih razmerij kaže njegova »Zimska pokrajina«. Tudi njegova dela razodevajo simpatično prizadevanje, da bi avtor z delom in iskanjem prišel do lastne podobe. — Maksim Sedej je slikar intimnih interieurov, slikar otrok in družinskega življenja. Med svoje uspehe prištevajo sodelovanje na razstavi »Biennale« v Benetkah. V nekaterih njegovih kompozicijah je mnogo intimne lepote, slikarskih vrednot in tehnične spretnosti, manjka pa one dovršenosti in zaokroženosti, kjer je vsak madež barve odveč. Poleg izvrstnih posameznosti na nekkih slikah (predvsem otroške podobe) zelo ugaja njegova »Kompozicija«, prizor iz cirkuskega življenja.

Med dvanajstimi razstavljalci so tudi trije kiparji, med katerimi je Karel Putrih brez dvoma najbolj nadarjen. On ima izreden čut za karakteristike materiala; čeprav je večina del iz sadre, vendar se jasno čuti, kaj je Putrih določil za končno izdelavo: bron ali kamen. Modelira s sigurno roko, vsak njegov akt (pa naj bo že torzo ali celo telo) nosi v sebi utrip močnega življenja (izvirni »Zemski torzi« in kot dopolnilo k temu »Moški torzi« iz leta 1940). Kiparsko popolnoma zaokrožen je »Pocitke«, kip sedeece žene jedrih oblik, ki nas od daleč spominja na Madlloa. Zelo dobri so tudi Putrihovi portreti. Plastična moč oblik je v pravilnem ravnotežju z izrazom obraza in v vsaki glavi čuti življenje. Zelo lepa je »Glava mladega kolporterja«, portret slikarja O. N. in drugi portret slikarja E. S. »menitna glavica« »Puncčka« itd. Koliko tenkega čuta za modeliranje in značilnost materiala razodeva n. pr. lepa voščena glava »Deklice« K. Putrih je brez dvoma rojen kipar in med vsemi dvanajstimi razstavljalci najbolj umetnik.

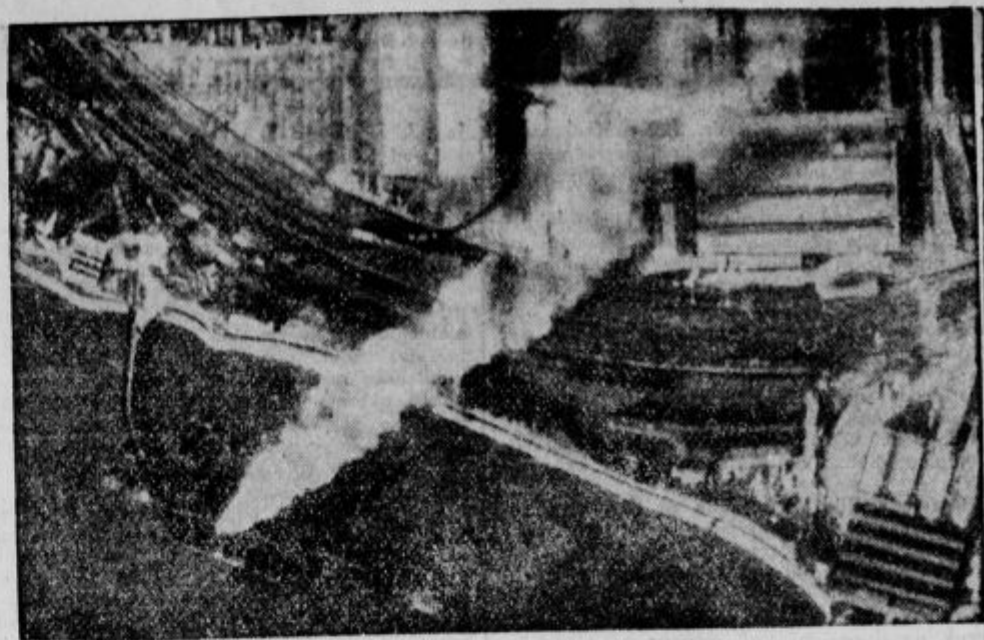
Zdenko Kalin ni še tako izrazita kiparska osebnost kakor Putrih. Kalin še vedno išče in razodeva manj sigurnost v reševanju motivov in v modeliranju. Njegova dela kažejo mnogo iskanja (idealizirana »Specja«, realizem »Moškega torza«). Tudi v portretih išče odgovarjajočo modelacijo. Izvirno delo je »Petelin« (adra), ki je poln življenja in tipičnih značilnosti, zato naj Kalin nadaljuje z modeliranjem živali. — Tretji v krogu kiparjev je Niko Pirnat, ki se je specializiral za portret, in da je v tej disciplini vešč, dokazuje zelo dober portret g. L. K. Zanimive so Pirnatove riebe.

Srečna je bila misel dvanajstih slov. likovnih umetnikov, da so razstavili v Zagrebu, ker so nas seznanili s prizadevanjem tega dela slovenskih umetnikov. Zelo nam pa, da v tej likovni sezoni teh dvanajstero slikarjev in kiparjev ne bi bili edini gostje.

pravne čuta. Knjigo danes samo naznamo in bomo o njej še poročali. Slovenska Akademija znanosti in umetnosti pa je podala zopet dokaz, da živi in se razvija in postavlja svoje delo na trdne narodne temelje, pisatelji sam pa se zaveda važnosti Akademije ter svoje delo posveča »tem, ki so ustanovili Slovincem najvišji znanstveni zavod in s tem omogočili, da je prišlo to delo na svet. Po njihovi zaslugi naj se pokaže, da imamo tudi Slovenci lepo svojo pravno zgodovino.«

Glasbena prireditev v Delavski zbornici. V ponedeljek, 7. t. m. je bil v dvorani Delavske zbornice prosvetni večer, ki sta ga priredili delavski društvi »Zarja« in »Vzajemnost«. Program so izpolnile glasbene točke. Pod vodstvom kapelnika Iv. Grudna je izvedla godba »Zarje« Knochovo korračno »Let orla«, Stolzevo predigro »Empörung«, ter Manilov valček »Na vrhovih Karpotov«. Nato je pod vodstvom pevovodje g. Venturinija zapel pevski zbor »Sava« štiri pesmi: Venturinijevo »Lovska«, »Vsejal sem nageljine in rože«, »Zvezde zarijo pokojno« ter Zegovo »Vinsko«. Pri izvedbi se je odlikoval solist z lepim tenor-baritonskim glasom. Nekoliko pretežki Cavaliniev »Adagio in Tarantella« je zaigral na klarinet ob spremljevanju pianista g. J. Kuštrina klarinetist g. Fr. Urbanec, ki je dosegel veliko zadovoljstvo pri poslušalstvu. Lep uspeh pa je dosegla operna pevka gđ. Milica Poljanarjeva s Pavčičev »Pastirico« ter Fleisemannom »Metuljčkom«. G. Rakovec je zapel Hatzejevo »Serenado« in Puccinija »Deklica zlatega zapada«. Oba je spremljal na klavirju g. Kuštrin. Prav zanimiva pa je bila izvedba Kumarjevega »Tria za rogeve« v treh stavkih. Kot sklepni točki je zaigrala godba »Zarje« Jaklove »Odmeve iz naših krajev«, to je venček slovenskih narodnih pesmi ter zaključno korračno. Prireditev je uspešno na splošno zadovoljstvo občinstva, ki je napolnilo dvorano skoro do kraja. Prireditev je prenašala tudi radijska postaja.

Vse, ki se zanimajo za numizmatiko, bo razveselila knjiga, ki jo je sestavil N. Rajič in katere naslov glasi: »Ilustrovani katalog novara srpskih careva, kraljeva, kneževa, despota, velikih župana in ostalih srpskih velikaša, kao i njihove zadužbine, sorodstvo i doba vladavine od 700—1710 godine, sa opširnim dodatkom bosanskih, hrvatskih, slavonskih, dalmatinskih i bugarskih novaca«. V knjigi je naznačena tudi današnja vrednost posameznega denarja. Izšla je samo v 1000 izvodih.

Vsak dan nove količine bomb zmečejo nemška letala na London

ŠPORT

Občni zbori slovenskih športnih organizacij

V zadnjem času sta imeli občne zborove dve naši najmočnejši športni organizaciji in to Slovenska lahkoatletska zveza ter Slovenska plavalna zveza.

Največje zanimanje je bilo za ustanovni občni zbor SAZ, katerega je sklicala opozicija, ki ima za seboj veliko večino atletov in vse delovne klube. Na tem občnem zboru so bili izvoljeni v odbor ljudje, na katere se lahko zanesemo in ki bodo spravili slovensko lahko atletiko zopet v pravi tir. Naš slovenski lahkoatletski šport, ki se je v zadnjem času tako lepo razvil in zavzema vedno večje dimenzije v našem športnem življenju, potrebuje sedaj delovnih mož, športnike, katerim je samo za napredek športa. In take ljudi je dobila sedaj slovenska lahkoatletska zveza s predsednikom dr. Lapajnetom na čelu.

Naši plavalci, ki so pribrorili slovenskemu plavalnemu športu v letošnjem letu naslov državnega prvaka, so imeli tudi svoj redni občni zbor. V plavalnem športu v naši ožji domovini vlada največji red in najlepši mir in v tem znamenju je potekalo tudi celotno zborovanje. Da so ob taki harmoniji neizbežni veliki uspehi, je samo ob sebi razumljivo. Za predsednika je bil izvoljen dr. Skaberne.

Tenis — Italija : Jugoslavija 4 : 2

Čeprav je bilo drugi dan tekmovalja izenačeno stanje 2:2, so Italijani zadnji dan dobili oba singla in si tako izvojevali sigurno zmago 4:2 za svoje barve. Scoti (Italija) : Majer (Jugosl.) 3:6, 6:2, 6:2 in 6:4. Romanoni (It.) : Puncček (Jugosl.) 6:2, 6:2, 4:6, 6:3.

»Atlete-potnike«

Imenuje »Hrvatski dnevnik« one hrvatske lahkoatlete, ki so »ušli« v Carigrad in se zelo pritožuje nad slabimi uspehi, ki so jih dosegli njihovi atleti. Lepše je samo gledati ter uživati v Carigradu. To je bil namen tega potovanja. Ne zastopati barve, temveč potovati in uživati, tako se hudeje omenjeni list dalje.

Tudi mi smo ob odhodu v Carigrad sporočili javnosti, da se bojimo, da gre gotovim hrvatskim atletom samo zato, da potujejo in vidijo Carigrad, tekmovalje pa, da je podrejenega pomena. O stvari se bo gotovo še mnogo debatiralo, pisalo itd. Saj tudi Slovenci ne bomo molčali in bomo hoteli pojasniti, kako je prišel v reprezentanco Gabršek. Namreč niti ne vemo ali je sploh tekmoval, ker ga ni najti med imeni objavljenih tekmovalcev.

Nova norveška smučarska zveza

Sedaj, ko se se vse smučarske organizacije Norveške združile, šteje enotna smučarska zveza »Skiforbundet« 1628 društev s 81.272 člani. To je sedaj najmočnejša športna organizacija v Norveški.

Boks

V Zagrebu je bilo izbirno tekmovalje jugoslovanskih boksarjev za reprezentanco, ki nastopi proti Madžarski. Največje presenečenje je vzbudil zopet Jeseničan Baloh Evtahij, ki je premagal sigurno in to v tretji rundi Zagrebčana, 100 kg težkega Kovača od »Policijskega SK« s knock-outom. Baloh je delil Kovaču tako strašne udarce, da se mu je moral udati. Vidi se, da se Baloh zelo vestno pripravlja na srečanje z madžarskim prvakom Homolyo.

Tenis v Južni Ameriki

V tekmovalju za južnoameriški pokal, za katerega se tekmuje po letih pravilnih faktor za Davison pokal, je postala zopet Argentina zmagovalca, ki je premagala zastopstvo Brazilije z rezultatom 5:0. Od leta 1921 dalje je vedno zmagala Argentina z edino izjemo leta 1923, ko se je postavila reprezentanca Čile na prvo mesto.

Neusel—Lazek 3. novembra

Za naslov prvaka v teški kategoriji med sedanjim prvakom Walterjem Neuslom in njegovim nasprotnikom Heinzom Lazekom se bo vršila odločilna borba v nedeljo 3. novembra t. l. v berlinski športni palači.

Če se športnik upijani...

Nikkanen, finski svetovni rekord v metu kopja, je bil za nedolžen čas diskvalificiran. Tako je namreč sklenila finska atletska zveza, ker je Yrjö Nikkanen nastopil pri nekem mitingu pijan in je vržl kopje samo 49 m daleč.

Najboljši evropski lahkoatletski rezultati v letošnjem letu

Četudi še ni popolnoma pri koncu letošnja lahkoatletska sezona, so bili že sestavljeni najboljši rezultati, ki so bili letošnje leto doseženi od evropskih lahkoatletov. Takole izgledajo:

100 m:	Monti (Italija), Nota (Holandska), Mellerowicz (Nemčija) 10,5 sek.
200 m:	Mellerowicz (Nemčija) 21,5 sek.
400 m:	Lanzi (Italija) 46,7 sek.
800 m:	Harbig (Nemčija) 1:47,8.
1500 m:	Kälärne-Jonsson (Švedska) 3:48,8
5000 m:	Hellström (Švedska) 14:20,6.
10.000 m:	Syring (Nemčija) 30:06,6
110 m zapreke:	Lidman (Švedska) 14,4 sek.
400 m zapreke:	Storskrubb (Finska) 53,2.
3000 m zapreke:	Seidenschneider (Nemčija) 9:13,2.
4x100 m:	Italija 40,6 sek.
4x400 m:	Nemčija 3:12.
Skok v daljavo:	Maffei (Italija) 7,44 m.
Skok v višino:	Stai (Norveška) 2,00 m.
Troskok:	Rajasaari (Finska) 15,22 m.
Skok s palico:	Lähdesmäki (Finska) 4,12 m.
Krogla:	Trippel (Nemčija) 16,60 m.
Disk:	Bergh (Švedska) 50,62 m.
Kopje:	M. Järvinen (Finska) 75,09 m.
Kladivo:	Storch (Nemčija) 57,71 m.
Desetboj:	Glötzner (Nemčija) 6894 točk.

Osem Evropejcev nad 2 m

Norvežan Erik Stai, ki je pred kratkim postavil v Oslu nov rekord svoje države v skoku v višino, je s tem postal osmi Evropejec, ki je preskočil znamko 2 m. Tle evropski mošje so tedaj preskočili 2 m:

2,04 m:	Kotkas (Finska)	1936
2,01 m:	Kalima (Finska)	1936
2,01 m:	Kovtun (Rusija)	1937
2,005 m:	Peräsalo (Finska)	1934
2,00 m:	Bodossy (Madžarska)	1934
2,00 m:	Weinkötzer (Nemčija)	1937
2,00 m:	Nicklén (Finska)	1939
2,00 m:	Stai (Norveška)	1940

Vesti športnih zvez, klubov in društev

SK Slavija. Drevi ob 20 v klubski sobi širši članski sestanek vseh aktivnih in podpornih članov. Važno zaradi nedeljskega tekem, posebnost pa še zaradi plesnih vaj, ki se bodo vršile v četrtek ob 20. Kdor se nima članske legitimacije, naj jo danes dvigne, ker brez legitimacije nima dostopa do plesnih vaj. Legitimacije se dobe proti odškodnini 2 din v tajništvo.

STIZ sporoča, da bo seja upravnega odbora v sredo, 9. t. m. ob 8 v Sal mlad. domu v klubskih prostorih. Zaradi važnosti seje se prosi sigurne udeležbe. Tajnik.

ZFO

Lahkoatletske tekme

FO Št. Vid-zavod

Fantovski odsek Št. Vid-zavod je priredil lahkoatletski miting. Iz rezultatov se vidi, da je zlasti pri mladih zanimanje za lahko atletiko zelo veliko; treba jim je še pravičnega in sistematičnega treninga. Tudi rezultati članov so na splošno zadovoljivi, a bi bili lahko boljši, saj je že večina članov z uspehom nastopala na zveznih mitingih.

Tehnični rezultati so naslednji:

Člani:

100 m: 1. Burja 12,1; 2. Vidic 12,5; 3. Kopčavar 12,7.

Skok v daljavo: 1. Burja 5,77 m; 2. Vidic 5,45 m; 3. Resman 5,36 m.

Skok v višino: 1. Vidic 149 cm; 2. Majzelj 149 cm; 3. Burja 144 cm.

Troskok: 1. Burja 11,70 m; 2. Resman 10,69 m; 3. Zupančič 10,39 m.

Krogla (5 kg): 1. Potočnik 11,17 m; 2. Burja 10,95 m; 3. Vidic 10,83 m.

Skok s palico: 1. Burja 256 cm; 2. Makarovič 246 cm.

Met kopja (600 gr): 1. Makarovič 41,24 m; 2. Deršek 37,95 m; 3. Burja 37,78 m.

Disk (1,5 kg): 1. Vidic 32,28 m; 2. Burja 30,90 m; 3. Vršaj 27,78 m.

Mladci:

60 m: 1. Brezovar 8,1; 2. Lovše 8,2; 3. Rigler 8,6.

Skok v daljavo: 1. Lovše 5,42 m; 2. Grahek 4,47 m; 3. Rigler 4,35 m.

Skok v višino: 1. Lovše 142 cm; 2. Gašperšič 132 cm; 3. Rigler 132 cm.

Troskok: 1. Lovše 11,28 m; 2. Vidic M. 10,37 m; 3. Potočnik 9,39 m.

Krogla (5 kg): 1. Lovše 11,81 m; 2. Rigler 8,72 m; 3. Hribar 8,40 m.

Kopje (600 gr): 1. Hribar 31,10 m; 2. Cerovšek 29,60 m; 3. Vidic M. 29,10 m.

F. O. Ljubljana Sv. Jakob začne s svojo redno telovadbo in sicer vsako sredo od 8 do 10, v telovadnici I. realne gimnazije, Vegova ulica. — Naraščaj ima telovadbo vsako soboto od 6.15 do 7.30. Mladci od 7.30 do 8.45. Prosimo starše, da pustijo svoje otroke k telovadbi. Vabljeni vsi stari člani, sprejemajo se tudi novi člani. — Bog živi! — Odbor.

ZDK

Telovadnim načelnicam! Drevi od pol 7 do pol 8 je na Učiteljsko vadiateljsko telovadbo za vse vaditeljske članice mladen in gojenk ljubljanskih in bližnjih dekliških krožkov. Udeležba je za vaditeljice in njih namestnice obvezna.

MARIBOR

Socijalna akcija mariborske industrije

Maribor, 8. oktobra.

V časih, kakor jih doživljamo sedaj, je gotovo napačno, če se v naši javnosti opisujejo samo temne strani našega življenja. Ni čuda, da narašča med ljudmi nezadovoljnost, če boro dan za dnem o sami draginji, o samih stvarkah in mezdah borbah. Ne hote postajamo črnogledi, da potem nitne opazimo na drugi strani prizadevanj, da bi se sedanja kriza zaježila, da bi se vsi ti neizbežni pojavi draginje, brezposelnosti in drugih gospodarskih tegob omejili na najmanjši obseg. Sprico kritike, ki pada na račun državnih oblasti in na račun zasebnega kapitala, ne vidimo, kako si ta oba činitelja prizadevata, da bi se vzroki zla odstranili ter bi se njegove posledice čim bolj omilile. Zaradi tega mislimo, da je vprava v današnjih časih potrebno, da pokažemo na nekaj svetlih primerih iz mariborskega življenja, kako si zasebni podjetniki prizadevajo, da bi olajšali položaj svojega delavstva in nameščencev.

Mariborska industrija danes gotovo ni v rožnatem položaju. Pretežno je to tekstilna industrija, ki se bori že več kot leto dni s pomanjkanjem surovin. Dela bi bilo dovolj, toda blaga za predelavo primanjkuje in tako morajo podjetja omejevati delovni čas, krčiti število zaposlenega delavstva ter se boriti z vsemi mogočimi zvijačami, da si zagotovijo vsaj majhen delež surovin, s katerimi potem lahko spet za nekaj časa vzdržujejo obrat. Pri vseh težkotah, s katerimi se morajo podjetja boriti, pa je na drugi strani razveseljiv pojav — da je mezdni sporov in stavkovnih gibanj v mariborski industriji (če izvajamo sezonsko gradbeno industrijo) za sedanje čase začuda malo, četudi bi bili baš ti časi zaradi občutljivosti ljudi za takšna gibanja kakor nalašč. Da je v tem pogledu ostalo doslej Mariboru in celomu njegovemu zaledju marsikaj prihranjenega, gre v prvi vrsti zasluga uvidenosti podjetnikov. Dobili smo nekaj tozadevnih podatkov, ki bodo zanimali gotovo tudi širšo javnost.

Vse mariborske tekstilne tovarne in tudi druga industrijska podjetja so nekajkrat od nastopa gospodarske krize znižala mezdo. To zvišanje se je vedno izvršilo v notranjem okviru podjetja, v sporazumu med delavskimi zaupniki in lastniki. Poleg zvišanja mezd pa so posamezna podjetja iz lastnega nagiba priznala svojim uslužbencem tudi druge ugodnosti. Predvsem so jim sedaj, ko je tako težko nabaviti potrebne zaloge živeža, priskočila na pomoč ter so preskrbela vagonke pošiljke najvažnejših življenjskih potrebščin, ki jih razdeljujejo med delavstvo sedaj deloma popolnoma brezplačno, deloma pa proti povrnitvi dejanskih stroškov. »Prednica in kraljica d. d.« (prej Doctor in drug) dela v svoji predelnici že od meseca maja naprej s sklenjenim obratom ter izrablja samo 10–15% kapacitete tega oddelka. Kljub temu pa delavstvo tega ne čuti, ker dobiva mezdo še vedno za pet delovnih dni na teden — kar stane tovarno na mesec približno četrtilijonov dinarjev. Poleg tega pa je tovarna sedaj nabavila 30.000 kg enotne moke, katero razdeljuje sporazumno z delavskimi zaupniki zastoj med svoje delavstvo. Ta količina moke se bo razdelila med 800 ljudi po posebnem ključu, po katerem raste količina po številu družinskih članov, za katere mora zaposleni delavec skrbeti. Tako dobi samec, ki skrbi samo za sebe, gotovo enoto,

ki se zaračuna za deset točk. Tisti, ki skrbi za zaposleno ženo ali moža, dobi povrh še osem točk, za vsakega otroka spet še po pet točk, če pa podpira starše, pa za vsakega spet po pet točk. Po istem ključu bo tovarna delila med delavce tudi še mast in olje, katero je že naročila.

Tovarna J. Hutter in drug je s pričetkom krize povišala vsem svojim nameščencem in delavcem prejemke za 20%, meseca septembra pa je zvišala delavcem mezdo na 25%. Istočasno pa je vpeljala posebne draginjske doklade delavcem, ki imajo otroke. Ako dela tri dni tedensko, dobi za vsakega otroka 10% doklade, če dela štiri dni, 5%. Tovarna je bila prisiljena, da je odpustila zaradi skrčenja obrata 140 delavk in delavcev. Poleg podpore, ki jo dobivajo ti od borze dela in ki je svedea neznatna, jim daje tovarna še posebno podporo — po 50 din na teden, za vsakega otroka pa tedensko še 25 din. Odpušeni so dobili tudi enotensko polno mezdo, delavke, ki so poročene, pa dvotensko mezdo. Tovarna je doslej razdelila med delavstvo že en vagon moke, drugi vagon pa je naročila ter je moka že na poti. Tisti, ki delajo tri do štiri dni na teden, so dobili 15 kg moke zastoj, ostali, ki delajo po šest dni, pa si lahko to količino nabavijo po režijski ceni 4 din za kg. Dalje je dala vsem delavcem dolgoročne kredite za nabavo zimске kurjave, tako da je dobil vsak samec 500 kg, poročeni pa 1000 kg premoga. Kredit se bo obračunal, ko bo podjetje poslovalo spet normalno.

Tovarna Marko Rosner je med 600 svojih delavcev razdelila zastoj blago v vrednosti 100.000 dinarjev ter je naročila zanje še dva vagona moke in 2000 kg masti. To se bo razdelilo med delavstvo zastoj. Nameščencem pa je podjetje že sedaj izplačalo 13. plačo, da si lahko nabavijo primerne zaloge, dokler je še blago na tržišču na razpolago. Tovarna je tudi zvišala mezdo doslej približno za 35 odstotkov.

Enako je pomagala svojemu delavstvu tudi tovarna Jugosvila. Nadalje je Mariborska tekstilna d. d. razdelila med svoje delavce en vagon bele moke, podjetje pa je kupilo še dva vagona rži, katero je dalo sedaj v mlin ter bo delilo tudi rženo moko. Vsak delavec dobi 30 kg moke zastoj, če je poročen, pa 60 kg in za vsakega otroka še posebej 10 kg. Obenem je podjetje nabavilo en vagon masti, katero bo postopoma razdelilo med delavce. Podobne socialne akcije izvajajo tudi druga tekstilna podjetja, tako Thoma, Ehrlich, Jugotextil in ostale tovarne. Pa tudi druga industrija si prizadeva, da bi ublažila položaj delavstva. Navajamo za primer samo tovarno Zlatorog, ki je razdelila med delavce, ki so poročeni ter imajo otroke, 15 kg moke in 3 kg masti, med oženjene brez otrok 10 kg moke in 2 kg masti ter med samec 5 kg moke in 1 kg masti.

Nikar nimamo namena, da bi s tem, kar smo zapisali, skušali peti hvalo mariborskim podjetnikom, zdi se nam pa potrebno, da to v javnosti poudarimo prvič zaradi tega, da bi odpadla neupravičena kritika, da zasebni podjetniki v današnjih časih popolnoma brezbrizno gledajo na težak položaj svojih nameščencev in delavcev in pa da bi opozorili tudi druga podjetja, ki se doslej še niso zganila, naj se zavedajo socialnih nalog, ki jih imajo nasproti skupnosti.

m Dekliški krožek Maribor I. ima danes zvečer ob 7 v dvorani Zadrzne gospodarske banke sestanek. Pridite polnoštevilno, nove članice iskreno vabljene.

m Ker so napeljali žico čez cesto so se zagovarjali večer pred okroglim sodiščem trije 17-letni fantje iz Podlehnik v Halozah. Ko je bila dne 26. marca pri Sv. Trojici v Halozah veselica, so jih odrasli fantje poglali iz gostilne, pa so se hoteli maščevati ter so napeli na strmi cesti čez cestišče bodečo žico v višini 30 cm od tal. Na žico so naleteli ponoči štirje kolešarji ter so se pone srečali. Dva krivca sta dobila vsak po tri mesece zapora, pogojno na dve leti, tretji pa je bil odpuščen na preizkušnjo.

m Ker je povišal najemnino. Orožniki na Pragerskem so ovadili oblastem posestnika Valentina Hergana, ker je povišal najemnino svojim najemnikom za 20 din mesečno. Hergan je to priznal, dodal pa je, da je moral najemnino zvišati, ker so tudi njemu zvišali davke. Njegovi najemniki so sami železničarji in železniški delavci.

m Skupščina okrajnega cestnega odbora v Mariboru bo dne 15. oktobra ob 10 v uradnih prostorih na Koroški cesti. Obravnaval se bo proračun.

m 18 šiber je dobil pod kožo. Dne 5. oktobra se je odigrala v gozdu na Vrholah razburljiva žaloigra med nepoznamim divjim lovcom in lovskim čuvajem Alojzom Matušem. Lovski paznik je bil na službenem obhodu ter se je v gozdu naenkrat srečal z moškim, ki je nosil pod suknjo skrito dvocevko, katere cev mu je gleda izpod oblata. Komaj je neznanec zagledal paznika, je skočil za grm ter dvignil puško. Paznik pa je bil hitrejši ter je sprožil orožje. Zadel je nasprotnika, ta pa je vendar zbežal, samo klobuk je pustil na licu mesta. Na podlagi te najdbe so potem orožniki dognali, da je bil v gozdu ranjen 19-letni Peter Tkavc z Vrhol, ki je dobil iz lovčeve puške 18 šiber ter so ga našli doma v postelji ležečega. Ni si upal poslati po zdravnika, da se ne bi izdal ter bi bilo to skoraj postalo zanj usodno.

m Konkurenco je dobila cesta Maribor - Slov. Bistrica sedaj v cesti, ki pelje iz Maribora skozi Slovenske gorice. Ta cesta je od odcepa v Košakih pa do Sv. Trojice sedaj v takim stanju, da se ne da opisati. Kotanja pri kotanji, vse je razrito, kakor kmečki kolovoz, motorna vozila so v neprestani nevarnosti, da si polomijo oši in kolesa. Vzdrževanje te ceste ko je že tako uničena, je sploh dvomljivo, posebno še zaradi tega, ker nima nobene kamenite podlage, temveč je gramoz kar nasipnan na zemljo.

m Pri našem poslanstvu v Rimu je dodeljen k vojaškemu atašeju Mariborčan g. major Josip Rijavec.

m Vlomske tatvine so v zadnjem času vedno bolj pogoste. Zato je poziv k zavarovanju zoper vlame upravičen. V zvezi s tem opozarjamo na današnji oglas Glavnega zastopa Vzajemne zavarovalnice v Mariboru.

m Naše naročnike vabimo, da si za ceno 10 dinarjev pri naši podružnici ali pa pri raznašalcih, ki jim dostavljajo naše liste, naročijo »Slovenčev koledar«.

m Nenavadna nesreča. V Mariborski tekstilni d. d. se je ponesrečila delavka Kristina Plečko. Na tkalnem stroju se je zlomila os pri čolniku, pa ji je zagnal stroj čolnike z vso silo v glavo. Prebilo ji je čelo ter povzročilo veliko rano. Reševalci so jo odpeljali v bolnišnico.

m Umrla je v bolnišnici 53-letna soproga železničarja gospa Ana Toplak. Naj počiva v miru.

Celje

c Tečaj za duhovnike celjske podzveze bo jutri, v četrtek, 10. oktobra od 10 do 13 v mali dvorani Ljudske posojilnice. Vse dušne pastirje v celjski podzvezi vlijudno vabimo na razgovor o delu med našimi fanti. Poročali bodo o delu in o načrtih člani predsedstva ZFO. — Vljudno vabljani!

c DK ima drevi ob pol 8 v Domu svoj redni sestanek. Vabimo dekleta k polnoštevilni udeležbi!

c FO Celje I ima drevi ob 8 v Domu svoj redni sestanek. Govori g. prof. Jože Mavčec.

c Zopet dva prijatelja tujih koles — v rokah policije. Neka učiteljica iz Savinjske doline je že lansko leto posodila nekemu moškemu svoje žensko kolo. Moški pa se z izposojenim kolesom ni več vrnil. Ko je dotična učiteljica te dni šla po Dr. Gregorja Zerjavu ulici v Celju, je srečala moškega, v katerem je takoj spoznala dotičnega, kateremu je pred letom zaupala svoje kolo. Prijavila ga je policiji, ki je moškega aretirala. Je to 38-letni brezposelni delavec Ivan P. iz Slovenskih Konjic. Policija storila zaslišuje in ga bo morda spomnila še kakih drugih grehov. — V ponedeljek zvečer je neki narednik opazil v veži hotela »Pošta« mladega fanta, ki je skušal izmakniti iz veže moško kolo, last domačega sina. Narednik je fanta prijel in poklical policijskega agenta, da je fanta prijel in zaslišal. Je to 16-letni brezposelni delavec Franc iz okolice Šoštanja.

Vojni poročevalci 1940

Konec avgusta je postal žrtev poklica poročevalca londonskega lista »Daily Express«, angleški časnikar Sefton Delmer. Med neko zračno bitko nad Londonom je opazoval na strehi večje hiše v bližini londonski okolici boje v zraku. Pri tej priliki ga je zadel in ranil košček granate. Nekaj ur za tem je bil že mrtev. Pravijo, da je to od začetka nemško angleške zračne vojne prvi primer žrtve med vojnimi poročevalci na fronti.

Veliko laborišče severno in južnoameriških časnikarjev, ki so bili prej več mesecev v Franciji, je sedaj Shakespeare-Cliff, angleška vasica v bližini Dobra. Iz tega »Cliffa« na viedki, strmo v morje padajoči kredni skali opazujejo časnikarji zračne boje nad Rokavom in nad angleško obalo, bombardirajoče Dobra, Calais in Boulogne (Rokav je na tem mestu najozki, nekaj nad 30 kilometrov) in »hojestranski topoveki dvojni obalah Rokava. Tovariš Gammel od Paramountovega zvočnega tednika je imel veliko srečo. Stiri metre od njega je udarila granata, pa ga ni raztrgala. Dopsnik nekoga ameriškega poročevalskega urada tovariš Buler je ostal zdrav in cel, so se je znašel naenkrat eredi med razvalinami sestreljenega letala...

Če pustimo vojne nevarnosti ob strani, je življenje teh gospodov kaj prijetno. Naselili so se v »Grand Hotelu« v Dobra. Zgodaj jutraj jih je prijetno gledati, kako ob alarmu v spalnih orajah in kopalnih plaščih beže v zaklonišče z namljenim obrazom — alarm jih je zalotil med bratjem — s fotoaparatimi aparati in beležkami v rokah. Ker ženskega sveta ni več tam, prebijajo večere med igranjem ping ponga, drugi zopet igrajo bridge. Podnevi imajo mnogo časa. Edina trgovina, ki je še ostala, dobro služi. Vojna me je rešila pred holomom, razlaga starček za mizo, ko daje poročevalcem svetovnega tiska cigarete ali cigare.

Martinique, biser na Antilih

Na francoskem otoku Martinique je 100 ameriških letal, ki so jih naročili Francozi še pred sklenjenjem premirjem z Nemčijo. Sedaj jih zahtevajo Američani nazaj, Francozi pa jih nočejo izročiti.

Najstarejša in najzvestejša hčerka Francije

Francoski parnik »Columbia« je 10. decembra 1935 zapustil pristanišče Le Havre. Ladja je bila slavnostno okrašena, velika trikolora se je vila na njej v družbi z grbi in zastavami francoskih provinc in kolonij. Na krovu je bila godba in je igrala marseljezo, ko je odhajala ladja iz pristanišča proti Antilom. Med potniki so bili člani francoske vlade, zastopniki parlamenta, francoske Akademije, gospodarstveniki, člani bojevnih organizacij, oficirji in visoki uradniki kolonialne uprave. Ko je vozila »Columbia« po srednjeameriških vodah in je obiskala po vrsti otoke Martinique, Guadelupe in Guayano, so jo povsod slavnostno pričakali in pozdravili, otroci vseh barv so prepevali in plesali, po pristaniščih so doneli slavnostni govori, tekli je šampanjec, lepe gospe na Antilih so prepevale in metale cvetlice na ulice. Tako so praznovali tristoletnico, odkar so Antili francoski.

To se lahko tudi Vam pripeti.

če se držite legale presenetljivega novega recepta za lepoto

Vasko dekle je od nekdanj hrepnelo, da slisi opojno glasbo šepetanih besed: »Obožujem Te!« tudi Vi jih lahko slisite — in sicer kmalu. Naglo lahko dosežete, da pride do izraza Vaša dražest, podvojena privlačnost — da bo Vaša »manjost« v resnici očarljiva, ker so znali presenetljiv nov recept za lepoto. Ta recept bo tudi najtemnejšo, najbolj raskavo kožo napravil gladko in zametasto mehko — ustvaril Vam bo kožo, ki se je bo en zmerom z užiteknot dotaknil. Bleda, vela polt, polna zafedalec in peg, postane sveža, jasna in posebno dražestna že v nekaj dneh. Poslušajte ta nasvet dermatologa: »Predgerirana smetana in oljčno olje imata izredno ugoden učinek na lepaše kože. Te sestavine so, pomešane z drugimi, ki krepijo, natezajo in hranijo kožo, vsebovati zdaj v dnevnih hrani za kožo Tokalon (v bel, ne mastni). V 3 dneh bo ta dnevna hrana za kožo Tokalon polepšala Vašo kožo v tolikšni meri, da kaj takega niti sanjali niste. Z dnevnno hrano za kožo Tokalon so uspešni rezultati v vsakem primeru zjamčeni, sicer se Vam vrne denar.«

Nova politika Kremlja

V Sovjetiji so zopet uvedli učenje tujih jezikov

Ko se je veliki francoski pisatelj André Gide pred tremi leti vrnil s potovanja po Sovjetski Rusiji, je objavil knjigo Povratek iz Rusije, ki je zbudila pozornost po vsem svetu. Do takrat je bil v duši komunist, pa se je razočaral nad tem, kar je videl v Sovjetiji. Temu je dal duška v svoji knjigi. Zelo je bil hud na majhen, toda značilen dogodek, ki ga v knjigi takole opisuje:

Pri obisku na neki univerzi je prišel v razgovor z mladim nadarjenim študentom. Sporazumevala sta se v angleščini, katero je študent za silo lomil. Na začudenje Gideove vprašanje, zakaj ne posveti tako važnemu tujemu jeziku več skrbi, je študent skomignil z rameni in mu odvrnil: »Zakaj? Tuje jezike smo se morali učiti pred nekaj leti, ko smo se še imeli kaj učiti od zahodno evropskih narodov in Amerikancev. Toda danes? Mi smo vendar v vseh stvareh daleč pred vami, oziroma vsaj enaki z vami, potem pač nikamor ne vodi, če se še naprej ukvarjamo z vašimi jeziki.« Ko ga je Gide po tem nekaj časa brez besed gledal, mu je vendar padlo na um, da je šel predač, zato je malo pomislil in dostavil: »Noja, sedaj bi pač lahko še uporabljali druge jezike, ker lahko mi vam kaj nudimo.«

Na ta dogodek se spominimo, če beremo, da je Sovjetska Rusija zopet vpeljala učenje tujih jezikov po šolah. V bodoče ne bi mogel noben študent dobiti diplome, če ne bi položil izpita iz angleščine, francoščine in nemščine. Ali hoče

sovjetska vlada s tem odpraviti med mladino vladajočega duha ruske superiornosti in samozadovoljstva, kakor jo je doslej učila, da je vse največje, najboljšo in najlepše v Sovjetiji? Zelo verjetno je, da tega ne misli. Ta določba mora imeti nek drugi pomen.

Ne bomo se motili, če gledamo v tem znak vodila Sovjetija politiko samevanja, obrnila se je od Evrope in se je zanimala le še za Azijo. Če sedaj Kremlj zapoveduje mladini učenje evropskih jezikov, potem je to znak, da hoče zopet navezati kulturne, gospodarske in zlasti politične stike s svetom okrog sebe, z drugimi besedami, Sovjetija hoče postati evropska država. Evropska država lahko postane Sovjetija na več načinov. Lahko bi se zopet uprla na stari Litvinov sistem sklepanja kulturnih in gospodarskih pogodb ter prijateljskih zvez z evropskimi državami, ali pa na Molotov sistem, »sistem mečca, torej poseganj rdeče armade v zahodno in srednjo Evropo. Kateri od obeh sistemov bo prevladal, ne vemo, iz raznih dosedanjih izkušenj pa lahko rečemo, da se oblastniki v Kremlju nagibljejo k Molotovemu načinu prodiranja v Evropo. Mogoče si bomo lahko o tem kmalu bolj na jasnem. Če se bodo dosedanjim sovjetskimi pridobitvam na Poljskem, na Baltiku in v Rumuniji pridružile še druge, bodo novi sovjetski tlačani lahko rekli: »Naši novi gospodari so omikani ljudje, vsi govorijo angleški, nemški in francoski...«

Port-de-France, mali Pariz Srednje Amerike

Majhen otok Martinique ima le četrtilijon prebivalcev. Po večini se pečajo s poljedelstvom. Izvažajo sladkorni trst, banane, kakao in rum. Prebivalstvo, ki ne more najti zaposlitve doma, se seli v druge kraje razen na Kubo, ki ima mnogo nižjo kulturo. Najpogostejše se izseljujejo v Porto Rico, San Domingo, Haiti, Trinidad ali pa v Francijo. Glavno mesto in najpomembnejše pristanišče je Port-de-France. Port-de-France je krasno mesto z zelo milim podnebjem, leže ob morju, polno belih enonadstropnih hišic v širokih, s palmami zasajenih ulicah, z živahnimi, marljivimi, pisano oblečenimi ljudmi. Vse to je nekaj romantično lepega; kot da bi gledal le v sanjah in ne v resnici, se ti včasih zdi v tej krasoti. Mestee so že za Ludovika XVI. imenovali »mali Pariz«. To je v dvajsetem stoletju po vsej pravici še bolj. Ima gledališče na zavidljivo visoki umetniški stopnji, knjižnice, žole, umetniške razstave, elegantne restavracije in velike trgovine. Največje zadovoljstvo domačega prebivalstva so narodni plesi. »Rumba« in »Beguine«, priljubljena plesa med evropsko mladino, prihajata od tam.

Mali oglasi

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ščitovanjki oglasi 1 din. Debele tiskane naslovne besede se računajo dvojnó. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje tako pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enokolonjska, 3 mm visoka črtna vrstica po 1 din. - Za pisemna odgovora glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Pridna in poštena
ter zelo potrebna gospodinja z meščansko solo in trgovskim tečajem, s primerno prakso — isče službe. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Vestna in poštena«.

15 letna deklica
brez staršev, isče službo kot pomoč gospodinj. - Naslov v podruž. »Slov.« v Trbovljah. (a)

Pletilja
z mojstrskim izpitom isče službo. Naslov v upravi pod št. 15.059. (a)

Šivilja
za boljša dela gre šivat na dom po nizki ceni. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zanesljiva« 15.098.

Šiviljska pomočnica
isče primerno zaposlitev, tudi za sobarico ali pomoč pri gospodinjstvu. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.914. (a)

Službo oskrbnika
ali vinčarja iščem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vinčar« 15.026. (a)

Službo dobe

Krojaškega pomočnika
mlajšega, sprejemem takoj. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15402.

Krojaškega pomočnika
in vajenca sprejemem takoj. Franc Gračner, Malgajeva 2, Ljubljana. (b)

Zidarje
sprejemem. Emil Tomazič, pri gradnji vojašnice na Vrhniki. (b)

Starejšo, pametno žensko
vajeno samostojnega gospodinjstva, sprejemem. - Lampetova ulica št. 13, Trnovo. (b)

Kuharico
ki zna samostojno kuhati in opravljati vsa ostala gospodinjstva dela, v starosti od 25 do 35 let, z večletnimi spricavali — isčem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Poštena in pridna« 15376.

Mojstra za email
ki je zmožen v emailiranju pločevine in litega železa, sprejemem. Pisemne ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Tovarna emailja 1360« št. 15365.

Kot zajutrk naši deci se priporoča hranljivi in vitamine vsebujoči

„EMONA“ cvetlični čaj,

ki nudi tudi z dodatkom mleka zdravo in krepično pijačo.

Zahtevajte samo originalne pakete v vseh trgovinah

Proizvajala:
Lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

Vajenci

Krojaškega vajenca
in dobro izvežbanega pomočnika za male kose — sprejemem takoj. Tomšič, Slomškova 6, Ljubljana.

Pouk

Pouk nemščine
francoščine, matematike. Komenskega 16-I. desno.

Kupimo

Železje
kovine, gume, nikelj — plača najboljšo »Metalia« na Gosposvetski cesti 16. Telefon 32-88.

Stare moške obleke

čevlje, perilo itd. kupujem. Pridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana - Gallusovo nabr. 29. (k)

Prodamo

Čevljarji!
Vse vrste usnja dobite še vedno najceneje pri Fr. Jenko, trgovina usnja — Medvođe. (l)

Ljubitelji vrta!

3000 visokih in nizkih imenskih vrtnic ima na prodaj Franc Jenko — Medvođe. (l)

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obrokel

Ivan Legat

Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Krompir vagenske pošiljke dobavlja Kmetijska zadruga v Ptuiu.

Sadike
jagod, rabarbare in kizantem, naprodaj. Linhartova 35, - Lusčilnica.

Otroški vozček
globok, prodam. Cena 350 din. Cesta 29. oktobra 13. pri hišniku. (l)

Razno

Gumbice, gume, piše, monogrami, entel, azur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš

Ljubljana, Franciškanska ulica nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna predtiskana žen. roč. dela

Brezplačno zavojček

Dostalovega toaletnega bisera na poskušajo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogrel, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalija, Novi Sad 144. V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Vlomi in tatvine

se množijo vsak dan po stanovanjih, trgovinah in kmetijah. — Najboljše sredstvo proti roparjem in vlomilcem je zavarovanje.

Kako se to najbolje uredi izveste pri glavnem zastopniku Vzemne Maribor, Loška 10 — FRANJO ZEBOT — Sporočite po dopisnici ali na telefon 23-40

Dijaki

Reven dijak
instruira nižješolca za stanovanje z zajtrkom. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15257.

Posestva

»REALITETA«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadst. Telefon 44-20.

Parcele naprodaj

v St. Vidu in v Vižmarjih. Polzevdbe: Vižmarje 78 (nasproti Mizarske zadruge). (p)

Stanovanjsko hišo

v Mariboru ali Ljubljani, kupim. - Cena 6—800.000 din. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 15101.

Lepo posestvo z gostilno

v Selah-Kotljah in s pritliklami, bo na dražbi dne 15. okt. 1940 ob 10 pri sodišču v Slovenjem Gradcu, najnižji ponudek znaša 167.900 din. Hiša, gospodarsko poslopje, šupa, vrt, njive, travnik, pašniki, gozd. Rentabilna naložba denarja. (o)

Vnajem

Veliko skladišče
vzajem v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15380. (m)

Stanovanja

Enosobno stanovanje
ali mesto hišnika, iščem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15401. (c)

Palača - priložnostni nakup

Reprezentativna, večnadstropna, v strogem centru prestolnice, s stanovanji po 2, 3 in 4 sobe, opremljene nima napravami najmodernejšega udobja, je na prodaj pod zelo ugodnimi pogoji, tako da nudi kupcu sijajno priliko za odlično obrestovanje denarja. - Resnim interesentom daje informacije:

CENTRALNI ZAVOD

Obilicev venac 38, nasproti »Ruskega carja«
Beograd, telefon 25-766.

Gospodarji!

Za izolacijo zidov in tal zahtevajte oblastveno preizkušeni nepremočljivi

N - CEMENT

Zastopstvo in zaloga:

M. Gregovič & Co.

Ljubljana — Celovška cesta št. 37
Telefon 39-48

OBVESTILO!

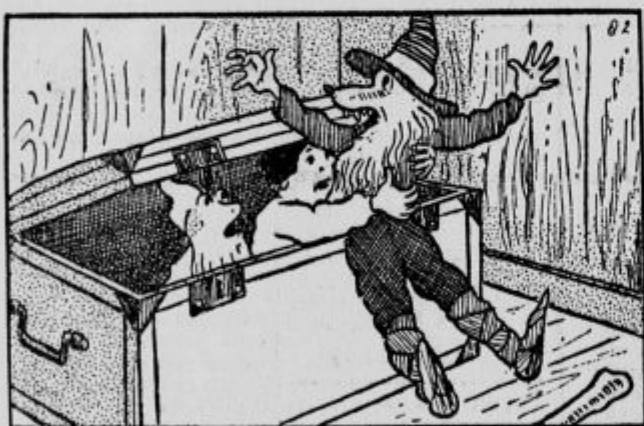
Naročnike malih oglasov opozarjamo, naj naroče male oglase najkasneje do 6. ure popoldne v glavni upravi Kopitarjeva 6 ali pa v podružnici na Miklošičevi cesti

Uprava „Slovenca“

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(81) Bil je nočni čuvaj. Zdelo se mu je, da je slišal nekaj sumljivega in je prišel pogledat. Ogledal se je po praznem prostoru in zamomljal: »No, k sreči ni nič! Pa sem le mislil, da sem nekaj slišal! Tisti rogovilež, ki smo ga že dvakrat ujeli, nas je naredil presneto previdne! No, pa upam, da lahko brez skrbi in v miru naredim nekaj dimov iz svoje pipice!«

(82) Pripravil se je, da bi sedel na kovčeg, toda preden je mogel sestti, je začutil, kako ga je nekaj trdo prijel čez pas in za roke. Mihček in Zelenček sta skočila iz kovčga, v hipu zvezala roparja in ga posadila v kovčeg. Takega počivanja se pač ni nadejal!

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Prinesla mu je čepico, ki jo je pobrala. Že drugič je Jakec, odkar je prišel v Indret, srečal ta dobrohotni nasmeh, to znano obličje. Kje ga je že videl? Oh! Seveda! Presneto! — Na cesti v Corbeil! Krošnjar je bil, ki je bežal pred nevihto s svojim tovorom klobukov na ramenih... Toda zdaj ni imel več časa, da bi se spet z njim spoznal. Vratar je med spuščanjem zastave kričal:

»Halo, Crka!... Podvizaj se!«

Samo čepico je vzel in se zahvalil Belizarju, ki se je nato šepaje vračal po ulici.

Jakec se je tega dne pri primežu počutil manj žalostnega in manj osamljenega. Zdelo se mu je, da se lepa corbeilska cesta vije sredi kovačnice, da gleda drevored, travnike in doktorjev voz, ki se vrača zvečer ob gozdu. V tem peklu se mu je zdelo, da čuti svežost sanjavih trat in privid reke. Kot bi ga mrzlica tresla: hladen drget se je menjaval z vročino nemirnosti. Ko je prišel iz tovarne, je po vsem Indretju iskal Belizarja. Toda krošnjarja ni bilo več. Tudi naslednja dva dni ga ni našel. Njegova žalostna pojava počasnega, težkega in šepavega koraka, ki ga je spominjala toliko lepih reči, se je počasi umaknila iz Jakečevega spomina. Spet se je čutil popolnoma zapuščenega.

V delavnici ga niso marali. Povsod, kjer je zbranih več ljudi, mora biti med njimi nekdo trpin, bitje, ki naj prenaša njihovo nerazpoloženje in živčne izbruhe. V kovaški delavnici je Jakec igral to vlogo. Ostali vajenci so bili skoraj vsi doma iz Indretja, sinovi ali bratje delavcev, imeli so zato več zaslonbe in so jim

prizanašali, kajti zapostavljajo in preganjajo se samo slabotni, nedolžni in krotki. Nikdo ga ni branil. »Pritiskate« je nedvomno misli, da je preveliko »revšč« in se zanj ni maral več brigati. Prepustil ga je zlovilnim muham vse delavnice. Po kaj je ta nežni Parizan sploh prišel v Indret? Saj niti ne govori tako, kot drugi ljudje. Svojim tovarišem pravi: »Da, gospod... hvala lepa, gospodi!«

Toliko so hvalili njegovo nadarjenost za mehanika. Toda »Crka« ni zmožen prav ničesar. Niti zakovice (sneti) ne zna postaviti. Kmalu se je prezir teh ljudi sprevrgel v neko hladno, kruto sovraštvo. Moč se je masčevala nad omikano slabotnostjo. Ni minil dan, da mu ne bi kaj žaloga stori. Zlasti vajenci so ga imeli v želodu. Nekega dne mu je eden od njih ponudil kos železa, ki je bil na koncu še temno rdeče razbeljen: »Primi, Crka! Osem dni je bil nato v bolnišnici. In vsi ti ljudje, ki so bili navajeni nositi težke tovore in ki se niso zavedali silovitosti svojih udarcev, so ga pretepali in suvali.

Samo ob nedeljah je imel nekoliko počitka in razvedrila. Potegnil je iz zaboja kakšno Rivalsovo knjigo, šel na Loirin breg in tam čital. Na skrajnem koncu otoka je bil star, napol porušeni stolp, ki se je imenoval Sv. Hermeland in je menda nekoč bil zatočišče normanskih roparjev. Deček se je skril v kakšno skalno duplino ob njegovem vnožju, na kolnih je imel knjigo in pred seboj šumečo, skrivnostno in široko reko. Bila je nedelja in zvonjenje je odmevalo po zraku in naznanjalo odmor in počitek. Ladje so odhajale na odprto morje in v ponekod, daleč od njega, so se otroci »kopali, kričali ter smejali.

Čital je, toda Rivalsove knjige so bile zanižkrat pretežke, prekašale so njegovo razumske zmožnosti: ostalo je od njih prav za prav samo dobro, toda suho seme, ki bo šele čez čas skalilo. Takrat je prenehal, obstal in sa-

njaril ter opazoval in prisluškoval žuborenju vode po kamenju, enakomernim in hitečim valovom. Njegove misli so odšle daleč, daleč proč, stran od tovarne in delavcev, k njegovi mami in mladostni prijateljici. Spominjal se je nedelj, ki so bile dokaj drugačne, kot so zdaj njegove, veliko srečnejše; spominjal se je, kako so hodili od maše in kako se je sprehajal po Etiolles s svojo elegantno oblečeno mamo, kako sta se s Cecilijo igrala v prostorni lekarni in kako otroška in resna obenem je bila videti v svojem belem predpasniku.

Teh nekaj ur je pozabil na vse hudo in bil srečen. Toda jesen je prišla. Dolgo deževje in mrzel veter sta prekinila njegova posedanja pri stolpu Sv. Hermelanda. Nedeljske dneve je prebil potem pri Roudicovih.

Te je dečkova milina zelo ganila. Vsi so bili zelo dobri z njim. Zlasti Zenaida ga je imela strašno rada. Prav materinsko je skrbela za njegovo perilo. Kadar je čez dan šivala na gradu, ni drugega govorila kot o vajencu. Čeprav je oče Roudic kolikor toliko preziral njegovo slabotnost in nenadarnost za delavski poklic, je kljub temu dejal:

»Pa je vendarle priden, ta deček!«

Samo to se mu je zdelo, da preveč čita in večkrat ga je smeje vprašal, če morda ne misli postati učitelj ali duhovnik. Vendar ga je prav zaradi njegove izobrazbe nekoliko spoštoval. Dejstvo je, da se je Roudic spoznal samo na sestavljanje strojev, pisal in čital je pa kot taktat, ko je izstopil iz šole; to mu je bilo nekoliko neprijetno, odkar je napredoval za delovodjo in odkar se je drugič oženil.

Zena je bila hčerka artiljerijskega stražmojstra, malomestna gospodična, dobro vzgojena v številni in siromašni družini, kjer se je moral vsak po svoje truditi in prispevati. Pristala je na poroko z možem, ki ji ni odgovarjal ne po vzgoji, ne po letih in ga je do zdaj tiho in dobrohotno ljubila. On je svojo

ženo kar naprej občudoval in bil zaljubljen, kot bi bil star dvajset let. Prav rad bi se vlegel čez potok, če bi bilo treba, samo da bi si ona ne zmočila nog. Ves zamaknjen jo je ogledoval in zdelo se mu je lepša in očarljivejša od žena drugih delavodij, ki so skoraj vse bile solidne bretonke.

Res je Klarisa imela značaj in obnašanje revne deklice, ki se ume s svojimi rokami kolikor toliko elegantno obleči. S svojimi spretimi prsti, ki so se po poroki sicer malo polenili, se je znala prikupno obleči in počesati, medtem ko so druge domačinke izgledale starinske, lase so imele zvezane pod širokimi svilenimi trakovi in v svojih naškrobanih spodnjih krilih so bile videti zavaljene.

Tudi v stanovanju je bilo čutil poseben okus. Za velikimi zastori iz belega muslina, ki so okras vseh bretonskih domov, se je svetilo skromno, toda snažno pohištvo in na oknu je bil kakšen šopek ali lonec z bosiljkom ali rdečimi nageljmi. Kadar se je Roudic zvečer vrnil domov, je bil vedno znova vesel, ko je našel dom tako čist in ženo tako skrbno oblečeno, kot bi bila nedelja. Prav nič se ni utegnil vprašati, zakaj je Klarisa v resnici tako brez dela, kot bi bila nedelja in zakaj se po pripravljenem obedu sanjavo nasloni, namesto da bi vzela v roke šivanje, kot stori dobra gospodinja, ki ji je dan prekratek, da bi mogla vse izvršiti, kar se ji zdi potrebno.

Dobri Roudic si je enostavno domišljal, da se njegova žena samo za njega tako lepo oblači; in v Indretju so ga preveč radi imeli, da bi ga v tem prevarili, da bi mu povedali, da so vse Klarisine misli, vsa njena ljubezen pri nekom drugem.

In koliko je bilo v tem resničnega? Kadar koli so v tem mestecu ženske pri hišami opravljali (take stvari gredo od ust do ust), se ni nikdar izgovorilo ime gospe Roudic, ne da bi se omenili tudi Nautais.

Najnovejša poročila

Nemške čete še vedno prihajajo v Romunijo

Bukarešta, 8. okt. t. Associated Press: V Giurgiu, ki je donavsko pristanišče za Bukarešto, so prišle nemške čete, ki so popolnoma opremljene ter imajo seboj tanke, protiletalske baterije, topove in letalske edince. Nekaj se jih je vkrvalo na pripravljene ladje.

V Bukarešti sami pa uradni krogi molčijo o številu nemških čet, ki so prišle v Romunijo, kakor tudi o nalogi, ki jim je prisojena. Ta tajnost je značilna za vsako vojaško in politično dejanje vseh sil. Rim-Berlin v zadnjem času. Do sedaj so se slišali trije različni glasovi. V Berlinu govorijo o potrebi, da se zastražijo petrolejska polja, iz Rima prihajajo poročila, da bodo služile kot varnostno jamstvo za varnost romunske države, med tem ko v Bukarešti govorijo, da bodo nemške čete samo vezbale in preosnovala romunsko armado. Naj bo že tako ali tako, menijo tukaj v časnikarskih krogih, dejstvo je, da je Romunija kot zavezniška država osižča sedaj pod vojaškim nadzorom Nemčije in Italije.

Nekateri tuji krogi v Bukarešti se sprašujejo, po kateri poti prihajajo nemške čete v Romunijo in če obstaja kakšen dogovor — in od kod — med Nemčijo in Madžarsko, na podlagi katerega je slednja nemškim četam dovolila prehod skozi svoje ozemlje.

Sovjetski krogi v Bukarešti molče k najnovejšim dogodkom. Dopolnilci agencije »Tass« ne daje nobenih pojasnil glede zadržanja Sovjetske Rusije.

Najnovejša poročila poročajo, da je v Bukarešto prišlo še sedem vlakov nemškega vojaštva, torej dve diviziji, tretja je še na poti.

8. oktobra, t. Reuter: Po poročilu Reuterjeve agencije iz Sibiu so prišle danes popolnoma preko romunske meje enote nemške regularne vojske, ki se bodo v kratkem času utaborile v Romuniji. Dva vlaka sta pripeljala 4.500 moč v popolni bojni opremi iz Transilvanije, ki jo je pred praktično odstopila Romunija Madžarski. Na vprašanje oblasti, zakaj to vojaštvo prihaja, so odgovorili, da v prvi vrsti za obrambo romunskih petrolejskih vrelcev, v drugi pa zato, da bo nemško vojaštvo vezbalo romunsko vojaštvo. Izvršila se bodo utrjevalna dela pri Giurgiu in pri Buzau, kjer bodo nameščeni najmoderneje nemške protiletalske topove. Prišli so tudi posebni stroji za preureditev in razširitev obstoječih letališč v Romunijo.

Britansko poslanstvo je bilo obveščeno o prihodu nemških oddelkov le kratek čas pred tem dogodkom. Obvestilo je podpisal romunski minister Luca Turduza, potrjeno pa je bilo od romunskega vojnega ministrstva.

Pomen severne italijanske armade

Rim, 8. oktobra. m. Rimski krogi posvečajo veliko pozornost uvodniku, ki ga je objavil v listu »Regime fascista« Farinacci v zvezi z obiskom Mussolinija v severnovzhodnih italijanskih pokrajinah. Kakor znano, je bil Mussolini na inspekcijskem potovanju in pregledal tamkajšnje divizije v Trstu, Vittoriji, Turinu, Padovi in Veroni. V zvezi s pregledom teh divizij Farinacci ugotavlja: »Dobro je, da v tujini vedo, da poleg nemških armad varujejo cono premirja na zahodni meji italijanske armade in da so poleg armad v Libiji in Arabiji močne enote zbrane v dolini Pada. Pripravljene so, da krenejo kamorkoli in kadarkoli, kjer bi bilo operacijsko pozorišče.«

Martinique, biser na Antilih

Na francoskem otoku Martinique je 100 ameriških letal, ki so jih naročili Francozi še pred sklenjenim premirjem z Nemčijo. Sedaj jih zahtevajo Američani nazaj, Francozi pa jih nečejo izročiti.

Najstarejša in najzvestejša hčerka Francije

Francoski parnik »Columbiac« je 10. decembra 1935 zapustil pristanišče Le Havre. Ladja je bila slavnostno okrašena, velika tricolora se je vila na njej v družbi z grbi in zastavami francoskih provinc in kolonij. Na krovu je bila godba in je igrala marseljske, ko je odhajala ladja iz pristanišča proti Antilom. Med potniki so bili člani francoske vlade, zastopniki parlamenta, francoske Akademije, gospodarstveniki, člani bojevnih organizacij, oficirji in visoki uradniki kolonialne uprave. Ko je vozila »Columbiac« po srednjem ameriških vodah in je obiskala po vrsti otoke Martinique, Gvadelupa in Guayano, so jo povsod slavnostno pričakali in pozdravili, otroci vseh barv so prepevali in plesali, po pristaniščih so doneli slavnostni govori, tekeli so šampanjec, lepe gospe na Antilih so prepevale in metale cvetlice na ulice. Tako so praznovali tristoletnico, odkar so Antili francoski.

Ta stara, zvesta francoska posest v Srednji Ameriki nam je bolj malo znana. Vemo pač, da so imeli Francozi za časa Ludovika XIV. velik del Amerike, Kanado in kraje ob Missouriju, pa so zgubili prvo v sedemletni vojni z Anglijo, drugo pa so v prejšnjem stoletju prodali Združenim državam. Ostalo jim je le majhno otočje: Sait-Pierre pri Novi Fundlandiji ter Martinique in Guadelupa v Antilih.

Med otokom Martinique in Francijo vlada izredno lepo razmerje. V odnosih med temi kolonijami in Francijo prevladuje tako prijateljstvo in ljubezen, ki jo le redko najdemo v zgodovini odnosov med gospodujočimi državami in kolonijami. Črni na teh otokih še danes niso pozabili, da je bila Francija prva evropska država, ki ni proti suženstvu samo govorila, temveč ga je dejansko tudi odpravila. Niso še pozabili, da je Francija skozi celo 18. stoletje ustanavljala na Antilah šole, cerkve, bolnišnice, da jih je učila obrti in gospodarstva, jim gradila ceste in delavnice, jim pošiljala zdravnike, misijonarje, inženirje, učitelje in gospodarje, ki so šli v stotineh in tisočih na Antile ter tam pobijali bolezni, mrčes in širili kulturo med ljudstvom.

Ko so Francozi spoznali, da je želo njihovo delo med ljudstvom odobravanje, so se še bolj trudili. Domače sinove so začeli pošiljati v Francijo. Že v časih francoske revolucije so se borili ti ljudje v francoski vojski na veliko začudenje

Socijalna akcija mariborske industrije

Maribor, 8. oktobra.

V časih, kakor jih doživljamo sedaj, je gotovo napačno, če se v naši javnosti opisujejo samo temne strani našega življenja. Ni čuda, da narašča med ljudmi nezadovoljnost, če bomo dan za dnem o sami draginji, o samih stvarkah in medznih borbah. Ne hote postajamo črnogledi, da potem niti ne opazimo na drugi strani prizadevanj, da bi se sedanja kriza zavezila, da bi se vsi ti neizbežni pojavi draginje, brezposelnosti in drugih gospodarskih tegob omejili na najmanjši obseg. Sprito kritike, ki pada na račun državnih oblasti in na račun zasebnega kapitala, ne vidimo, kako si ta oba činitelja prizadevata, da bi se vzroki zla odstranili ter bi se njegove posledice čimbolj omilile. Zaradi tega mislimo, da je vprav v današnjih časih potrebno, da pokažemo na nekaj svetlih primerih iz mariborskega življenja, kako si zasebni podjetniki prizadevajo, da bi olajšali položaj svojega delavstva in nameščencev.

Mariborska industrija danes gotovo ni v rožnatem položaju. Pretežno je to tekstilna industrija, ki se bori že več kot leto dni s pomanjkanjem surovin. Dela bi bilo dovolj, toda blaga za predelavo primanjkuje in tako morajo podjetja omejevati delovni čas, krčiti število zaposlenega delavstva ter se boriti z vsemi mogočimi zvijačami, da si zagotovijo vsaj majhen delež surovin, s katerim potem lahko spet za nekaj časa vzdržujejo obrat. Pri vseh težkočah, s katerimi se morajo podjetja boriti, pa je na drugi strani razveseljeval pojav — da je medznih sporov in stavkovnih gibanj v mariborski industriji (če izvememo sezonsko gradbeno industrijo) za sedanje čase začuda malo, četudi bi bili baš ti časi zaradi običajnosti ljudi za takšna gibanja kakor nalašč. Da je v tem pogledu ostalo doslej Mariboru in celemu njegovemu zaledju mirsika prihranjenega, gre v prvi vrsti zasluga uvidenosti podjetnikov. Dobili smo nekaj tozadevnih podatkov, ki bodo zanimali gotovo tudi širšo javnost.

Vse mariborske tekstilne tovarne in tudi druga industrijska podjetja so nekajkrat od nastopa gospodarske krize zvišala mezde. To zvišanje se je vedno izvršilo v notranjem okviru podjetja, v sporazumu med delavskimi zaupniki in lastniki. Poleg zvišanja mezd pa so posamezna podjetja iz lastnega nagiba priznala svojim uslužbencem tudi druge ugodnosti. Predvsem so jim sedaj, ko je tako težko nabaviti potrebne zaloge živeža, priskočila na pomoč ter so preskrbeli vagonске pošiljke najvažnejših življenjskih potrebščin, ki jih razdeljuje med delavstvo sedaj deloma popolnoma brezplačno, deloma pa proti povrnitvi dejanskih stroškov. »Predilnica in tkalnica d. d.« (prej Doctor in drug) dela v svoji predilnici že od meseca maja naprej s skrajnim obratom ter izrablja samo 10—15% kapacitete tega oddelka. Kljub temu pa delavstvo tega ne čuti, ker dobiva mezdo še vedno za pet delovnih dni na teden — kar stane tovarno na mesec približno četrtilijona dinarjev. Poleg tega pa je tovarna sedaj nabavila 30.000 kg enotne moke, katero razdeljuje sporazumno z delavskimi zaupniki zastonj med svoje delavstvo. Ta količina moke se bo razdelila med 800 ljudi po posebnem ključu, po katerem raste količina po številu družinskih članov, za katere mora zaposleni delavec skrbeti. Tako dobi samec, ki skrbi samo za sebe, gotovo enoto, ki se zaračuna za deset točk. Tisti, ki skrbi za nezaposleno ženo ali moža, dobi povrh še osem točk, za vsakega otroka spet še po pet točk, če pa podpira starše, pa za vsakega spet po pet točk. Po istem ključu bo tovarna delila med delavce tudi še mast in olje, katero je že naročila.

Tovarna J. Hutter in drug je s pričelkom krize povišala vsem svojim nameščencem in delavcem prejemke za 20%, meseca septembra pa je zvišala delavcem mezde na 25%. Istočasno pa je vpeljala posebno draginske doklade delavcem, ki imajo otroke. Ako dela tri dni tedensko, dobi za vsakega otroka 10% doklade, če dela štiri dni, 5%. Tovarna je bila prisiljena, da je odpustila zaradi skrčenja

obrata 140 delavk in delavcev. Poleg podpore, ki jo dobivajo ti od borze dela in ki je seveda neznatna, jim daje tovarna še posebno podporo — po 50 din na teden, za vsakega otroka pa tedensko še 25 din. Odpušteni so dobili tudi enotedensko polno mezdo, delavke, ki so poročene, pa dvotedensko mezdo. Tovarna je doslej razdelila med delavstvo že en vagon moke, drugi vagon pa je naročila ter je moka že na poti. Tisti, ki delajo tri do štiri dni na teden, so dobili 15 kg moke zastonj, ostali, ki delajo po šest dni, pa si lahko to količino nabavijo po režijski ceni 4 din za kg. Dalje je dala vsem delavcem dolgoročne kredite za nabavo zimske kurjave, tako da je dobil vsak samec 500 kg, poročeni pa 1000 kg premoga. Kredit se bo obračunal, ko bo podjetje poslovalo spet normalno.

Tovarna Marko Rosner je med 600 svojih delavcev razdelila zastonj blago v vrednosti 100.000 dinarjev ter je naročila zanje še dva vagona moke in 2000 kg masti. To se bo razdelilo med delavstvo zastonj. Nameščencem pa je podjetje že sedaj izplačalo 13. plačo, da si lahko nabavijo primerne zaloge, dokler je še blago na tržišču na razpolago. Tovarna je tudi zvišala mezde doslej približno za 35 odstotkov.

Enako je pomagala svojem delavstvu tudi tovarna Jugosila. Nadalje je Mariborska tekstilna d. d. razdelila med svoje delavce en vagon bele moke, podjetje pa je kupilo še dva vagona rži, katero je dalo sedaj v mlin ter bo delilo tudi rženo moko. Vsak delavec dobi 30 kg moke zastonj, če je poročen, pa 60 kg in za vsakega otroka še posebej 10 kg. Obenem je podjetje nabavilo en vagon masti, katero bo postopoma razdelilo med delavce. Podobne socialne akcije izvajajo tudi druga tekstilna podjetja, tako Thoma, Ehrlich, Jugotextil in ostale tovarne. Pa tudi druga industrija si prizadeva, da bi ublažila položaj delavstva. Navajamo za primer samo tovarno Zlatorog, ki je razdelila med delavce, ki so poročeni ter imajo otroke, 15 kg moke in 3 kg masti, med oženjene brez otrok 10 kg moke in 2 kg masti ter med samce 5 kg moke in 1 kg masti.

Nikakor nimamo namena, da bi s tem, kar smo zapisali, skušali peti hvalo mariborskim podjetnikom, zdi se nam pa potrebno, da to v javnosti poudarimo prvič zaradi tega, da bi odpadla neupravičena kritika, da zasebni podjetniki v današnjih časih popolnoma brezbržno gledajo na težak položaj svojih nameščencev in delavcev in pa da bi opozorili tudi druga podjetja, ki se doslej še niso zagnila, naj se zavedajo socialnih nalog, ki jih imajo nasproti skupnosti.

m Dekliški krožek Maribor I. ima danes zvečer ob 7 v dvorani Zdržne gospodarske banke sestanek. Prividite polnoštevilno, nove članice iskreno vabljeni.

m Ker so napeljali žico čez cesto so se zagovarjali včeraj pred okrožnim sodiščem trije 17-letni fantje iz Podlehnik v Halozah. Ko je bila dne 26. marca pri Sv. Trojici v Halozah veselica, so jih odrasli fantje pogladi iz gostilne, pa so se hoteli maščevati ter so napeli na strmi cesti čez cestnišče bodečo žico v višini 30 cm od tal. Na žico so naleteli ponotič štiri kolešarji ter so se pone srečali. Dva krivca sta dobila vsak po tri mesece zapora, pogojno na dve leti, tretji pa je bil odpuščen na preizkušnjo.

m Ker je povišal najemnino. Orožniki na Pragerskem so ovadili oblastem posestnika Valenja Hergana, ker je povišal najemnino svojim najemnikom za 20 din mesečno. Hergan je to priznal, dodal pa je, da je moral najemnino zvišati, ker so tudi njemu zvišali davke. Njegovi najemniki so sami železnikarji in železniški delavci.

m Skupščina okrajnega cestnega odbora v Mariboru bo dne 15. oktobra ob 10 v uradnih prostorih na Koroški cesti. Obravnaval se bo proračun.

m Pri našem poslanstvu v Rimu je dodeljen k vojaškemu atašeju Mariborčan g. major Josip Rijavec.

m Maribor dobi »Dom grafikov«. Poročali smo že, da je strokovna organizacija tiskarjev kupila lepe in nezapadane parcele na Kralja Petra trgu. Na eni izmed teh namerava organizacija zgraditi večnamensko hišo »Dom grafikov« v dvorano na dvorščini, preostali parceli pa bo prodala.

m Vlomске tatvine so v zadnjem času vedno bolj pogoste. Zato je poziv k zavarovanju zoper vlame upravičen. V zvezi s tem opozarjamo na današnji oglas Glavnega zastopa Vzemne zavarovalnice v Mariboru.

m Nenavadna nesreča. V Mariborski tekstilni d. d. se je ponesrečila delavka Kristina Plečko. Na tkalnem stroju se je zlomila os pri čolniku, pa ji je zagnal stroj čolnike z vsjo silo v glavo. Prebilo ji je čelo ter povzročilo veliko rano. Reševalci so jo odpeljali v bolnišnico.

Vojni poročevalci 1940

Konec avgusta je postal žrtev poklica poročevalec londonskega lista »Daily Express«, angleški časnikar Sefton Delmer. Med neko zračno bitko

Nova politika Kremlja

V Sovjetiji so zopet uvedli učenje tujih jezikov

Ko se je veliki francoski pisatelj André Gide pred tremi leti vrnil s potovanja po Sovjetski Rusiji, je objavil knjigo Povratek iz Rusije, ki je zbudila pozornost po vsem svetu. Do takrat je bil v duši komunist, pa se je razočaral nad tem, kar je videl v Sovjetiji. Temu je dal duška v svoji knjigi. Zelo je bil huda na majhen, toda značilen dogodek, ki ga v knjigi tako opisuje:

Pri obisku na neki univerzi je prišel v razgovor z mladim nadarjenim študentom. Sporazumevala sta se v angleščini, katero je študent za silo lomil. Na začudenje Gideovo vprašanje, zakaj ne posveti tako važnemu tujemu jeziku več skrbi, je študent skomignil v rameni in mu odvrnil: »Zakaj? Tuje jezike smo se morali učiti pred nekaj leti, ko smo se še imeli kaj učiti od zahodno evropskih narodov in Amerikancev. Toda danes? Mi smo vendar v vseh stvareh daleč pred vami, oziroma vsaj enaki z vami, potem pač nikamor ne vodi, če se še naprej ukvarjamo z vašimi jeziki.« Ko ga je Gide po tem nekaj časa brez besed gledal, mu je vendar padlo na um, da je šel predaleč, zato je malo pomislil in dostavil: »Noja, sedaj bi pač lahko še uporabljali druge jezike, ker lahko mi vam kaj nudimo.«

Na ta dogodek se spominimo, če bomo, da je Sovjetska Rusija zopet vpeljala učenje tujih jezikov po šolah. V bodoče ne bi mogel noben študent dobiti diplome, če ne bo položil izpita iz angleščine, francoščine in nemščine. Ali hoče

To se lahko tudi Vam pripeti.

že se držite legale
presenetljivega novega
recepta za lepoto

Vsako ženske je od nekdaj hrepelo, da sliši opojno glasbo šepetanih besed: »Obožujem Te!«; tudi Vi jih lahko slišite — in sicer kmalu. Naglo lahko dosežete, da pride do izraza Vaša dražest, podvojena privlačnost — da bo Vaša »manjost« v resnici očarljiva, ker so znašli presenetljiv nov recept za lepoto. Ta recept bo tudi najtemnejši, najbolj raskavo kožo napravil gladko in čimprej mehko — ustvaril Vam bo kožo, ki se je bo on zmerom z užitek dotaknil. Bleda, vela polt, polna zajedalcev in peg, postane sveža, jasna in posebno dražestna že v nekaj dneh. Poslušajte ta nasvet dermatologa: »Predigerirane smetane in oljčno olje imata izredno ugoden učinek na lepašanje kože. Te sestavine so, pomešane z drugimi, ki krepijo, natezajo in hranijo kožo, vsebovati zdaj v dnevni hrani za kožo Tokalon (v beli, ne mastni). V 3 dneh bo ta dnevna hrana za kožo Tokalon polepšala Vašo kožo v tolikšni meri, da kaj takega niti sanjali niste. Z dnevno hrano za kožo Tokalon so uspešni rezultati v vsakem primeru zajamčeni, sicer se Vam vrne denar.«

nad Londonom je opazoval na strehi večje hiše v bližnji londonski okolici boje v zraku. Pri tej priliki ga je zadel in ranil kosček granate. Nekaj ur za tem je bil že mrtev. Pravijo, da je to od začetka nemško angleške zračne vojne prvi primer žrtve med vojnimi poročevalci na fronti.

Veliko taborišče severno in južnoameriških častnikov, ki so bili orej več mesecev v ranciji, je sedaj Shakespeare-Cliff, angleška vasica v bližini Dovra. Iz tega »Cliffa« na visoki, strmo v morje padajoči kredni skali opazujejo častniki zračne boje nad Rokavom in nad angleško obalo, bombardiranje Dovera, Calaisa in Boulognea (Rokav je na tem mestu najozži, nekaj nad 30 kilometrov) in »honestanski« topovski dvoboj na obalah Rokava. Tovariš Gammel od Paramatovega zvočnega tednika je imel veliko srečo. Štiri metre od njega je udarila granata, pa ga ni razgrznila. Donesnik nekoga ameriškega poročevalskega urada tovariš Buler je ostal zdrav in cel, so se je znašel naenkrat sredi med razvalinami sestreljenega letala...

Ce pustimo vojne nevarnosti ob strani, je življenje teh gospodov kaj prijetno. Neslišno se se v »Grand Hotelu« Doveru. Zgodaj jutraj jih je prijetno gledati, kako ob alarmu v spalnih arajach in kopalnih plaščih beže v zaklonišče z namljenim obratom — alarm jih je zalotil med britjem — s fotografskimi aparati in beležkami v rokah. Ker ženskega sveta ni več tam, prebijejo večere med igranjem ping ponga, drugi zopet igrajo bridge. Podnevi imajo mnogo časa Edina trgovina, ki je še ostala, dobro služi. Vojna me je rešila pred colomom, razlaga starček za mizo, ko daje poročevalcem svetovnega tiska cigarete ali cigare.

Mali oglasi

V malih oglasih volja vsaka beseda 1 din; čustovanjski oglas 1 din. Debele tiskane naslovnice besede se računajo dvojnó. Najmanjši oglas se mali oglas 15 din. - Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. - Pri oglasih reklamnega značaja se računajo enokotni, 1 mm visoka črtna vrstica po 1 din. - Za pisarne odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamke.

Službe iščejo

Pridna in poštena
ter zelo potrebna gospodinja z meščansko šolo in trgovskim tečajem, s primerno prakso — isče službo. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Vestna in poštena«.

15 letna deklica
brez staršev, isče službo kot pomoč gospodinj. - Naslov v podruž. »Slov.« v Trbovljah. (a)

Pletilja
s mojim izpitom isče službo. Naslov v upravi pod št. 15.059. (a)

Šivilja
za boljša dela gre šivat na dom po nizki ceni. - Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zanesljiva« 15.098.

Šiviljska pomočnica
isče primerne zaposlitve, tudi za sobarico ali pomoč pri gospodinjstvu. - Naslov v upravi »Slov.« pod št. 14.914. (a)

Službo oskrbnika
ali vinčarja isčem. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Vinčar« 15.026. (a)

Službo dobe

Krojaškega pomočnika
mlajšega, sprejemem takoj. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15402.

Krojaškega pomočnika
in vajenca sprejemem takoj. Franc Gračner, Malgačeva 2, Ljubljana. (b)

Zidarje
sprejemem. Emil Tomazič, pri gradnji vojašnice na Vrhniki. (b)

Starejšo, pametno žensko
vajejo samostojnega gospodinjstva, sprejemem. - Lampetova ulica št. 13, Trnovo. (b)

Kuharico
ki zna samostojno kuhati in opravljati vsa ostala gospodinjstva dela, v starosti od 28 do 35 let, z večletnimi spričevali — isčem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Poštena in pridna« 15376.

Mojstra za email
ki je zmožen v emailiraju pločevine in litga železa, sprejemem. Pismene ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Tovarna emaila 1360« št. 15365.

Kot sajutr naši deeli se priporočijo hranljivi in vitaminski vsebujoči

„EMONA“

cvetlični čaj,

ki nudi tudi z dodatkom mleka zdravo in krepilno pijačo.

Zahtevajte samo originalne pakete v vseh trgovinah

Proizvaja:
Lekarna Mr. BAHOVEC, Ljubljana.

Vajenci

Krojaškega vajenca
in dobro izvežbanega pomočnika za male kose — sprejemem takoj. Tomšič, Slomškova 6, Ljubljana.

Pouk

Pouk nemščine
francoščine, matematike. Komenskega 16-I. desno.

Kupimo

Železje
kovine, gumo, nikelj — plača najboljšo »Metalia« na Gospodarski cesti 16. Telefon 32-88.

Stare moške obleke
čevlje, perilo itd. kupujem. Fridem na dom. Dopisnica zadostuje. Alojzija Drame, Ljubljana - Gallusovo nabr. 29. (k)

Prodamo

Čevljarji!
Vse vrste usnja dobite še vedno najceneje pri Fr. Jenko, trgovina usnja — Medvode. (l)

Ljubitelji vrta!
3000 visokih in nizkih imenskih vrtnic ima na prodaj Franc Jenko — Medvode. (l)

CONTINENTAL

na ugodne mesečne obroke

Ivan Legat
Ljubljana, Prešernova 44
Maribor, Vetrinjska 30

Krompir

vagonske pošiljke
dobavlja
Kmetijska zadruga
v Ptuiu.

Sadike
jagod, rabarbare in krlizantem, naprodaj. Linhartova 35, - Luščilnica.

Otroški voziček
globok, prodam. Cena 350 din. Cesta 29. oktobra 13. pri hišniku. (l)

Razno

Gumblince, gumbce, pišce, monogramne, entel, ažur fino in hitro izvrši

Matek & Mikeš
Ljubljana, Franciskanska ulica nasproti hotela Union
Vezanje perila, krasna predtiskana žen roč dela

Brezplačno zavojček

Dostavljamo toaletnega bisera na poskušnjo. — Uspeh po prvi uporabi. Koža obraza in telesa ostane čista, zdrava in mlada. Mozoljci, ogreli, nečistosti obraza izginejo. Pošljite za stroške 3 dinarje v znamkah. — Kemikalija, Novi Sad 144 V apotekah, drogerijah originalni karton 40 din.

Vlomi in tatvine

se množijo vsak dan po stanovanjih, trgovinah in kmetijah. - Najboljše sredstvo proti roparjem in vlomilcem je zavarovanje.

Kako se to najbolje uredi izveste pri glavnem zastopniku Vzemljene Maribor, Loška 10 — **FRANJO ZEBOT** — Sporočite po dopisnici ali na telefon 23-40

Dijaki

Reven dijak
Instruiral nižješolca za stanovanje z zajtrkom. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15257.

Poséstva

»REALITETA«
zavod za nakup in prodajo nepremičnin je samo v Ljubljani, Prešernova ulica 54, I. nadst. Telefon 44-20.

Parcele naprodaj
v St. Vidu in v Vižmarjih. Polzvedbe: Vižmarje 78 (nasproti Mizarske zadruge). (p)

Stanovanjsko hišo
v Mariboru ali Ljubljani, kupim. - Cena 6-800.000 din. Naslov v upr. »Sl.« pod št. 15101.

Lepo posestvo z gostilno
v Selah-Kotljah in s pristiklami, bo na dražbi dne 15. okt. 1940 ob 10 pri sodišču v Slovenjem Gradcu, najnižji ponudki znaša 167.900 din. Hiša, gospodarsko poslopje, suha, vrt, njive, travnik, pašniki, gozd. Rentabilna naložba denarja. (o)

Vnajem

Veliko skladišče
vzajem v najem. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 15380. (m)

Stanovanja

Enosobno stanovanje
ali mesto hišnika, isčem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 15401. (c)

Palača - priložnostni nakup

Reprezentativna, večnadstropna, v strogem centru prestolnice, s stanovanji po 2, 3 in 4 sobe, opremljenimi z napravami najmodernejšega udobja, je na prodaj pod zelo ugodnimi pogoji, tako da nudi kupcu sijajno priliko za odlično obrestovanje denarja. - Resnim interesentom daje informacije:

CENTRALNI ZAVOD
Obiličev venec 38, nasproti »Ruskega carja«
Beograd, telefon 25-766.

Gospodarji!

Za izolacijo zidov in tal zahtevajte oblastveno preizkušeni nepremočljivi

N - CEMENT

Zastopstvo in zaloga:
M. Gregovič & Co.
Ljubljana — Celovška cesta št. 37
Telefon 39-48

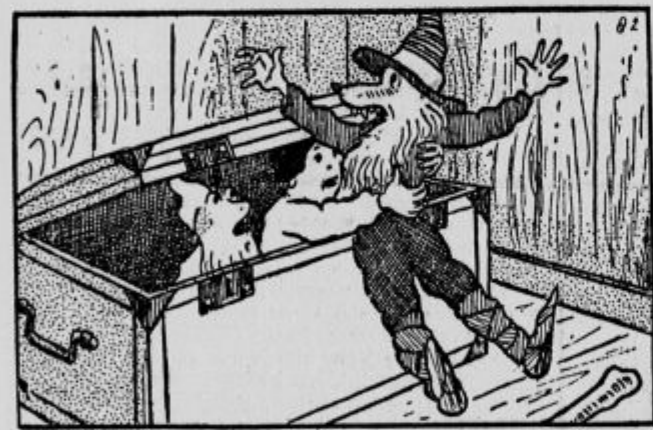
OBVESTILO!

Naročnike malih oglasov opozarjamo, naj naroče male oglase najkasneje do 6. ure popoldne v glavni upravi Kopitarjeva 6 ali pa v podružnici na Miklošičevi cesti
Uprava »Slovenca«

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(81) Bil je nočni čuvaj. Zdelo se mu je, da je slišal nekaj sumljivega in je prišel pogledat. Ogledal se je po praznem prostoru in zamomljajal: »No, k sreči ni nič! Pa sem le mislil, da sem nekaj slišal! Tisti rogovilež, ki smo ga že dvakrat ujeli, nas je naredil presneto previdni! No, pa upam, da lahko brez skrbi in v miru naredim nekaj dimov iz svoje pipice!«

(82) Pripravil se je, da bi sedel na kovčeg, toda preden je mogel se sedeti, je začutil, kako ga je nekaj trdo prijel čez pas in za roke. Mihec in Zelenček sta skočila iz kovčga, v hipu zvezala roparja in ga posadila v kovčeg. Takega počivanja se pač ni nadejal!

Alphonse Daudet:

Jakec

Prevedel Fišer Franc

Prinesla mu je čepico, ki jo je pobrala. Že drugič je Jakec, odkar je prišel v Indret, srečal ta dobrohotni nasmeš, to znano obličje. Kje ga je že videl? Oh! Seveda! Presneto! — Na cesti v Corbeil! Krošnjar je bil, ki je bežal pred nevihto s svojim tovorom klobukov na ramenih... Toda zdaj ni imel več časa, da bi se spet z njim spoznal. Vratar je med spuščanjem zastave kričal:

»Halo, Crkal... Podvizaj se!«

Samo čepico je vzel in se zahvalil Belizarju, ki se je nato šepaje vračal po ulici. Jakec se je tega dne pri primežu počutil manj žalostnega in manj osamljenega. Zdelo se mu je, da se lepa corbeilska cesta vije sredi kovačnice, da gleda drevedore, travnike in doktorjeve voz, ki se vrača zvečer ob gozdu. V tem peklu se mu je zdelo, da čuti svežost sanjavih trat in privid reke. Kot bi ga mrzlca tresla: hladni drget se je menjaval z vročino nemirnosti. Ko je prišel iz tovarne, je po vsem Indretju iskal Belizarja. Toda krošnjarja ni bilo več. Tudi naslednja dva dni ga ni našel. Njegova žalostna pojava počasna, težkega in šepavega koraka, ki ga je spominjala toliko lepih reči, se je počasi umaknila iz Jakecovega spomina. Spet se je čutil popolnoma zapuščenega.

V delavnici ga niso marali. Povsod, kjer je zbranih več ljudi, mora biti med njimi nekdo trpin, bitje, ki naj prenaša njihovo nerazpoloženje in živčne izbruhe. V kovaški delavnici je Jakec igral to vlogo. Ostali vajenci so bili skoraj vsi doma iz Indretja, sinovi ali bratje delavcev, imeli so zato več zaslombe in so jim

prizanašali, kajti zapostavljajo in preganjajo se samo slabotni, nedolžni in krotki. Nikdo ga ni branil. »Pritiskač« je nedvomno mislil, da je preveliko »revšč« in se zanj ni maral več brigati. Prepustil ga je zlovoljnemu muham vse delavnice. Po kaj je ta nežni Parižan sploh prišel v Indret? Saj niti ne govori tako, kot drugi ljudje. Svojim tovarišem pravi: »Da, gospod... hvala lepa, gospodi!«

Toliko so hvalili njegovo nadarjenost za mehanika. Toda »Crkal« ni zmožen prav ničesar. Niti zakovice (netak) ne zna postaviti. Kmalu se je prezir teh ljudi sprevrgel v neko hladno, kruto sovraštvo. Moč se je maščevala nad omikano slabotnostjo. Ni minil dan, da mu ne bi kaj žalega stori. Zlasti vajenci so ga imeli v želodcu. Nekega dne mu je eden od njih ponudil kos železa, ki je bil na koncu še temno rdeče razbeljen: »Primi, Crkal! Osem dni je bil nato v bolnišnici. In vsi ti ljudje, ki so bili navajeni nositi težke tovore in ki se niso zavedali silovitosti svojih udarcev, so ga pretepali in suvali.

Samo ob nedeljah je imel nekoliko počitka in razvedrila. Potegnil je iz zaboja kakšno Rivalsovo knjigo, šel na Loirin breg in tam čital. Na skrajnem koncu otoka je bil star, napol porušeni stolp, ki se je imenoval Sv. Hermeland in je menda nekoč bil zatočišče normanskih roparjev. Deček se je skril v kakšno skalno duplino ob njegovem vznožju, na kolenih je imel knjigo in pred seboj šumečo, skrivnostno in široko reko. Bila je nedelja in zvonjenje je odmevalo po zraku in naznanjalo odmor in počitek. Ladje so odhajale na odprto morje in ponekod, daleč od njega, so se otroci kopali, kričali ter smejali.

Čital je, toda Rivalsove knjige so bile zanj večkrat pretežke, prekašale so njegovo razumske zmožnosti; ostalo je od njih prav za prav samo dobro, toda suho seme, ki bo šele čez čas skalilo. Takrat je prenehal, obstal in sa-

njaril ter opazoval in prisluškoval žuborenju vode po kamenju, enakomernim in hitečim valovom. Njegove misli so odšle daleč, daleč proč, stran od tovarne in delavcev, k njegovim mami in mladostni prijateljici. Spominjal se je nedelje, ki so bile dokaj drugačne, kot so zdaj njegove, veliko srečnejše; spominjal se je, kako so hodili od mase in kako se je sprehajal po Etiolles s svojo elegantno oblečeno mamo, kako sta se s Cecilijo igrala v prostorni lekarni in kako otroška in resna obenem je bila videti v svojem belem predpasniku.

Teh nekaj ur je pozabil na vse hudo in bil srečen. Toda jesen je prišla. Dolgo deževje in mrzel veter sta prekinila njegova posejdanja pri stolpu Sv. Hermelanda. Nedeljske dneve je prebil potem pri Roudicovih.

Te je dečkova milina zelo ganila. Vsi so bili zelo dobri z njim. Zlasti Zenaida ga je imela strašno rada. Prav materinsko je skrbela za njegovo perilo. Kadar je čez dan šivala na gradu, ni drugega govorila kot o vajencu. Čeprav je oče Roudic kolikor toliko preziral njegovo slabotnost in nenadarnost za delavski poklic, je kljub temu dejal:

»Pa je vendarle priden, ta deček!«

Samo to se mu je zdelo, da preveč čita in večkrat ga je smeje vprašal, če morda ne misli postati učitelj ali duhovnik. Vendar ga je prav zaradi njegove izobrazbe nekoliko spoštoval. Dejstvo je, da se je Roudic spoznal samo na sestavljanje strojev, pisal in čital je pa kot takrat, ko je izstopil iz šole; to mu je bilo nekoliko neprijetno, odkar je napredoval za delovodjo in odkar se je drugič oženil.

Žena je bila hčerka artilerijskega stražmojstra, malomestna gospodična, dobro vzgojena v številni in siromasni družini, kjer se je moral vsak no svoje truditi in prispevati. Pristala je na poroko z možem, ki ji ni odgovarjal ne po vzgoji, ne po letih in ga je do zdaj tiho in dobrohotno ljubila. On je svojo

ženo kar naprej občudoval in bil zaljubljen, kot bi bil star dvajset let. Prav rad bi se vlegel čez potok, če bi bilo treba, samo da bi si ona ne zmočila nog. Ves zamaknjen jo je ogledoval in zdelo se mu je lepša in očarljivejša od žena drugih delavodij, ki so skoraj vse bile solidne bretonke.

Res je Klarisa imela značaj in obnašanje revne deklice, ki se ume s svojimi rokami kolikor toliko elegantno obleči. S svojimi spretnimi prsti, ki so se po poroki sicer malo polenili, se je znala prikupno obleči in počesati, medtem ko so druge domačinke izgledale starinske, lase so imele zvezane pod širokimi svilenimi trakovi in v svojih naškrobanih spodnjih krilih so bile videti zavajljene.

Tudi v stanovanju je bilo čutiti poseben okus. Za velikimi zastori iz belega muslina, ki so okras vseh bretonskih domov, se je svetilo skromno, toda snažno pohištvo in na oknu je bil kakšen šopek ali lonec z bosiljkom ali rdečimi nageljmi. Kadar se je Roudic zvečer vrnil domov, je bil vedno znova vesel, ko je našel dom tako čist in ženo tako skrbno oblečeno, kot bi bila nedelja. Prav nič se ni utegnil vprašati, zakaj je Klarisa v resnici tako brez dela, kot bi bila nedelja in zakaj se po pripravljenem obedu sanjavo nasloni, namesto da bi vzela v roke šivanje, kot stori dobra gospodinja, ki ji je dan prekratek, da bi mogla vse izvršiti, kar se ji zdi potrebno.

Dobri Roudic si je enostavno domisljal, da se njegova žena samo za njega tako lepo oblači: in v Indretju so ga preveč radi imeli, da bi ga v tem prevarili, da bi mu povedali, da so vse Klarisine misli, vsa njena ljubezen pri nekem drugem.

In koliko je bilo v tem resničnega? Kadar koli so v tem mestecu ženske pred hišami opravljali (take stvari gredo od ust do ust), se ni nikdar izgovorilo ime gospa Roudic, ne da bi se omenil tudi Nautais.